

SVEBRA

SVENSKA BRANDSÄKERHETSFÖRETAG

SVEBRA Dokument 2022-01-07

Aktuella SVEBRA dokument

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Syftet med detta dokument är att sammanfatta vilka versioner som är gällande beträffande SVEBRAs dokument.

Sammanfattning

SVEBRA riktlinjer, kontroller

Namn:	Version	datum
Kontroll och underhåll av handbrandsläckare, SV-RI 2016:1	2:2	2021-10-13
Val och placering av brandsläckare, SV-RI 2015:1	6:3	2021-06-24
Kontroll och underhåll av inomhusbrandposter, SV-RI 2015:2	4:2	2021-10-13
Kontroll och underhåll av brandgasventilation, SV-RI 2009:1	1:4	2021-10-13
Kontroll och underhåll av nödljus, SV-RI 2012:1	1:2	2021-10-13
Kontroll och underhåll av torr stigarledning, SV-RI 2014:1	1:2	2021-10-13

SVEBRA riktlinjer, miljö

Namn:	Version	datum
Hantering av miljörisker och miljölagstiftning, SV-RI 2018:1	4:1	2022-04-25
Hantering av släckmedel, SV-RI 2021:1	1:1	2021-06-24
Val av brandsläckare vid övning, SV-RI 2021:2	1:1	2021-06-24

SVEBRA riktlinjer, utbildningar

Namn:	Version	datum
Grundläggande Brandskyddsutbildning, SV-QS 2011:1	1:1	2011
Brandsäkerhetstekniker, SV-QS 2007	4:2	2021-04-16
Utrymningsprojektör, SV-QS 2016	ute på remiss	
Brandsäkerhet – Skog och Entreprenad, SV-QS 2021	1:1	2022-04-25

SVEBRA riktlinjer, övrigt

Namn:	Version	datum
SVEBRA stadgar	2:1	2015-04-24
SVEBRA stadgar, beslut 1 av 2	3.1	2022-05-20
Etiknormer, SVEBRA E-91	1:2	1991

SVEBRA riktlinjer, övrigt, forts

Namn:	Version	datum
Allmänna leveransbestämmelser, SVEBRA L-92	1	1992
Garantibestämmelser för handbrandsläckare, SVEBRA G-97	2:1	2005-03-22

SVEBRA information

Namn:	Version	datum
Betydelsen av tredjepartscertifiering av säkerhetsprodukter	1:1	2018-10-17
Kommunal försäljning av brandskyddsprodukter och tjänster	1:2	2018-10-17
Europastandard för handbrandsläckare, SV-INF 2018:2	2:1	2018-01-24
Underhåll av fasta släcksystem, SV-INF 2018:3	ny version kommer snart	
Kvalitetsmärkning på brandsläckare, SV-INF 2018:5	1:1	2019-01-28
Brandpostslang, SV-INF 2020:1	1:2	2020-03-24
FAQ Skumsläckare, SV-RI 2021:3	1:1	2021-10-13

SVEBRA riktlinje SV-RI 2016:1

Kontroll och underhåll av handbrandsläckare

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Den 17 augusti 2001 antogs SS 3656 – Svensk Standard för underhåll och omladdning av brandsläckare. Standarden gäller för samtliga typer av brandsläckare och för alla användningsområden, oavsett var de är installerade. Standarden uppdaterades 2018.

Syftet med SVEBRAs dokument för kontroll och underhåll av handbrandsläckare är att tillförsäkra kunder till SVEBRA företag en tillfredsställande funktions säkerhet även lång tid efter leverans av handbrandsläckaren.

Meningen är också att samordna medlemsföretagens instruktioner till ett för branschen gemensamt synsätt på dessa frågor.

SVEBRAs riktlinje är utformad i enlighet med svensk standard SS 3656:2018 Handbrandsläckare - Underhåll och omladdning kompletterad med uppgifter som medlemsföretagen godkänt.

Tillämpning

Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer för kontroll och underhåll. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring och rådgivning till kunder och brukare.

Delar av SVEBRAs riktlinjer får uteslutas endast om det är motiverat av uppenbara tekniska skäl. Medlemsföretag har dock rätt att tillämpa mer omfattande riktlinjer där de finner att så är lämpligt.

Tillverkarens anvisning

Rutinkontroll, kontroll och underhåll, omladdning och verkstadsgenomgång ska ske enligt anvisning från tillverkarens eller tillverkarens representant.

Utbyte av komponenter och släckmedel

Endast komponenter och släckmedel som är godkända av tillverkaren eller av tillverkarens representant får användas.

Handbrandsläckare

Enligt standard är handbrandsläckare konstruerad för att förflytta och använda den bärandes och den väger max 20kg i funktionsdugligt skick.

Rutinkontroll

Med rutinkontroll avses den kontroll som utförs löpande av behörig person hos innehavaren eller utsedd representant.

Kontrollen ska utföras regelbundet. Intervallets längd anpassas till var handbrandsläckaren är placerad och vilken verksamhet den avser att skydda. Intervallet bör vara månatlig och inte överskrida 3 månader annat än i undantagsfall.

Vid kontrollen skall följande säkerställas att:

- släckaren är placerad på avsedd plats
- släckaren är tydligt skyltad
- släckaren inte är blockerad
- släckaren inte har några yttre synliga skador eller är korroderad
- släckaren har läsbar hanteringsinstruktion
- manometern visar rätt tryck
- släckaren är plomberad

Resultatet av rutinkontroll ska av den behöriga personen registreras i kontrolljournal.

Kontroll och underhåll

Kontroll och underhåll skall normalt utföras en gång om året av utbildad brandsäkerhetstekniker men kan ske oftare vid behov.

Brandsäkerhetstekniker är en person med utbildning, erfarenhet och kunskap om varje serviceåtgärd anvisad av tillverkare eller angiven i standarden. Brandsäkerhetsteknikern skall också ha tillgång till verktyg, reserv- och utbytesdelar, skriftliga instruktioner samt annan relevant utrustning.

En kontrolljournal skall finnas där varje släckare placeringsmässigt skall kunna identifieras.

Kontroll och underhåll skall utföras i enlighet med SS 3656 och tillverkarens anvisningar.

Vid underhållet skall rutinkontroll utföras samt följande säkerställas:

- Att släckaren inte har varit använd.
- Att slangen och dess munstycke fungerar
- Att o-ringar och tätningmembran är utbytta enligt tillverkarens anvisningar
- Att säkring är lätt att dra ut
- Att utlösningmekanismen fungerar utan att lösa ut släckaren
- Beroende på släckartyp
- trycksatta släckare ska ha godkänt tryck
- patronsläckare ska öppnas och behållarens insida, komponenter och släckmedel vara godkända. Drivgasflaska ska ha korrekt vikt.
- koldioxidsläckare har korrekt vikt
- plombering bytas
- korrekta uppgifter fyllas i på kontrolletikett

Kontrollerad och godkänd släckare skall märkas med dekal KONTROLLERAD.

Utbildad brandsäkerhetstekniker

SVEBRA har tagit fram en utbildning för certifiering av brandsäkerhetstekniker som innebär erforderlig kunskap för kontroll och underhåll av brandsläckare och brandposter.

Utbildningen är en tvådagars utbildning som avslutas med teoretisk examination. Kursen innehåller information om kända fel och brister som finns på brandsläckare och brandposter som finns på marknaden.

Utbildningen är giltig i fem år och genom medlemskap i SVEBRA får man kontinuerlig information om fel och brister på brandsläckare och brandposter.

Teknisk kommitté

SVEBRA har en teknisk kommitté som sammanfattar historiska fel och brister samt samlar ihop kunskap från tillverkare, tillverkarens representant och serviceföretag för att kunna spridas till brandsäkerhetstekniker i medlemsföretagen.

Felaktig släckare

Släckare eller komponent bedöms som olämplig om brandsäkerhetsteknikern anser att:

- funktionen är nedsatt
- de vid användning kan innebära fara

Om inte åtgärd för att rätta till ett fel kan vidtas omedelbart skall brandsäkerhetsteknikern avlägsna släckaren från dess normala plats och tydligt märka släckaren FUNGERAR EJ. Märkningen skall göras på framträdande plats och inkludera datum samt brandsäkerhetsteknikerns identifikationsmärke.

Om utbyte eller reparation av släckare inte kan ske i samband med underhållet skall brandsäkerhetsteknikern skriftligen informera innehavaren om bristen.

Verkstadsgenomgång

Utökade underhållsåtgärder i standard SS 3656 är det som vi brukar kalla för verkstadsgenomgång. Verkstadsgenomgång skall utföras i enlighet med SS 3656 och tillverkarens anvisningar.

Vid verkstadsgenomgång utförs en fullständig kontroll av släckarens funktion och packningar samt andra delar som slits ut eller åldras byts ut. Vid behov byts även släckmedlet. Tidsintervallet för verkstadsgenomgång är för:

- Vätskesläckare 5 år
- Pulver- och koldioxidsläckare 10 år

Efter utförd verkstadsgenomgång skall släckare märkas på kontrolletikett med VERKSTADSGENOMGÅNG UTFÖRD.

I samband med att verkstadsgenomgång utförs skall även återkommande kontroll utföras på gasflaskor och på vissa drivgaspatroner.

Slangprovning

I SS 3656, bilaga B står det att slangar som är försedd med avstängningsanordning eller är avsedd för koldioxidsläckare ska tryckprovas eller bytas ut mot ny i samband med verkstadsgenomgång.

Omladdning

Reglerna för omladdning anger att innehavaren skall tillse att släckare som tömts helt eller delvis laddas om eller byts ut. Omladdning skall ske enligt tillverkarens anvisning och släckaren märkas OMLADDNING UTFÖRD.

Pulversläckare skall laddas om i torra lokaler och under kortaste möjliga tid.

Vidare att det är väsentligt att undvika föroreningar eller blandning av olika pulver. Under inga förhållanden får AB- och B-pulver blandas.

Destruktion

Utbyte och/eller kassering av släckmedel, slangar och behållare skall ske enligt gällande lokala miljöföreskrifter och säkerhetsdatablad.

Ersättningsläckare

För att inte försämra brandsäkerheten vid kontroll och underhåll anger standarden att endast ett begränsat antal släckare får avlägsnas från ett område i samband med utökat underhåll. Vid behov bör ersättningsläckare placeras ut, tex genom lån eller som utbyte.

Kontrolletikett

Släckare skall förses med kontrolletikett. Den skall placeras så att den inte täcker någon del av tillverkarens märkning eller släckarens användarinstruktion. Den skall placeras vid sidan om ordinarie framsidesetikett.

På kontrolletiketten ska framgå namn och adress till leverantören som utfört kontroll och underhåll samt märke som identifierar och med datum (år och månad) när kontroll och underhåll utförts.

Kontrolljournal

Efter utförda kontroller och underhåll skall arbetet dokumenteras i en kontrolljournal där varje brandsläckare kan identifieras, tex genom ett unikt nummer.

I kontrolljournalen ska det också finnas information om var brandsläckaren finns, resultatet av kontrollen, dvs om släckaren är godkänd eller om några extra åtgärder behövs och vilket datum (år, månad och dag) kontroll och underhåll utfördes.

SVEBRA rekommenderar också att i kontrolljournalen ska även innehålla vilken typ av släckare det är och när nästa utökade underhåll skall genomföras.

Kontrolljournalen ska överlämnas till kund efter det att arbetet utförts.

SVEBRA riktlinje SV-RI 2015:1

Val och placering av brandsläckare

Dessa rekommendationer är utarbetade av branschföreningen SVEBRA - Svenska Brandsäkerhetsföretag. De ska i första hand fungera som vägledning för organisationer och personer som står i begrepp att välja och anskaffa brandsläckare. Syftet är även att rekommendationerna ska tjäna som riktlinje för personal som säljer och marknadsför släckare samt fungera som vägledning vid tillsyn utförd av kommun och räddningstjänst. Rekommendationerna antogs år 2000 och har senast reviderats 2021.

Allmän information om släckmedel och effektivitetsklasser

Släckmedel

Släckare finns med olika släckmedel för olika användningsområden.

Vatten

Vatten släcker glödbränder i fibrösa material, brandtyp A. Vatten har en begränsad släckeffekt jämfört med pulver och andra släckvätskor.

Släckvätska

Vätskesläckare är släckare med vatten med inblandning av tillsatser för att höja släckeffekten. Släckarna är i första hand avsedda mot fibrösa material, brandtyp A.

Vissa släckvätskor är framtagna för specifika brandtyper t.ex. brand i litiumjonbatterier.

Beakta att släckvätskor har tillsats av kemikalier som kan påverka miljön. Se vidare SVEBRAs dokument SV-RI 2021:1 – hantering av släckmedel.

Släckare med tensider bör inte användas utomhus.

Skumvätska

Brandsläckningsskum är vatten med en inblandning av tensider. Till skillnad mot vatten- och vätskesläckare släcker skumsläckare både fibrösa ämnen och brinnande vätskor, brandtyp A och B.

Skumsläckare är inte lämpliga för rinnande vätskor och gaser.

Beakta att skumvätska innehåller tensider som kan påverka miljön. Se vidare SVEBRAs dokument SV-RI 2021:1 – hantering av släckmedel.

Släckare med tensider bör inte användas utomhus.

Vätska för fettbrand

Släckvätska mot fettbrand består av en kaliumbaserad saltlösning med hög släckeffekt mot brand i matolja och fett. Släckvätskan hindrar effektivt återantändning.

Fettbrandsläckare är klassade mot brandtyp F.

Vätska för brand i litiumjonbatterier

Släckvätska för brand i litiumjonbatterier släcker i första hand genom kylning. Släckmedlen är vatten med inblandning av urea eller tensider för att sänka ytspänningen.

Det finns även släckmedel baserade på mineralen vermikulit som tillsats till vätskan. Vermikulit har bra värmeisolering och kan hindra brandspridning.

Pulver

Brandsläckningspulver är det vanligaste släckmedlet. Pulver släcker de flesta brandtyper och har hög släckeffekt. Det är klassat mot brandtyp A, B och C.

Det finns speciella pulversorter som inte släcker brand i fibrösa material (brandtyp A), så kallade BC-pulver. De används i speciella applikationer t.ex. inom flygindustrin.

För brand i metaller finns en speciell pulvertyp, brandtyp D.

Pulver kan försämra sikten vid användning inomhus samt är svårt att sanera.

Koldioxid (CO₂)

Koldioxid är en gas avsedd för brand i vätskor och t.ex. plaster, brandtyp B. Den används i första hand mot elektrisk utrustning och maskiner där ett rent släckmedel eftersträvas. Koldioxid är en gas som är vindkänslig, vilket bör beaktas utomhus.

Effektivitetsklassning

Brandsläckare klassas enligt en europeisk standard, SS-EN3. En bokstavskod anger mot vilka brandtyper brandsläckaren har släckeffekt.

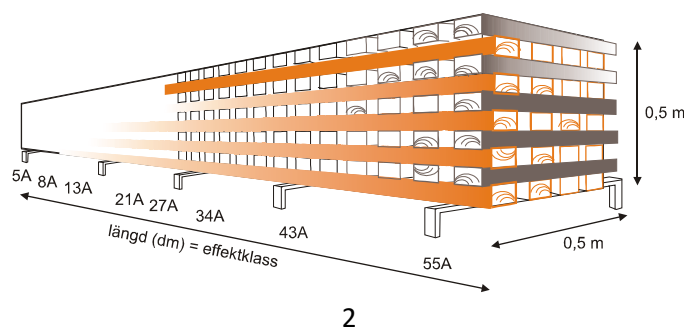
Hur effektiv brandsläckaren är anges av en sifferkod. Ju högre effektklass (siffra) desto effektivare brandsläckare. Effektivitetsklassningen erhålls efter provning av släckeffekten mot standardiserade provbål enligt bilder nedan.

Standarden anger minsta effektklass en släckare av en viss typ och storlek ska ha för att uppfylla standardens krav.

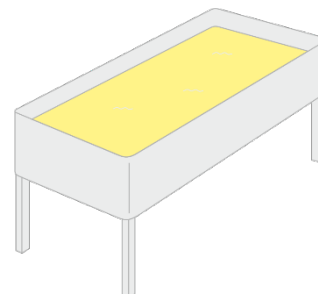
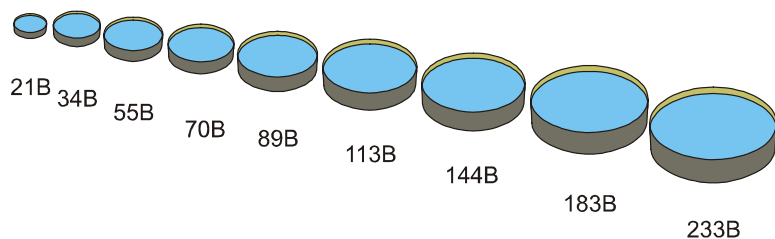
Kraven är låga och SVEBRA rekommenderar att släckarna ska klara en högre klass enligt tabellen.

Provbål

Släckeffekt mot brandtyp A, fibrösa ämnen, testas mot ett träbål med korslagda trästavar. Hur långt bål släckaren klarar att släcka avgör effektklassen.

Släckeffekt mot brinnande vätskor, brandtyp B, testat mot brand i runda fat. Faten har olika storlek och är fyllda med 1/3-del vatten och 2/3-delar heptan. Effektklassen är samma som total mängd vätska i bålet.

Brand i fett och matolja testas mot 4 olika storlekar på stålkärl med matolja som värms upp till självantändning. Mängden fett som släckaren klarar att släcka anger effektklass från 5 till 75 liter.

Läs vidare om standarden i SVEBRAs informationsblad om SS-EN3.

Brandtyp	Effektklass min - max	Brännbart ämne
A	5 – 55	Fibrösa ämnen, glödbränder t.ex. trä, papper och textilier
B	21 – 233	Vätskebränder t.ex. bensin, olja, plaster, lack och syntetmaterial
C	Effektklass saknas	Gasbränder t.ex. gasol
D	Effektklass saknas	Metallbränder
F	5 – 75	Matfett, matolja

Modell	Innehåll	Min klass enligt EN3	Min klass enligt SVEBRA
Pulver	1 kg	5A 21B C	8A 34B C
	2 kg	8A 34B C	13A 89B C
	4 kg	13A 70B C	27A 183B C
	6 kg	21A 113B C	43A 183B C
	9 kg	27A 144B C	43A 233B C
Vatten	2/3 liter	5A	8A
	6 liter	8A	13A
	9 liter	13A	21A
Vätska	2/3 liter	5A	13A
	6 liter	8A	34A
	9 liter	13A	43A
Skum	2 liter	5A 34B	8A 55B
	3 liter	5A 55B	8A 70B
	6 liter	8A 113B	21A 144B
Koldioxid	2 kg	21B	34B
	5 kg	55B	89B
	Vätska mot fettbrand	2/3 liter	5F
6 liter		25F	40F
9 liter		40F	75F

Tabellen anger minsta effektklass enligt kraven i EN3-standard, samt den minsta effektklass som SVEBRA rekommenderar att släckaren ska klara att släcka.

Rekommendationer om antal släckare och placering

Följande punkter kan tjäna som riktlinjer vid beslut om antal släckare och lämplig placering.

Reglerna gäller i första hand för arbetslokaler och allmänna utrymmen, men kan i viss mån tillämpas även för privata bostäder.

- Gångavstånd till brandsläckare ska inte överstiga 25 meter.
- Minst en släckare ska placeras på respektive våningsplan.
- Normalt ska brandsläckaren placeras nära ingång / utgångsdörren, då finns alltid en utrymningsväg tillgänglig.
- Vid större brandrisker bör en brandsläckare placeras intill brandrisken.
- I vissa sammanhang kan det, ur hanterings-synpunkt, vara bättre att välja två mindre släckare istället för en stor.
- Ett kortare avstånd till brandsläckaren och en kortare insatstid samt lägre vikt kan vara väsentliga faktorer att ta hänsyn till.

Brandsläckaren ska placeras väl synlig, lätt åtkomlig och vara utmärkt med brandredskapsskylt (varselskylt). Typskylt rekommenderas.

- Från varje plats i en arbetslokal ska brandsläckare eller en varselmarkering för brandsläckare vara synlig.
- Släckaren ska placeras på utvald plats och normalt hängas på vägg med vägghängare. På andra platser kan släckaren monteras med speciella fordonsstativ.
- Släckaren ska hängas på en höjd som gör att den snabbt och lätt kan användas. Normalt ska handtagets höjd över golv vara max 1 meter och behållarens nedersta del ska placeras minst 1 dm över golv.
- Brandredskapsskylt ska placeras på en höjd som gör den synlig över möbler, dörrar och andra hinder. Normalt ska den placeras 2 – 2,5 meter över golv. Storleken ska anpassas till läsavståndet.

Där risk finns att brandsläckare utsätts för skadegörelse kan släckaren skyddas genom att placeras i skåp.

Principer för val av brandsläckare – typ och storlek

Större brandsläckare ger ett effektivare skydd

Rekommendationerna anger endast minimikrav. En större brandsläckare med mer släckmedel har en högre effekt och ger ett bättre skydd.

En större brandsläckare har vanligtvis högre påföringshastighet av släckmedel, något som är en viktig faktor för att släckningen ska lyckas.

Vikten påverkar insatstid och användbarhet

I vissa miljöer där barn, äldre eller personer med funktionsnedsättning kan förväntas använda brandsläckaren ska brandsläckarens vikt beaktas, för att möjliggöra en insats med en större brandsläckare även i dessa miljöer kan en mobil upphängningsanordning vara ett alternativ.

Val av mindre brandsläckare kan kompenseras genom att placera ut fler brandsläckare och tätare.

Kan släckning påbörjas snabbt hinner branden inte utvecklas och en mindre släckare kan räcka för att släcka.

Brandsläckarens storlek och effektivitet måste dock alltid avpassas till brandrisken och den befarade brandens omfattning.

Frysrisk vid placering utomhus

Vatten-, vätske- och skumsläckare tål normalt inte att förvaras i minusgrader och lämpar sig därför inte för placering utomhus. Vissa vätskesläckare är frostskyddade och kan därmed placeras utomhus.

Vätskesläckare kan frostskyddas till olika temperaturer. Funktionstemperatur finns angiven på släckarens etikett.

Pulversläckare är normalt frostskyddade. Enligt standarden kan de testas till -20 eller -30° C beroende på nationella krav. SVEBRA anser att pulversläckare för den svenska marknaden ska vara testade för -30° C.

Risker vid brand i elektrisk utrustning

Vid brand i elektrisk utrustning föreligger en personskaderisk om släckmedlet leder ström. Ta hänsyn till detta i valet av brandsläckare.

Brandsläckare innehållande någon form av vätska ska vara provad för att fastställa att strålen inte leder ström till användaren. Är den provad och uppfyller kraven kan släckaren användas mot strömförande utrustning upp till 1000 volt med 1 meters säkerhetsavstånd.

Ytterligare en aspekt att beakta är att vätska kan skada den elektriska utrustningen som ska släckas.

Kompletterande släckredskap

Utöver brandsläckare kan brandskyddet behöva kompletteras med annan släckutrustning t.ex. inomhusbrandpost, brandfilt och släcksystem.

Inomhusbrandpost

En fast installerad inomhusbrandpost med vatten kan ofta vara ett bra komplement till brandsläckaren.

Den ersätter dock inte brandsläckaren. Brandsläckare kan inte heller ersätta befintliga brandposter.

Begränsningen i slanglängd och längre insatstid ska beaktas. Fördelen är obegränsat vattenflöde.

En trädgårdsslang är inte att jämföra med en inomhusbrandpost.

Brandfilt

Brandfilt kan vara lämplig för att kväva brand i människa, kläder och stekpannor eller grytor. Kan användas som komplement i kök, laboratorier m.m.

Släcksystem

Vid svåråtkomliga bränder eller vid stora brandrisker är ett fast installerat släcksystem ett bra komplement. Kan t.ex. gälla motorrum på båtar, datahallar, fritöser och restaurangkök, industriella processer och maskiner.

Tillsyn, underhåll och service

Svensk standard för underhåll och omladdning

Tillsyn, årligt underhåll och omladdning ska utföras i enlighet med svensk standard SS 3656 – Underhåll och omladdning av brandsläckare. Underhåll ska utföras av en av SVEBRA utbildad brandsäkerhetstekniker med giltigt certifikat och följa tillverkarens anvisningar, samt branschföreningens riktlinjer.

Tillsyn – rutinkontroll utförd av användare

Tillsyn ska utföras regelbundet och intervallets längd bör anpassas till var släckaren är placerad och vilken verksamhet den avser att skydda. Intervallet bör inte överstiga 3 månader och tillsyn kan lämpligen göras i samband med kontroll enligt regler för Systematisk Brandskyddsarbete. Vid tillsyn ska följande kontrolleras så att:

1. släckaren sitter på sin plats och är tydligt utmärkt med en varselskylt.
2. lättåtkomlig och lätt kan lossas från fästet.
3. säkringen sitter på plats, är plomberad, d.v.s. att brandsläckaren är oanvänd.
4. handhavandeinstruktionen och bruksanvisningen på släckaren ska ha svensk text och vara läsbar.
5. släckaren inte har yttre skador.
6. manometernålen står i grönt fält. Gäller endast tryckladdade brandsläckare med manometer.

Underhåll

Årligt underhåll ska utföras av SVEBRA certifierad brandsäkerhetstekniker. Krav på underhåll anges i Arbetsmiljölagen, Lagen om Skydd mot Olyckor och i svensk standard SS 3656.

I Lagen om Skydd mot Olyckor anges att man i skälig omfattning ska hålla utrustning för släckning av brand och i arbetsmiljölagen 3 kap 2§ att redskap, skyddsutrustning och andra tekniska anordningar ska underhållas väl. Hur man underhåller väl finns beskrivet i svensk standard SS 3656.

Omladdning

Använd brandsläckare ska lämnas för omladdning omedelbart.

För att säkerställa ett tillräckligt brandskydd under omladdningstiden ska en utbytessläckare ersätta den använda brandsläckaren. Utbytessläckaren bör vara av motsvarande klassning.

Godkänd brandsäkerhetstekniker

Brandsäkerhetstekniker ska ha genomgått utbildning och avlagt godkänt prov enligt SVEBRAs riktlinje SV-QS 2007, samt finnas upptagen på SVEBRAs lista över giltiga certifierade brandsäkerhetstekniker, och anställd i ett av SVEBRAs medlemsföretag.

Utbildning och övning är lika viktigt som valet av rätt släckare

En lämplig utbildning med regelbundna repetitioner är viktiga förutsättningar för att släckinsatsen ska bli effektiv.

För anställda bör arbetsgivaren anordna brandskyddsutbildning med möjlighet till praktisk övning i brandsläckning.

Rekommendationstabell

Släckmedel	Anm	Vatten	Vätska		Skum		Pulver					Kol-dioxid
			6 lit	9 lit	6 lit	9 lit	2 kg	4 kg	6 kg	9 kg	12 kg	
Mängd släckmedel		9 lit	6 lit	9 lit	6 lit	9 lit	2 kg	4 kg	6 kg	9 kg	12 kg	5 kg
Effektivitetsklass minimum		21A	34A	43A	21A 144B	27A 183B	13A 89BC	27A 183BC	43A 183BC	43A 233BC	55A 233BC	89B
Privata hus och fordon												
Villa, fritidshus	1	○	○	○	○	○			●	●	○	
Lägenhet	1	○	○	○					●	○		
Garage och hobbyverkstad	2					●			●	●	●	○
Personbil	3						●	○				
Husvagn, husbil	4						●	●	○			
Fritidsbåt – öppen med utombordsmotor på mer än 20 hp (15 kW)	5						●	○				
Fritidsbåt – med inombordsmotor eller överbyggd med fast installerad värmare eller pentry	5							●	●	○		
Allmänna lokaler												
Hotell och Pensionat		●	○	●	○	○			○	●	○	
Skolor, sjukhus, allm. utrymmen		●	○	●	○	○			●	●	○	
Restaurangkök, storkök	6											○
Restauranger-övriga utrymmen		●	○	●	○	○			○	●	○	
Campingplatser	7								●	●	○	
Pannrum	8			●		●			○	●	●	
El-centraler och ställverk	9								○	○	○	●
Parkeringshus									●	●	○	
Transporter												
Bussar	10								●	○		
Lastbilar	11								●	●	●	
Lastbil för fibrös materiel, eller försedd med flisaggregat	12				●	○						
Sprängämnesbilar											●	
Tankbilar - hytt - last	11						○	●	○	●	○	
Fartyg - maskinrum - bostadsutrymmen hytter - radiohytt, styrhytt, etc. - bildäck	13					●			●	●	○	●
Lantbruk, skogsbruk												
Mangårdsbyggnader		○	○	●		○			●	●	●	
Ekonomibyggnader		○	○	●		●			●	●	●	
Jordbrukstraktor	14							●	○			
Skogsmaskiner	15								●			
Skördetröskor	16								●			
Spannmålstorkar		○		●		●			○	●	●	

● = Rekommenderad   ○ = Kan användas

Rekommendationstabell

Släckmedel	Anm	Vatten	Vätska			Skum		Pulver					Kol-dioxid
			9 lit	6 lit	9 lit	6 lit	9 lit	2 kg	4 kg	6 kg	9 kg	12 kg	
Mängd släckmedel		9 lit	6 lit	9 lit	6 lit	9 lit	2 kg	4 kg	6 kg	9 kg	12 kg	5 kg	
Effektivitetsklass minimum		21A	34A	43A	21A 144B	27A 183B	13A 89BC	27A 183BC	43A 183BC	43A 233BC	55A 233BC	89B	
Handel och industri													
Allmänna lagerutrymmen			○	●		○			○	●	●		
Bilverkstäder	17									●	●	●	
Bensinstationer	18								○	●	●		
Butikslokaler		●	○	●	○	○			●	○	○		
Båtvarv				○		●				●	●		
Datacentraler, serverrum												●	
Eltruck	19						○	●					
Energilagring med batterier	20		○	○									
Färgindustri	21					●				○	●		
Gasolinstallationer – ej fasta									○	●	●		
Gummiverkstäder			○	●		○			○	●	●		
Gruvor	30								●	●	○		
Hissmaskiner									●	○		●	
Kemisk industri	21					●				○	●		
Kontorsmiljöer	22	●	○	●	○	○			●	○	○		
Laboratorier						○			○	○		●	
Lackeringsavdelningar	21					●			○	○	●		
Laddningsplats för truckar	24								●	○		●	
Mekaniska verkstäder	23					●			○	●	●	●	
Oljeupplag										○	●		
Papperslager		●	○	●		○			○	●	●		
Plastindustri						○			○	●	●		
Sågverk, snickerier		○	●	●		○			○	●	●		
Tryckerier		○	○	●		○			○	●	●	○	
Byggplatser													
Asfaltkokare						○				○	●		
Bodar, manskapsvagnar			○	●					●	○			
Byggkranar och hissar								○	●				
Byggtorkar									○	●	○		
Förråd	25		○	○		○			○	●			
Svetsplatser	26								●	●	●	○	
Takläggningsarbeten	27								●	●	●		
Industrifordon													
Anläggnings-, entreprenadmaskiner	28							○	●				
Flismaskin, kross, torvmaskin	29								●				
Gruvmaskiner	30								●	○			
Kompaktor på soptipp	31								●				
Truck, lastare, industritraktor, kran	28							○	●				

● = Rekommenderad   ○ = Kan användas

Anmärkningar

1. VILLA, FRITIDSHUS OCH ÖVRIGA BOSTÄDER – Rekommendationer från MSB och SBF

MSB och Brandskyddsföreningen rekommenderar för bostad minst 1 st 6 kg pulversläckare i lägst klass 43A 233BC. Man rekommenderar även att bostaden förses med brandvarnare och en brandfilt per våningsplan. Brandfilten ska ha måtten 120x180 cm.

SVEBRA rekommenderar alternativt skum med minst 6 liter i lägst effektivitetsklass 21A 144B eller vätskesläckare med minst 6 liter i lägst effektivitetsklass 34A. Mindre släckare kan med fördel utgöra kompletterande brandskydd t.ex. i kök.

För privatpersoner ska alla i familjen känna till var släckaren finns, hur man använder den och hur man beter sig vid brand samt känna till återsamlingsplatsen. Lämpligt kan vara att i samband med omladdning prova släckaren. Man kan också i en båtklubb, villaägarförening eller liknande arrangera utbildning med en släckövning.

2. GARAGE OCH HOBBYVERKSTAD

Typ av brandsläckare och storlek ska anpassas till boendemiljön och till mängden brandfarlig vara. Används eller förvaras större mängder bränsle, målarfärg, lösningsmedel eller annan brännbar vätska är stora pulversläckare lämpliga.

SVEBRA rekommenderar en 6 kg pulversläckare i min klass 43A 233B C för förråd där brandfarlig vara förvaras.

På platser där man laddar litiumjonbatterier rekommenderar SVEBRA en vätskesläckare avsedd för litiumjonbrand. Brandsläckarens släckeffekt ska anpassas till batteriernas energieffekt.

3. PERSONBIL – Försäkringsbolagens krav

Vissa hobbybils- och veteranbilsförsäkringar föreskriver att bilen ska vara försedd med brandsläckare. Beroende på försäkringsbolag och typ av försäkring varierar kraven. Normalt föreskrivs 2 kg, men i vissa fall föreskrivs 1 kg pulversläckare.

SVEBRA rekommenderar att en personbil förses med en 2 kg pulversläckare.

4. HUSVAGN, HUSBIL

Om vagnen eller bilen är försedd med fast installerad gasolanläggning bör en 3-4 kg pulversläckare väljas.

5. FRITIDSBÅT – Försäkringsbolagens krav

Försäkringsbolagen kräver att typgodkänd fritidsbåt med utombordsmotor på mer än 15 kW (20 hp) eller båt försedd med inombordsmotor alternativt fast installerad värmare eller pentry ska vara försedd med minst en 2 kg pulversläckare. För större båtar över 10 meters längd krävs två brandsläckare. Försäkringsbolagen IF kräver min klass 13A 70 B C.

I båt med inombordsmotor är fast installerad släckanläggning för motorrummet lämpligt. Det är svårt att släcka en motorrumsbrand med brandsläckare.

6. RESTAURANGKÖK, FRITÖS OCH STEKBORD

För fritöser och stekbord ska användas en brandsläckare med släckmedel speciellt avsett för matfett och matolja. Släckaren ska vara provad och godkänd enligt EN 3 standard och ha effektivitetsklass min 40F.

7. CAMPINGPLATSER – MSB råd

MSB anger i sina råd om brandskydd vid campinganläggningar SRVFS 2004:12 att campingplats bör vara utrustad med pulversläckare om min 6 kg och lägst i effektivitetsklass 34A 183B C. Avstånd mellan släckutrustning och campingenhet eller tält bör inte överstiga 50 meter.

8. PANNRUM

Vätskesläckare är lämplig vid eldning av trä, flis och dylikt. I pannrum med oljeeldning bör pulver- eller skumsläckare användas.

9. ELCENTRALER, STÄLLVERK OCH ÖVRIG ELEKTRISK MILJÖ

Normalt ska 5 kg koldioxidsläckare användas. 2 kg koldioxidsläckare är endast tillräcklig vid mindre elinstallationer.

På platser där man laddar litiumjonbatterier rekommenderar SVEBRA en vätskesläckare avsedd för litiumjonbrand. Brandsläckarens släckeffekt ska anpassas till batteriets energieffekt.

10. BUSSAR – Transportstyrelsen lagstiftning

Transportstyrelsen författningssamling TSFS 2013:63 föreskriver att bussar ska vara försedda med minst 1 brandsläckare med lägsta effektivitetsklass 34A 183B C och brandsläckaren ska vara EN3 godkänd. Om bussen har två våningar ska även en släckare finnas på övre plan.

SVEBRA rekommenderar effektivitetsklass 43A 233B C. Normalt används 6 kg pulversläckare.

11. LASTBILAR – MSB regler för farligt gods ADR-S

MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har krav för lastbilar som transporterar farligt gods. Dessa sameuropeiska regler, ADR-reglerna, föreskriver att lastbil ska ha minst en 2 kg pulversläckare för släckning av brand i motorrum och förarhytt. Dessutom ska ytterligare pulversläckare finnas för släckning av lasten. Släckaren ska vara lätt tillgänglig och placeras normalt utanpå lastbilen.

Beroende på bilens totalvikt ska olika mängd släckmedel finnas.

Totalvikt	Mängd släckmedel för		Anmärkning
	Hytt, motorrum	Lastrum	
< 3,5 ton	pulver 2 kg	pulver 2 kg	
3,5 – 7,5 ton	pulver 2 kg	pulver 6 kg	Minst en brandsläckare ska ha minst 6 kg innehåll
> 7,5 ton	pulver 2 kg	pulver 10 kg	--”--

Brandsläckarna ska vara EN3 godkända.

Lastbil registrerad i Sverige ska vara försedd med brandsläckare med svensk bruksanvisning.

Enligt ADR-bestämmelserna ska brandsläckare vara försedd med etikett som anger tidpunkt (månad och år) för nästa underhåll eller etikett som anger längsta tillåtna användningstid.

12. LASTBIL MED FLISAGGREGAT ELLER FÖR FIBRÖS MATERIEL– Försäkringsbolagens krav

Lastbilar som transporterar rundvirke, spån, flis eller torv i bulkform ska vara försedd med 6 liters skumsläckare i min klass 13A 144 B. Släckaren ska normalt vara frostskyddad. Flisaggregat ska dessutom vara skyddat med automatisk släckanläggning.

13. FARTYG – Sjöfartsverkets krav

På fartyg har Sjöfartsverket följande minimikrav på släckare:

Användningsområde	Släckartyp	Effektklass
Inredning	pulver 6 kg alt. skum 9 liter	21A 183B, min 6 kg pulver alt.9 liter skum
Styrhytt och elutrymme	koldioxid 5 kg	55B, min 5 kg koldioxid
Maskinrum	pulver 12 kg	233B C, min 12 kg pulver

Observera att reglerna även anger minimimängd släckmedel.

Pulversläckare ska ha minst 6 kg, koldioxidsläckare ska ha minst 5 kg och varje vätskesläckare med tillsats ska ha minst 9 liter släckmedel.

Brandsläckare placerade i kök, radiohytt, vid eltavlor etc. ska vara lämplig för släckning i elektrisk utrustning. Detta ska framgå av märkning på brandsläckaren.

Brandsläckare i styrmaskinrum behöver endast placeras i utrymmen där huvuddelen utav det elektriska sitter och där det finns brännbart material.

Den 1 januari 2009 trädde den internationella tolkningen till MSC/Circ.1275 i kraft vilken bl.a. kräver minst en brandsläckare per 250 m² av däckarean i publika utrymmen samt minst två brandsläckare i last- och pumprum. Se vidare regler från Sjöfartsverket och IMO.

14. JORDBRUKSTRAKTOR – Försäkringsbolagens krav

Försäkringsbolagen föreskriver för lantbrukstraktor eller annan traktor som i huvudsak används som dragfordon att den ska vara utrustad med en brandsläckare med minst 4 kg pulver i lägst klass 27A 183B C. Kravet gäller endast traktorer registrerade efter 1 januari 1996.

Handbrandsläckare med klass 34A 233B C får användas på maskiner levererade före 2014-06-01.

15. SKOGSMASKINER – Försäkringsbolagens krav

I försäkringsvillkoren hänvisas till Brandskyddsföreningens bestämmelser SBF 127, där minimikravet är 2 st brandsläckare med minst 6 kg pulver i lägst klass 43A 233B C samt normalt en fasta monterad släckanläggning.

Handbrandsläckare med klass 34A 233B C får användas på maskiner levererade före 2014-06-01.

16. SKÖRDETRÖSKOR – Försäkringsbolagen och Arbetsmiljöverket kräver släckare

Arbetsmiljöverket anger i sina föreskrifter att tröska ska vara försedd med brandsläckningsutrustning. Försäkringsbolagen anger i regelverket SBF 127 att skördetröska ska vara skyddad av 2 st brandsläckare med minst 6 kg pulver i lägst effektklass 43A 233B C.

Handbrandsläckare med klass 34A 233B C får användas på maskiner levererade före 2014-06-01.

17. BILVERKSTÄDER

I bilverkstäder ska alltid större pulversläckare finnas som huvudbrandskydd. Koldioxidsläckaren är ett lämpligt komplement som punktskydd, att använda vid mindre bränder.

18. BENSINSTATIONER – MSB rekommendation

Pulversläckare ska alltid finnas vid risk för brand i brännbara vätskor. Det är den enda släckaren som klarar brand i rinnande eller sprutande vätska. Skumsläckare är ett lämpligt komplement för att täcka större vätskespill, släcka samt förebygga brand eller hindra återantändning.

MSB rekommenderar i handboken Hantering av brandfarliga gaser och vätskor på bensinstationer att 6 kg pulversläckare typ 43A 233B C är för försäljningsställen på bensinstationer.

19. ELTRUCK – Försäkringsbolagens krav

Eltruck ska enligt Brandskyddsföreningens bestämmelser SBF 127 förses med 4 kg pulversläckare min klass 34A 183B C.

Maskin som huvudsakligen används inom en byggnad där det finns brandsläckare kan undantas från kravet om respektive försäkringsbolag eller annan kravställare godtar det.

20. ENERGILADDNING MED BATTERIER

På platser där packar med litiumjonbatterier finns installerade för energilagring ska en vätskesläckare avsedd för litiumjonbrand placeras. Brandsläckarens släckeffekt ska anpassas till batteriernas energieffekt.

21. KEMISK INDUSTRI, FÄRGINDUSTRI OCH LACKERINGSANLÄGGNINGAR

Pulversläckare ska alltid finnas vid risk för brand i brännbara vätskor. Det är den enda släckaren som klarar brand i rinnande eller sprutande vätska. Skumsläckare är ett lämpligt komplement för att täcka större vätskespill, släcka, förebygga brand eller hindra återantändning.

I lackeringsanläggningar där silikon kan orsaka problem rekommenderas silikonfritt pulver eller skumsläckare.

SVEBRA rekommenderar att förråd för tillståndspliktig förvaring ska ha utrustning för brandsläckning som är lämplig för att bekämpa bränder i närheten. Vid industriell förvaring rekommenderas 9-12 kg pulver, 55A 233B C.

22. KONTORSMILJÖ

I kontorsmiljö med datautrymme, elcentral eller liknande ska rekommendationen för elektrisk miljö beaktas. Vid behov kompletteras med koldioxidsläckare.

23. VERKSTÄDER

För verkstäder kan pulversläckare med pulver avsedd för enbart brandtyp B och C väljas. Det är enklare att rengöra efter användning än när ABC-pulver har använts.

24. LADDNINGSPATS FÖR TRUCKAR M.M.

Arbetsmiljöverket föreskriver i AFS 1988:4 att brandredskap ska finnas på plats där blybatterier för fordon laddas och underhålls. Lämplig utrustning är en brandsläckare med minst 6 kg pulver eller 5 kg koldioxid.

25. FÖRRÅD PÅ BYGGPLATSER

Finns laddplatser där litiumjonbatterier laddas bör förrådet även utrustas med en vätskesläckare avsedd för litiumjonbrand. Brandsläckarens släckeffekt ska anpassas till batteriernas energieffekt.

Om förrådet är ouppvärt ska vätskesläckare vara frostskyddad.

26. SVETSPLATSER / BRANDFARLIGA HETA ARBETEN – Försäkringsbolagens krav

Vid svetsning, skärning, slipning eller annat så kallat brandfarliga heta arbeten på tillfällig arbetsplats ska 2 st pulverläckare om minst 6 kg och lägst i klass 34A 233B C finnas. Brandsläckarna kan alternativt utbytas mot framdragen vattenfylld slang från inomhusbrandpost. Slangen ska vara formstabil av minst ¾" (19 mm) dimension.

27. TAKLÄGGNINGSPÅRBEITEN / BRANDFARLIGA HETA ARBETEN PÅ TAK – Försäkringsbolagens krav

Vid arbete med gasol eller annat så kallat brandfarliga heta arbeten på tak ska framdragen vattenfylld slang från inomhusbrandpost samt 2 st pulverläckare om minst 6 kg och lägst i klass 34A 233B C finnas. Slangen ska vara formstabil av minst ¾" (19 mm) dimension.

När förutsättningen för släckning med vatten saknas ska utrustningen kompletteras med en pulverläckare om minst 6 kg i lägst klass 34A 233B C.

28. ANLÄGGNINGSMASKINER, INDUSTRIKTRAKTORER, TRUCKAR OCH LASTARE – Försäkringsbolagens krav

Försäkringsbolagen anger i regelverket SBF 127 att maskiner ska vara skyddad av en pulverläckare med minst 4 kg pulver i lägst effektklass 27A 183B C.

Förbränningsmotordriven truck, dumper, last-, gräv- och schaktmaskin samt annan maskin som arbetar i brandfarlig miljö ska vara försedd med 2 st brandsläckare med minst 6 kg pulver i lägst klass 43A 233B C.

Handbrandsläckare behöver inte uppfylla klass C om det inte är aktuellt att släcka en gasbrand. Exempelvis kan skumsläckare i klass 43A 233B ersätta pulverläckare i klass 43A 233B C.

Försäkringsbolagens regelverk SBF 127 har detaljerade regler för olika maskintyper. Maskinerna indelas i olika skyddsklasser med olika krav på utrustning. Se vidare regelverket SBF 127.

29. FLISMASKIN, KROSS - Försäkringsbolagens krav

I försäkringsvillkoren hänvisas till Brandskyddsföreningens bestämmelser SBF 127, där minimikravet är 2 st brandsläckare med minst 6 kg pulver i lägst klass 43A 233B C.

Maskinen ska även vara försedd med ett automatiskt släcksystem för bearbetningsmotorn.

30. GRUVMASKIN – GRAMKO anger krav i gruv- och berganläggningar

Gruvindustrins Arbetsmiljökommitté, GRAMKO, har angivit minimikrav för samtliga självgående motor-drivna maskiner och transportfordon. Varje fordon ska vara försedd med en lätt åtkomlig handbrandsläckare med minst 6 kg pulver klass 55A 233B C, EN3 godkänd. Antalet handbrandsläckare ska anpassas till fordonstyp och användningsområde.

Fordonen ska normalt vara försedda med 2 släckare. För fordon med totalvikt mindre än <3,5 ton som inte används för persontransport räcker det med en släckare. Se vidare GRAMKOs regelverk för detaljer.

Beroende på maskintyp och användningsområde kan i vissa fall en pulversläckare utbytas mot 9 liter skumsläckare eller 5 kg koldioxidsläckare.

31. KOMPAKTOR – Försäkringsbolagens krav

I försäkringsvillkoren hänvisas till Brandskyddsföreningens bestämmelser SBF 127, där minimikravet är 2 st brandsläckare med minst 6 kg pulver i lägst klass 43A 233B C.

SVEBRA riktlinje SV-RI 2015:2

Kontroll och underhåll av inomhusbrandposter

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Syftet med SVEBRAs dokument för kontroll och underhåll av inomhusbrandposter är att tillförsäkra kunder till SVEBRA företag en tillfredsställande funktions säkerhet även lång tid efter leverans av inomhusbrandposten.

Meningen är också att samordna medlemsföretagens instruktioner till ett för branschen gemensamt synsätt på dessa frågor.

SVEBRAs riktlinje är utformad i enlighet med Europastandard SS-EN 671-3: Fasta släcksystem – inomhusbrandposter med formstabila slangar och slangsystem med flatrullade slangar kompletterad med uppgifter som medlemsföretagen godkänt.

Tillämpning

Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer för kontroll och underhåll. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring och rådgivning till kunder och brukare.

Delar av SVEBRAs riktlinjer får uteslutas endast om det är motiverat av uppenbara tekniska skäl. Medlemsföretag har dock rätt att tillämpa mer omfattande riktlinjer där de finner att så är lämpligt.

Rutinkontroll

Med rutinkontroll avses den kontroll som utförs löpande av innehavaren. Kontrollen skall utföras regelbundet. Intervallets längd anpassas till var inomhusbrandposten är placerad och vilken verksamhet den avser att skydda. Intervallet bör dock aldrig överskrida 3 månader annat än i undantagsfall.

Vid kontrollen skall följande säkerställas:

- att inomhusbrandposten är placerad på avsedd plats och tydligt utmärkt med varsel skylt
- att inomhusbrandposten inte är blockerad
- att inomhusbrandpostens hanteringsanvisning är tydlig
- att inomhusbrandposten inte har några synliga skador
- att inomhusbrandpostens ventil är stängd
- att årligt underhåll har utförts enligt SS-EN 671-3

Underhåll

Kontroll och underhåll skall normalt utföras en gång om året av utbildad Brandsäkerhetstekniker med erfarenhet och kunskap om erforderliga serviceåtgärder. Brandsäkerhetsteknikern skall också ha tillgång till verktyg, reserv- och utbytesdelar, skriftliga instruktioner samt annan relevant utrustning.

Ett serviceregister skall finnas där varje inomhusbrandpost placeringsmässigt skall kunna identifieras.

Underhållet skall utföras i enlighet med nedanstående beskrivning och tillverkarens anvisningar.

Underhålls- och kontrollåtgärder:

Slangen skall rullas ut helt, trycksättas med byggnadens vattenledningstryck och följande punkter skall kontrolleras:

1. att inomhusbrandposten inte är blockerad eller skadad
2. att inomhusbrandposten är utmärkt med varselskylt
3. att hanteringsanvisningen är tydlig och läsbar
4. om skåp finns, att dörr är lätt att öppna
5. att anslutning, strålrör och slangar har rätt dimension samt längder
6. att ventil är brukbar
7. att slangklämmor är ordentligt fastsatta
8. att slangens hela längd samt anslutningsslang är intakt och att inomhusbrandposten inte läcker
9. att vattenflödet är tillräckligt för att ge god kastlängd och strålbild
10. att slangrulle roterar fritt i både riktningar
11. om svängarm finns, att dess funktion är intakt. Om svängarm inte finns, att slangförare är monterad
12. att strålrören är av rätt typ och lätta att manövrera
13. att eventuell fjäder på matningsslang och vid navanslutning är intakt och fungerande

Kontrollerad och godkänd inomhusbrandpost skall märkas med dekal: KONTROLLERAD, datum, sign/serviceman.

År och månad för nästa kontroll och provning skall framgå.

Korrigering av defekta delar

Endast sådana komponenter, exempelvis slangar, strålrör, ventiler som är godkända enligt aktuell standard får användas som utbyteskomponenter.

Felaktig inomhusbrandpost

Inomhusbrandpost är felaktig och skall ej godkännas om Brandsäkerhetsteknikern bedömer att:

- Inomhusbrandposten eller någon komponent är bristfällig eller det finns risk för funktionshinder
- Inomhusbrandposten vid användning kan orsaka fara för brukaren

Om inte åtgärd för att rätta till ett fel kan vidtas omedelbart skall Brandsäkerhetsteknikern märka inomhusbrandposten REPARATION NÖDVÄNDIG samt skriftligen informera innehavaren om bristen. Märkning skall ske på framträdande plats och inkludera datum samt Brandsäkerhetsteknikerns identifikationsmärke.

Provtryckning och utbyte

Vart femte år skall inomhusbrandpost inklusive ventil, anslutningsslang, slangrulle med slang samt strålrör trycksättas till maximalt arbetstryck. Inomhusbrandposter med 19 och 25mm slang ska provtryckas med 12 bar och inomhusbrandposter med 33mm slang ska provtryckas med 7 bar.

Vid provtryckning av inomhusbrandposter med sektorventil samt vid provtryckning av brandposter med automatventil av typen sektorventil så sker provtryckning mot tillfällig kulventil som monteras efter befintlig sektorventil på anslutningsslangen.

Provtryckning skall i övrigt ske i enlighet med tillverkarens föreskrifter. Datum för provtryckning skall anges på kontrolletikett.

Efter provtryckning skall brandposten återställas.

Byte av formstabila gummi- och plastslangar samt flatrullade slangar skall ske med högst 20 års intervall. Formstabila vävslangar byts med högst 30 års intervall.

Notering / förtydligande

Gällande brandposter med formstabila slangar skall den nominella slangdimensionen vara en av följande:

- 19mm
- 25mm
- 33mm

I övrigt hänvisas till SS EN 671-1.

Orientering

Förutsatt att brandposter är i funktionsdugligt skick utgör de ett effektivt släcksystem med oavbruten vattentillförsel. De är särskilt värdefulla i brandens tidiga skede och kan användas effektivt av otränad person.

Brandposter har lång livslängd men det bör hållas i åtanke att funktionsdugligheten är beroende av underhållet för att säkerställa brandposternas omedelbara användbarhet.

SVEBRA riktlinje SV-RI 2009:1

Kontroll och underhåll av brandgasventilation

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Ägare eller innehavare av fastighet eller anläggning ansvarar för att brandgasventilationsutrustningen hålls i funktionsdugligt skick. Underhåll skall utföras i enlighet med Lagen om Skydd mot Olyckor, Arbetsmiljölagen och Boverkets byggregler.

Syftet med SVEBRAs dokument för kontroll och underhåll av brandgasventilation är att tillförsäkra kunder till SVEBRA-företag en tillfredsställande funktionssäkerhet även lång tid efter installation av brandgasventilationen.

Meningen är också att samordna medlemsföretagens instruktioner till ett för branschen gemensamt synsätt på dessa frågor.

SVEBRAs riktlinje är utformad i enlighet med svensk standard SS 883007:2015 Brandgasventilatorer - Kontroll av termisk brandgasventilation kompletterad med uppgifter som medlemsföretagen godkänt.

Tillämpning

Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer för kontroll och underhåll. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring och rådgivning till kunder och brukare.

Delar av SVEBRAs riktlinjer får uteslutas endast om det är motiverat av uppenbara tekniska skäl. Medlemsföretag har dock rätt att tillämpa mer omfattande riktlinjer där de finner att så är lämpligt.

Underhåll

Kontroll och underhåll skall normalt utföras en gång om året av utbildad Brandsäkerhetstekniker med erfarenhet och kunskap om erforderliga serviceåtgärder. Brandsäkerhetstekniker skall också ha tillgång till verktyg, reserv- och utbytesdelar, skriftliga instruktioner samt personlig säkerhetsutrustning.

Ett serviceregister skall finnas där varje brandgasventilator placeringsmässigt skall kunna identifieras.

Underhållet skall utföras i enlighet med nedanstående beskrivning och tillverkarens anvisningar.

Underhålls- och kontrollåtgärder:

1. Invändig draganordning.

Provutlös brandgasventilatorn med reglage. Tillse att mekaniken löper lätt och att eventuell lucka går att öppna med brandkårsnyckel och att den stänger ordentligt. Smörj glidytor vid behov.

2. Utvändigt draghandtag.
Provutlös brandgasventilatorn med reglage. Använd karbinkrok och lina vid öppning av nedåtgående lucka. Tillse att mekaniken löper lätt. Smörj glidytor vid behov.
3. Aktiveringspatron.
Utlösningssanordning med koldioxidpatron skall funktionsprovas genom att patronen aktiveras. Kontrollera ledningar och slangar är hela samt att luckan öppnar korrekt.
Istället för att utlösa patronen kan samma mängd gas som patronen innehåller sprutas i utlösningssystemet och funktionen kontrolleras.
4. Öppning från styrcentral
Följ tillverkarens anvisningar för styrenheten. Styrcentralen skall öppna brandgasventilatorer en och en eller gruppvis via elektriska impulser eller tryckluft. OBS! System med ETL-länkar skall inte provas på detta sätt (se punkt 12).
5. Tillse att öppning av komfortventilationen inte påverkar funktionen som brandgasventilator.
6. Kontrollera att nedstörtningskydd är intakt. Beakta speciellt skyddet för nedåttöppnande luckor.
7. Kontrollera att avrinningsrännor inte är igensatta av löv eller smuts.
8. Kontrollera kupol och lucka med avseende på sprickor eller otäthet samt att luckan inte skevar och att infästningen mot gångjärnen inte glappar.
9. Tätningslister skall vara hela och mjuka. I kalla lokaler bör tätningslisterna behandlas med gummismörjmedel.
10. Låsmekanismens alla rörliga delar bör smörjas med lämpligt smörjmedel.
11. Kontrollera hållmagnet och känn lätt på magneten att den inte är varm. En magnet som avviker i temperatur från övriga bör undersökas närmare.
12. ETL-länk kontrolleras med ohm-meter. Motståndet över en frilagd ETL-länk skall vara ca 20 ohm. Om funktionstest utförs genom aktivering av ETL-länk förbrukas länken och måste ersättas.
13. Smältlänk skall vara oskadad och inte nedsmutsad. Rengör vid behov. Byte av smältlänk bör utföras vart tionde år. I varm eller korrosiv miljö bör utbyte ske oftare.
Smältlänkens aktiveringstemperatur skall normalt vara 72°C. I lokaler med vattensprinkler skall brandgasventilationen öppna efter det att sprinklern har aktiverats. Smältsäkringens gradtal skall vara 20-30° högre än sprinklerns. I sprinklade utrymmen skall brandgasventilatorer även kunna öppnas manuellt av räddningstjänsten.
Länkarna skall vara märkta med tillverkningsår och aktiveringstemperatur. Notera smältlänkens årtal och gradtal i serviceprotokollet.
14. Gasfjäders funktion skall kontrolleras. Fjädern skall orka lyfta lucka. Beakta att det vintertid tillkommer tyngd från snö. Gasfjäder skall bytas om tryckkraften inte är tillräcklig och i övrigt enlighet med tillverkarens rekommendation. Utbytesintervall för gasfjäder bör inte överstiga 10 år. Samtliga fjädrar på en och samma lucka skall bytas vid samma tillfälle.
15. Stötdämpare och torsionsfjäder. Tillse att stötdämpare är hela och inte läcker. Torsionsfjädrar skall inte ha sprickbildningar eller grova rostangrepp.

16. Kontrollera funktionen på eventuell gångjärnsbroms.
17. Kontrollera att linor är hela och inte rostiga, speciellt där de löper mot bryttrissor och genom öglor. Byt rostiga linor eller linor vars plasthölje har torkat och spruckit. Smörj bryttrissor vid behov.
18. Manöverhus och vevanordning. Tillse att luckor går att öppna med brandkårsnyckel och att de stänger ordentligt. Kontrollera kuggarna så att de inte är slitna. Smörj spärrmekanismen.
19. Manöverhus skall vara försedd med skylt "RÖKLUCKA"
20. I system med reservbatteri skall kontrolleras att batterierna är laddade och i gott skick samt att batterikapaciteten är tillräcklig för 8 timmars reservdrift vid bortfall av nätspänning.
Beakta batterikapaciteten i förhållande till antal rökluckor och strömförbrukning i styrenhet och samtliga inkopplade hållmagneter.
Batteri ska bytas vart femte år.
21. Kontrollera att indikeringslampa eller annan signalgivare vid funktionstest indikerar öppen/stängd.

Kontrollerad och godkänd brandgasventilator skall märkas med dekal "UNDERHÅLL UTFÖRT" samt med tidpunkt för utförd kontroll och servicemannens identifikationsmärke.

Felaktig brandgasventilator

Brandgasventilator är felaktigt och skall ej godkännas om Brandsäkerhetsteknikern bedömer att:

- Brandgasventilatorn eller någon komponent är bristfällig så att funktion är nedsatt eller det finns risk för funktionshinder.
- Brandgasventilatorn vid användning kan orsaka fara eller skada.

Om inte åtgärd för att rätta till ett fel kan vidtas omedelbart skall Brandsäkerhetsteknikern märka brandgasventilatorn REPARATION NÖDVÄNDIG samt skriftligen informera innehavaren om bristen. Märkningen skall ske på framträdande plats och inkludera datum samt Brandsäkerhetsteknikerns identifikationsmärke.

Utbyte

Utbyte av komponent till brandgasventilator skall ske i enlighet med tillverkarens föreskrifter, dock bör följande utbytesintervall ej överstigas:

Komponent	Utbytesintervall	Anmärkning
Smältsäkring	10 år	I varm eller korrosiv miljö skall smältsäkring bytas oftare.
Gasfjäder	10 år	Vid reducerad tryckkraft skall gasfjäder bytas oftare.
Reservbatteri	5 år	

Datum för utbyte skall anges på underhållsrapport och på installerad komponent.

Säkerhetsregler

Säkerställ att arbetet utförs på ett sätt så att risker för skada undviks. De sannolikaste skaderiskerna är olycka genom fall, samt skada genom tappade verktyg eller delar.

Ensamarbete bör undvikas. Då risk finns att person kan skadas i samband med provningen och samma person inte kan utföra provet och bevaka fallområdet skall alltid två personer utföra arbetet gemensamt.

Mobiltelefon eller radiokontakt skall finnas för att kunna påkalla hjälp vid tillbud eller utelåsning.

Lämpliga skor som ger bra fäste och ej skadar taktäckning skall användas. Godkänd säkerhetslina och annan säkerhetsutrustning skall användas vid behov.

I övrigt skall arbetet bedrivas med beaktande av följande säkerhetsföreskrifter:

- AFS 1981:14 Skydd mot skada genom fall
- AFS 1999:30 Byggnads- och anläggnings-arbete (ersätter AFS 1983:12 Takarbete)
- AFS 2001:03 Personlig skyddsutrustning
- Mer information om säkerhetsarbete finns även i Boverkets informationsskrift 2000:1 Säkerhet på tak.

SVEBRA riktlinje SV-RI 2012:1

Kontroll och underhåll av nödljus

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Ägare eller innehavare av fastighet eller anläggning ansvarar för att nödljus hålls i funktionsdugligt skick. Underhåll skall utföras i enlighet med Lagen om Skydd mot Olyckor, Arbetsmiljölagen och Boverkets byggregler samt standarden SS EN 501 72 Anläggningar för utrymningsbelysning i tillämpliga delar.

Syftet med SVEBRAs dokument för kontroll och underhåll av nödljus är att tillförsäkra kunder till SVEBRA-företag en tillfredsställande utrymnings säkerhet även lång tid efter installation av nödljussystem.

Meningen är också att samordna medlemsföretagens instruktioner till ett för branschen gemensamt synsätt på dessa frågor.

Tillämpning

Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer för kontroll och underhåll. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring och rådgivning till kunder och brukare.

Delar av SVEBRAs riktlinjer får uteslutas endast om det är motiverat av uppenbara tekniska skäl. Medlemsföretag har dock rätt att tillämpa mer omfattande riktlinjer där de finner att så är lämpligt.

Rutinkontroll

Med rutinkontroll avses den kontroll som utförs löpande av innehavaren. Kontrollen skall utföras regelbundet, normalt i samband med övrig egenkontroll i enlighet med rutinerna för SBA, systematiskt brandskyddsarbete. Rekommenderat tidsintervall är en månad. Intervallets längd anpassas till var nödljuset är placerat och vilken riskbild som föreligger. Intervallet bör dock aldrig överskrida 3 månader.

Vid kontrollen skall följande säkerställas:

- att nödljuset har strömförsörjning, dvs att lyskälla eller diod för driftindikering lyser
- att nödljuset inte är blockerat
- att nödljuset inte har några yttre synliga skador
- att nödljuset övergår till batteridrift när strömmen bryts. Kontrollen utförs bara på ljus med knapp för att bryta strömmatning
- att självtestfunktion inte felindikerar. Kontrollen utförs bara på nödljus med självtestfunktion

Underhåll

Kontroll och underhåll utförs en gång om året av utbildad Brandsäkerhetstekniker med erfarenhet och kunskap om erforderliga serviceåtgärder. Brandsäkerhetstekniker ska också ha tillgång till verktyg, reserv- och utbytesdelar samt skriftliga instruktioner.

Ett serviceregister skall finnas där varje nödljus placeringsmässigt skall kunna identifieras.

Underhållet skall utföras i enlighet med nedan-stående beskrivning och tillverkarens anvisningar.

Underhålls- och kontrollåtgärder:

1. kontrollera att nödljuset är rätt placerat och har rätt betraktningsavstånd
2. kontrollera att nödljus finns för markering av hela utrymningsvägen
3. kontrollera att armaturen är hel och sitter stadigt monterad mot underlaget
4. kontrollera att armaturen är ren och att pictogram har bra läsbarhet. Rengör pictogram på ut- och insida vid behov
5. kontrollera att kablage ej är torkat
6. Kontrollera att inkommande strömmatning sitter ordentligt fast i anslutningsplint
7. kontrollera att armaturen är riktigt jordad. Kontrollen behöver inte utföras på dubbelisolerade armaturer
8. byt lysrör, om armaturen är försedd med lysrör
9. kontrollera batteridatum. Byt batteri vid behov, enligt batteritillverkarens föreskrifter. Batteri äldre än 5 år ska alltid bytas
10. bryt strömmen till armaturen och kontrollera att den lyser i minst 60 minuter på batteridrift. För armaturer med självtestfunktion kontrolleras istället drifts- och felindikeringar
11. dokumentera i serviceregister att underhåll har skett och ålder på batteri samt eventuella brister
12. kontrollerad och godkänd nödljusarmatur ska märkas med dekal UNDERHÅLL UTFÖRT samt med tidpunkt för utförd kontroll och Brandsäkerhetsteknikerns identifikationsmärke

Armaturer inkopplade i anläggningar som har tagits i drift efter 2008, i enlighet med reglerna i BBR 2008, ska vara inkopplade över egen säkring och därmed kunna frångöras separat från övrig el. Om så inte är fallet och batteriernas kapacitet och armaturens lystid inte kan kontrolleras ska armaturen märkas så att det framgår att kontroll har skett och att brist föreligger. I serviceprotokoll ska anges **"armatur ej godkänd"**.

Om batterikapacitet och lystid inte kan kontrolleras på armaturer installerade i utrymningsystem som följer tidigare regelverk ska armaturen märkas på samma vis och i serviceprotokoll ska anges **"lystid/batterikapacitet ej kontrollerad"**.

Felaktig nödljusarmatur

Nödljus är felaktigt och ska ej godkännas om Brandsäkerhetsteknikern bedömer att:

- Nödljus eller någon komponent är bristfällig så att funktion är nedsatt eller det finns risk för funktionshinder
- Nödljus vars nödljusfunktion startas med glimtändare
- Nödljus med glödlampa som ljuskälla

Om inte åtgärd för att rätta till ett fel kan vidtas omedelbart ska Brandsäkerhetsteknikern märka nödljuset kontroll har skett och att brist föreligger samt skriftligen informera innehavaren om bristen.

Utbyte

Utbyte av komponent till nödljus ska ske i enlighet med tillverkarens föreskrifter, dock bör följande utbytesintervall ej överstigas:

Komponent	Utbytesintervall	Anmärkning
Raka lysrör	1 år	Gäller ej lysrör av typ longlife
Batteri	5 år	

Datum för utbyte ska anges på underhållsrapport. Batteri ska förses med märkning av tillverkningsdatum eller sista användningsdatum.

Rekommendationer

Nödljus som inte är kopplade på egen säkring eller där det på annat vis inte finns möjlighet att bryta strömmatningen bör vara av typ med självtestfunktion.

Vid installation av större antal nödljus med självtestfunktion ska installationsföretaget säkerställa att startdatum för självtest skiljer mellan de olika armaturerna.

Vid kontroll av batterikapacitet ska det ske så att utrymnings säkerheten bibehålls på en skälig nivå. Kontrollen bör ske under lågriskperiod t.ex. sommartid eller då lokalen inte nyttjas. Kontrollen kan alternativt ske på hälften av armaturerna per tillfälle. Under ett år ska dock samtliga armaturer ha kontrollerats.

Säkerhetsregler

Säkerställ att arbetet utförs på ett sätt så att risker för skada undviks. Beakta Elsäkerhetsverkets föreskrifter gällande installation och behörighet.

SVEBRA riktlinje SV-RI 2014:1

Kontroll och underhåll av torr stigarledning

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Orientering

Förutsatt att stigarledningar är i funktionsdugligt skick utgör de ett effektivt släcksystem med oavbruten vattentillförsel. De är värdefulla för Räddningstjänsten genom att de möjliggör brandbekämpning inne i byggnaden utan extra slangdragning i trapphus.

Stigarledningar har lång livslängd men funktionsdugligheten är beroende av underhållet för att säkerställa användbarheten.

Syfte

Syftet med SVEBRAs dokument för kontroll och underhåll av torr stigarledning är att tillförsäkra kunder till SVEBRA företag en tillfredställande funktionssäkerhet även lång tid efter installationen samt att samordna medlemsföretagens instruktioner till ett för branschen gemensamt synsätt på dessa frågor. Instruktionen är utformad mot bakgrund av svensk standard för torr stigarledning SS 3112.

Tillämpning

Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer för kontroll och underhåll. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring och råd-givning till kunder och brukare.

Delar av SVEBRAs riktlinjer får uteslutas endast om det är motiverat av uppenbara tekniska skäl. Medlemsföretag har dock rätt att tillämpa mer omfattande riktlinjer där det finner att så är lämpligt.

Underhåll

Kontroll och underhåll skall normalt utföras en gång om året av utbildad Brandsäkerhetstekniker med erfarenhet och kunskap om erforderliga serviceåtgärder. Brandsäkerhetstekniker skall också ha tillgång till verktyg, reserv- och utbytesdelar, skriftliga instruktioner samt annan relevant utrustning.

Ett serviceregister skall finnas där varje torr stigarledning placeringsmässigt skall kunna identifieras.

Underhållet skall utföras i enlighet med nedanstående beskrivning och tillverkarens anvisningar.

Underhålls- och kontrollåtgärder:

Följande punkter skall kontrolleras:

1. att in- och uttagsarmatur är förlagd bakom låsbar lucka i enlighet med SS 3112
2. att in- och uttagsarmatur är tydligt utmärkt med skylt
3. att luckan inte är blockerad eller skadad
4. att luckan går lätt att öppna och stänga med för luckan anpassad nyckel: brandkårsnyckel alternativt brandskåpsnyckel
5. att ventilen inte är skadad eller igensatt
6. motionera ventilen genom att öppna den helt och stäng den sedan helt
7. att packningen till ventilen är på plats och att den inte är skadad eller torr
8. att kopplingar inte är skadade eller igensatta
9. om kopplingslock finns, att det är användbart
10. om intagsventiler finns skall dessa stå i öppet läge efter kontroll. Uttagsventiler skall stå i stängt läge efter kontroll

Kontrollerad och godkänd stigarledning skall märkas vid stigarledningens lägsta inkopplings-punkt med dekal: KONTROLLERAD, datum, sign/serviceman.

Korrigerig av defekta delar

Endast sådana komponenter, exempelvis skåp, luckor och ventiler som är godkända enligt aktuell standard får användas som utbyteskomponenter.

SVEBRA riktlinje SV-RI 2018:1

Hantering av miljörisker och miljölagstiftning

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA informerar (SV-INF) och SVEBRA riktlinjer (SV-RI). Skillnaden är att SV-INF är en sammanfattning medan SV-RI är en riktlinje för företag som jobbar med brandsäkerhet men också organisationer och företag som köper in sådana tjänster och produkter.

Syfte

Syftet med detta dokument är att sammanställa information om miljörelaterade lagar och bestämmelser och ge allmänna råd och riktlinjer till stöd för kunder och branschens aktörer om hur dessa regleringar påverkar brandsäkerhetsbranschen.

Riktlinjen behandlar enbart materiel som normalt underhålls av Brandsäkerhetstekniker eller annan brandskyddsansvarig. Råd och rekommendationer riktar sig till underhållsverksamhet och till företag som bedriver omladdningsverksamhet.

Lagar och kravområden

Miljöbalken – allmänna regler om miljöhänsyn

Grunderna i svensk miljölagstiftning finns samlade i Miljöbalken som är en ramlag med syfte att främja en hållbar utveckling. Miljöbalkens regler gäller för alla åtgärder och verksamheter som på något sätt kan innebära risker för hälsa och miljön.

Att Miljöbalken är en ramlag innebär att de flesta reglerna inte är exakta och att det inte anges i detalj hur olika avvägningar enligt balkens bestämmelser ska göras. Delvis förtydligas Miljöbalken genom förordningar, föreskrifter och myndighetsbeslut men också genom den praxis som utvecklas med tiden.

I detta dokument hänvisar vi till relevanta förordningar och föreskrifter med detaljerade regler som berör Brandsäkerhetsföretag.

Ett utmärkande drag för Miljöbalken är att det ofta behöver göras bedömningar i det enskilda fallet enbart med stöd av de allmänna hänsynsreglerna och miljöbalkens mål, vilka är två viktiga ”grundbultar” i Miljöbalken som gäller för alla verksamheter.

Tillsynsmyndigheter (huvudsakligen kommuner och länsstyrelser) gör bedömningar i de enskilda fallen och tillsynsvägladande myndigheter har uppdraget att stödja tillsynsmyndigheterna med till exempel bedömningsstöd och tolkningshjälp av lagstiftningen, men dessa gör aldrig bedömningar i det enskilda fallet. Exempel på tillsynsvägladande myndigheter är Naturvårdverket för bl.a. avfallsfrågor och Kemikalieinspektionen för kemikaliefrågor.

Miljöbalkens omfattning

Miljöbalken är indelad i områdesvisa kapitel. Exempel på viktiga kapitel som berör Brandsäkerhetsföretag är;

- 1 kap. Miljöbalkens mål och tillämpningsområde – *övergripande syfte med Miljöbalken.*
- 2 kap. Allmänna hänsynsregler m.m. – *allmänna regler som gäller för alla verksamheter och utgör ett viktigt stöd för bedömning i enskilda frågor.*
- 9 kap. Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd - *reglerar tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet enligt Miljöbalken.*
- 14 kap. Kemiska produkter och biotekniska organismer - *grundläggande regler om hantering av kemiska produkter samt registrering till Produktregistret.*
- 15 kap. Avfall - *grundläggande regler om hantering av avfall och producentansvar*

Allmänna hänsynsregler

De allmänna hänsynsreglerna har en central roll för Miljöbalkens tillämpning. Bestämmelserna är tänkta att vara tillämpliga generellt, även då det inte finns specifika bestämmelser i förordningar eller föreskrifter och alla verksamheter ska kunna visa att hänsynsreglerna följs. Detta gäller både för tillståndspliktig och annan verksamhet.

De allmänna hänsynsreglerna är viktiga att känna till och koppla till sin verksamhet/sina aktiviteter. Begreppet verksamhetsutövare gäller all yrkesmässig verksamhet och omfattar därför alla Brandsäkerhetsföretag samt branschens kunder.

De allmänna hänsynsreglerna är bl.a. tillämpliga för användning, hantering och försäljning av kemiska produkter samt hantering av avfall.

För mer information om de allmänna hänsynsreglerna. Se bilaga 1

Regler gällande farligt avfall

Avfallsreglerna grundar sig i Miljöbalken, men de flesta detaljerade reglerna återfinns i avfallsförordningen (SFS 2020:614). Där finns regler för hantering av olika typer av avfall (elektronikavfall, förpackningsavfall, brännbart avfall etc.) samt definitionen som reglerar vad som är farligt avfall och vilka regler och tillstånd som krävs för att lagra, hantera och transportera farligt avfall. Farligt avfall omfattas av särskilda regler gällande dokumentation, rapportering och transporttillstånd.

I branschens vanligt förekommande fraktioner som klassas som farligt avfall;

- släckvätskor (om faromärkta i säkerhetsdatablad eller misstänkt farligt innehåll)
- batterier (Li-Ion, NiCd och blybatterier)
- elektronikavfall (ex. nödljus/hänvisningsarmatur, hjärtstartare, optiska brandvarnare och optiska rökdetektorer*, elektronikdelar från brandlarm, släcksystem eller rökluckor)
- brandtättningsprodukter för kassering (om faromärkta i säkerhetsdatablad eller misstänkt farligt innehåll)
- färgprodukter, rester och burkar för kassering (om faromärkta i säkerhetsdatablad eller misstänkt farligt innehåll)
- lysrör och lampor.
- brandvarnare, joniserande (viktigt att skilja ut joniserande och optiska brandvarnare, joniserande innehåller radioaktiv strålkälla och hanteras separat) rökdetektorer, joniserande (viktigt att skilja ut joniserande och optiska rökdetektor, joniserande innehåller radioaktiv strålkälla och hanteras separat)

* Rökdetektorer är uppkopplade enheter, vanligen en del av ett brandlarmsystem och får el genom systemet. Saknar batteri.

Verksamhetsutövaren ansvarar för klassificeringen av avfallet. Bedömning av vad som är farligt avfall sker i första hand enligt bilaga 3 i avfallsförordningen där de beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*). I särskilda fall är det upp till verksamhetsutövaren att göra en bedömning baserat på gällande kriterier. Avfallsbolagen kan vara behjälpliga med bedömning och klassificering av avfall.

Rekommendationen är att alltid utgå från försiktighetsprincipen vid klassificering av avfall. Det innebär att om osäkerhet råder gällande avfallets farlighet så ska utgångspunkten vara att förutsätta att det är ett farligt avfall tills motsatsen är bevisad.

Viktiga regler är bland annat:

- farligt avfall får inte blandas eller spädas ut med andra slag av farligt avfall, annat avfall, eller andra ämnen eller material, utan ska sorteras fraktionsvis (4 kap. 10 §).
- det krävs ett särskilt tillstånd för att yrkesmässigt transportera avfall eller transportera avfall som har uppkommit samband med en yrkesmässig verksamhet om transportererna under ett kalenderår sammanlagt är mer än 100 kilogram eller 100 liter farligt avfall (5 kap. 1 §).
- om volymerna inte uppnår tillståndsplikt krävs istället anmälan till länsstyrelsen (5 kap 7§)
- det krävs en anmälan till länsstyrelsen för yrkesmässig insamling av avfall. (5 kap. 10 §)
- för att få lämna avfall, som har hanterats i en yrkesmässig verksamhet eller producerats i eller i samband med en sådan verksamhet, till någon annan krävs att;
  - den som tar emot avfallet för behandling eller annan hantering har de tillstånd eller har gjort de anmälningar som krävs för hanteringen, och
  - den som lämnar avfallet har kontrollerat att kravet ovan är uppfyllt. (5 kap 18 §)

Antecknings- och rapporteringsskyldighet;

- den som producerar farligt avfall i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet ska för varje typ av farligt avfall anteckna uppgifter om;
  - var avfallet producerats,
  - datum för borttransport,
  - transportsätt,
  - vem som ska transportera bort avfallet,
  - avfallets vikt i kilogram, och
  - den mottagare och den plats där avfallet ska hanteras på annat sätt än genom att mottagaren transporterar eller lastar om det.

Uppgifterna ska antecknas innan transporten påbörjas. (6 kap 1§)

- motsvarande gäller den som samlar in eller transporterar farligt avfall. (6 kap 2§ och 6 kap 3§). Reglerna som avfallsproducent gäller för allt avfall som uppkommer i branschföretagens egen verksamhet (egna kontor, egen verkstad etc.) och för avfall som uppkommer i kundens verksamhet i samband med utfört arbete (installation, utbyten och service). Gällande avfall från brandtätning eller linjemålning anses avfallet uppkomma i brandsäkerhetsföretagens verksamhet då kunden har svårt att förutse avfallets uppkomst. Brandsäkerhetsföretagen utgör då rollen avfallsproducent.

För övrigt avfall som uppkommer i kundens verksamhet i samband med brandsäkerhetsföretagens arbete (installation, utbyten och service), gäller att brandsäkerhetsföretagen klassas som "insamlare" och kunden klassificeras som "avfallsproducent" och dessa båda roller omfattas av anteckningsskyldighet enligt ovan och rapporteringsskyldighet enligt nedan;

- Anteckningarna ska sparas och kunna uppvisas på begäran för tidigare avfallsinnehavare (ex. kunden) och tillsynsmyndighet i minst tre år som insamlare och producent (6 kap 6-7§§)
- Den som är anteckningsskyldig ska lämna de uppgifter om farligt avfall som antecknats enligt 1–5 §§ till avfallsregistret. Uppgifterna ska lämnas elektroniskt senast två arbetsdagar efter den tidpunkt när anteckningen ska göras (6 kap 11§)
- När farligt avfall transporteras inom Sverige ska ett transportdokument upprättas.
- Transportdokumentet ska tas fram av den som i en yrkesmässig verksamhet lämnar avfallet utan att själv vara transportör (lämnaren) och den som tar emot avfallet från lämnaren för transport samt av den som själv transporterar avfall som uppkommit i den egna yrkesmässiga verksamheten. (6 kap 19§§).

Transportdokumentet ska innehålla uppgifter om

- avfallstyp,
- avfallets vikt i kilogram,
- datum för transporten,
- från vilken ursprunglig plats och till vilken slutlig plats avfallet transporteras,
- transportör, och
- lämnare och slutlig mottagare, om sådana finns.

Transportdokumentet ska vara undertecknat av den som ska transportera avfallet och, om sådan finns, lämnaren. Om transportdokumentet är elektroniskt, ska det skrivas under med en elektronisk underskrift. (6 kap 19§§)

Sanktionsavgifter gäller enligt Förordning (2012:259) om miljöstraffavgifter för:

- att inte upprätta transportdokument enligt kraven (11 kap 9§) att vara försenad med att till Naturvårdsverkets avfallsregister lämna de uppgifter som ska antecknas. (11 kap 8b§)

Råd/rekommendationer från SVEBRA;

- För avfall som uppkommer i egen verksamhet kan avfallsbolag (leverantör) anlitas för hämtning och kan hjälpa till med upprättande av anteckningar, transportdokument och rapportering av farligt avfall till avfallsregistret hos Naturvårdsverket. För hjälp med rapportering krävs signering av fullmakt för godkännande av leverantören som ombud. Viktigt att signera transportdokument eller överlåta även detta genom fullmakt till leverantören.
- Brandsäkerhetsföretaget bör säkerställa att de kan få ut kopia på transportdokument, kopia på fullmakt samt bevis på rapportering till Naturvårdsverkets register (ID-nr).
- För farligt avfall som uppkommer hos kund krävs anteckningar, transportdokument och rapportering till avfallsregistret inom två arbetsdagar. Om detta inte går att uppfylla kan farligt avfall inte medtas från kunden.
- Brandsäkerhetsföretagen kan liksom avfallsbolagen hjälpa kunden att uppfylla sina skyldigheter genom upprättande av anteckningar, transportdokument och rapportering av farligt avfall till avfallsregistret hos Naturvårdsverket. För detta krävs signering av fullmakt för godkännande av Brandsäkerhetsföretaget som ombud.

Råd/rekommendationer från SVEBRA, forts;

- Brandsäkerhetsföretaget ska säkerställa att kunden på begäran kan få ut kopia på transportdokument, kopia på fullmakt samt bevis på rapportering till Naturvårdsverkets register (ID-nr).
- Kunden ansvarar för att begära ut kopia på transportdokument, kopia på fullmakt samt bevis på rapportering till Naturvårdsverkets register (ID-nr).
- Transportdokument ska alltid signeras av lämnaren (kunden) och mottagaren (brandsäkerhetsföretaget) om inte annat finns överenskommet genom fullmakt.

KLASSIFICERING AV HANDBRANDSLÄCKARE

Handbrandsläckare som samlas in i samband med verkstadsgenomgång eller vid annan tidpunkt för utbyte pga. identifierade fel/risker betraktas som avfall om Brandsäkerhetsföretaget inte har för avsikt att ladda om släckaren och åter sätta den på marknaden som omladdning/retur.

Brandsäkerhetsföretaget behöver kunna påvisa att omladdningsverksamhet bedrivs. Släckaren ska hanteras som farligt avfall enligt ovan om det 1. är en skum- eller vätskesläckare som klassas som farligt avfall enligt säkerhetsdatablad eller 2. är en skum- eller vätskesläckare och Brandsäkerhetsföretaget inte har uppgifter om släckmedlets egenskaper/skadlighet, med stöd av försiktighetsprincipen. Pulversläckare och koldioxidsläckare betraktas normalt inte som farligt avfall.

Om handbrandsläckare ska omladdas eller återbrukas kan dessa betraktas som produkt i samband med insamlingen och klassificeras som avfall eller ej först efter bedömning på verkstad.

Producentansvar

Producentansvar innebär att en bransch åläggs att ha ett returinsamlingsystem för omhändertagande och återvinning av uttjänta produkter. Brandsäkerhetsbranschen omfattas i första hand av producentansvar för följande produktområden:

- Elutrustning t.ex brandvarnare, nödljus och brandlarmcentraler
- Batterier
- Förpackningar

Producentansvar innebär också att producenter är ansvariga för att registrera sig och rapportera uppgifter till Naturvårdsverket. I allmänhet organiseras både rapportering och insamling via materialbolag. Materialbolagen är näringslivets företag som bildats för att hantera producentansvaret. De drivs normalt utan vinstintresse. Producenter ska vara anslutna till ett materialbolag och betala avgifter för de produkter man sätter på marknaden

Elutrustning

Reglerna om producentansvar för elavfall regleras i ett direktiv från EU – WEEE-direktivet (waste electrical and electronic equipment) och i Sverige finns flertalet regler främst i avfallsförordningen.

Materialbolag är i första hand EI-kretsen och producenter ska normalt vara anslutna till EI-kretsen och betala en avgift för de produkter man sätter på marknaden.

Elutrustning och batterier ska märkas med en överkryssad soptunna.

Batterier

Producenter ska registrera sig i batteriregistret och rapportera sålda och insamlade mängder batterier till Naturvårdsverket. I allmänhet sker det genom att producenten är ansluten till El-kretsen. El-kretsen organiserar insamlingssystemet över landet och sköter rapporteringen till Naturvårdsverket.

Förpackningar

Företag som tillverkar eller importerar förpackningar eller importerar varor paketerade i förpackningar ska rapportera och betala för de förpackningar man sätter på den svenska marknaden. Avgiften finansierar ett insamlingssystem. Företaget FTI, Förpackningsinsamlingen, sköter insamlingssystemet och rapporterar till Naturvårdsverket för de företag som är anslutna till FTI.

Kommunerna har fortfarande ett ansvar

Producentansvar innebär att en konsument har rätt att utan kostnad lämna in en gammal produkt i samband med köp av en ny och att producenten ska tillse att produkten tas om hand på miljövänligt sätt.

Hushåll, som vill bli av med el-avfall utan inbyte vid nyköp kan lämna in detta avfall till kommunen, som utan kostnad tar hand om det för återvinning.

Flertalet materialbolag har ett avtal med kommunerna för insamling av farligt avfall. El-Kretsen har avtal med landets samtliga kommuner, som på de bemannade mottagningsstationerna tar emot uttjänta el-produkter.

Råd/rekommendationer från SVEBRA;

Företag som importerar eller tillverkar produkter skall vara ansluten till materialbolag eller annan organisation och betala avgift baserat på de produkter man sätter på marknaden.

Leverantör skall kunna visa certifikat eller liknande som bekräftar medlemskap. Vissa av materialbolagen publicerar också en förteckning över medlemmar på sin hemsida.

Batterier

Branschen tillhandahåller batterier för t.ex. handlampor, nödljus, brandlarmcentraler och brandvarnare. Batterier kan innehålla en mängd olika ämnen. De miljöfarliga ämnen som finns i batterier är kadmium, kvicksilver och bly.

De vanligaste batterityperna är:

Icke miljöfarliga (klassas ej som farligt avfall idag)

- Brunstensbatterier (äldre batterityp)
- Alkaliska batterier (det vanligaste batteriet)
- Nickelmetallhydrid (ingår i dagens uppladdningsbara batterier)

Miljöfarliga (klassas som farligt avfall idag)

- Nickelkadmium (ingår i äldre miljöfarliga uppladdningsbara batterier)
- Blybatterier (exempel är bilbatteri)
- Litiumjon (Telefoner och datorer samt uppladdningsbara batterier)
- Litium metall (finns i knappcells-batterier och används även i detektorer)
- Batterier som samlas in som blandad fraktion (enligt avfallsförordningen Bilaga 3)

Alla batterier ska samlas in.

Brandvarnare och rökdetektorer

Brandvarnare och rökdetektorer finns med två huvudsakliga funktionsprinciper; optiska eller joniserande. Optiska brandvarnare och rökdetektorer har en ljuskälla och mäter fördunkling av luften. Joniserande brandvarnare och rökdetektorer innehåller ett radioaktivt ämne, ofta americium (Am-241), som laddar upp partiklar i luften. Detektering sker genom att elektriskt mäta ledningsförmåga och antalet partiklar i luften. Dessa produkter är märkta med texten "innehåller radioaktivt ämne" och har en symbol för joniserande strålning. Joniserande är en utgående teknik och nyinstallation rekommenderas inte p.g.a. dess radioaktiva innehåll.

Brandvarnare omfattas av producentansvaret för elektronik. Producentansvaret innebär att en avgift betalas till Elkretsen, vilket ska bekosta omhändertagande av kasserade och uttjänta brandvarnare. För rökdetektorer finns inget producentansvar.

Avfallshantering

Optiska brandvarnare och rökdetektorer klassas som elektronikavfall. Då det finns ett producentansvar för brandvarnare lämnas de förslagsvis till producentansvarsorganisationen, Elkretsen. Detta kan ordnas via avfallsbolag, men för att lämna kostnadsfritt till Elkretsen krävs ett avlämnarintyg. Optiska rökdetektorer sorteras som elektronikavfall och omhändertas av godkänt avfallsbolag.

Joniserande brandvarnare och rökdetektorer klassas de som radioaktivt avfall och kräver särskild hantering. Det radioaktiva ämnet i dem måste tas om hand på rätt sätt och det är bara de som har tillstånd som får demontera och återvinna en joniserande brandvarnare eller rökdetektor. Elkretsen tar emot joniserande brandvarnare eftersom de ingår i producentansvaret.

Eftersom det inte finns något producentansvar för rökdetektorer måste de sorteras separat från brandvarnare och det är verksamhetsutövaren (den som ägt eller använt rökdetektorn) som ansvarar för att den tas om hand och betalar för vad det kostar.

Strålsäkerhetsmyndigheten rekommenderar verksamhetsutövaren (kunden) att kontakta företaget som sålt eller ska byta ut rökdetektorn och fråga om de kan ta hand om den gamla detektorn. Det innebär att frågan bör ställas till Brandsäkerhetsföretagen.

För att avyttra joniserande brandvarnare och rökdetektorer rekommenderas att;

- Kontakta återvinningsföretaget som ni använder. De kan ha tillstånd från Strålsäkerhetsmyndigheten för att hantera rökdetektorer.
- Kontakta Cyclife Sweden AB.

Lämnaren ansvarar för att kontrollera att mottagaren har tillstånd.

Kemikaliehantering

Aktuella säkerhetsdatablad skall finnas lätt tillgängliga

EU-förordningen Reach är det styrande regelverket i kemikaliefrågor inom Europa. Reach ställer bl.a. krav på att företag som släpper ut kemiska produkter på marknaden ska lämna säkerhetsdatablad till den som använder produkterna yrkesmässigt och till dem som säljer produkterna vidare.

Ansvar för att upprätta ett säkerhetsdatablad för en kemisk produkt ligger på tillverkaren eller importören. Aktörer längre ner i distributionskedjan kan också behöva ta fram och tillhandahålla säkerhetsdatablad. De kan använda sina leverantörers blad, men kan ibland behöva anpassa innehållet. Alla som tillhandahåller säkerhetsdatablad har ansvar för att informationen i bladet är korrekt, även om

de inte har tagit fram bladet själva. Enligt Reach ska uppdatering av bladen göras så snart ny information som kan påverka riskhanteringsåtgärder eller ny information om faror blir tillgänglig. Det är inte preciserat i regelverket hur gamla säkerhetsdatablad får vara, men de bör ses över och uppdateras regelbundet.

Säkerhetsdatablad ska vara så lättlästa och tydliga som möjligt samt innehålla alla uppgifter som är viktiga att veta för att förebygga skador på människor och miljö. De ska utfärdas på aktuellt lands språk dvs när en kemisk produkt släpps i Sverige ska säkerhetsdatabladet vara skrivet på svenska.

Säkerhetsdatablad ska lämnas för kemiska produkter som klassificeras som farliga och som överläts till yrkesmässiga kunder. Säkerhetsdatablad ges ut antingen på papper eller elektroniskt senast vid första leveransen av produkten. Det räcker inte att ex. hänvisa till en hemsida, utan det krävs en direkt länk eller att SDB tillhandahålls på papper eller digitalt.

Uppdaterade blad ska lämnas till alla yrkesmässiga kunder till vilka leverantören lämnat produkten de senaste tolv månaderna. Inte heller i detta sammanhang räcker det att enbart lägga ut säkerhetsdatablad på internet och sedan hänvisa till en webbplats. Det är dock en värdefull service om säkerhetsdatabladerna finns tillgängliga på företagets webbplats.

I CLP-förordningen (EG) 1272/2008 finns regler för att klassificera, märka och förpacka kemiska produkter (ämnen och blandningar). För handbrandsläckare är praxis inom branschen att inte märka behållaren med en "traditionell kemikaliemärkning" utan att enbart ange namnet på det aktuella släckmedlet.

Det är viktigt att omladdning/verkstadsgenomgång sker enligt tillverkarens instruktioner för att säkerhetsdatabladet ska gälla för brandsläckaren och spårbarheten inte riskera att förloras/försvåras.

Rapportering till Produktregistret

Den som har ett företag som tillverkar eller för in produkter i Sverige måste lämna information om sina produkter till produktregistret.

Om den årliga volymen per produkt som tillverkas eller förs in i Sverige är minst 100 kg måste en produktanmälan göras. En produktanmälan innehåller produktens namn, årlig mängd, sammansättningsuppgifter, funktion och användningsområde, märkningsuppgifter med mera.

För Brandsäkerhetsföretag är detta aktuellt ex. vid import av släckmedel.

Inköpare eller upphandlare av tjänster

I upphandlingsunderlag bör hänvisning ske till detta dokument och att leverantörer kan visa att man uppfyller krav och rekommendationer

Bilaga 1 – De allmänna hänsynsreglerna i Miljöbalken

De allmänna hänsynsreglerna består bl.a. av;

- **Tillämpning och bevisbörda 2 kap 1§**

Verksamhetsutövaren ska kunna visa att hänsynsreglerna följs. Bevisbördan ligger hos verksamhetsutövaren vilket innebär att det är denna som ska uppvisa bevis för regelefterlevnad och inte tillsynsmyndighetens ansvar att bevisa att reglerna inte följs.

- **Kunskapskravet 2 kap 2§**

Verksamhetsutövaren ansvarar för att skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön från skada eller olägenhet, med hänsyn till sin verksamhets påverkan på miljö och hälsa (sannolikheten att skada uppstår och konsekvenserna av sådan skada).

- **Försiktighetsprincipen 2 kap 3§**

Verksamhetsutövaren ska utföra/vidta de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Finns skäl att anta att en åtgärd kan medföra skada på hälsa och miljö så ska försiktighetsmått antas.

- **Bästa möjliga teknik 2 kap 3§**

Yrkesmässig verksamhet ska ha kunskap om och använda bästa möjliga teknik för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

- **Produktvalsprincipen 2 kap 4§**

Verksamhetsutövaren ska undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga. I ansvaret ingår att bevaka möjliga alternativ till pågående användning av kemiska produkter och att tillämpa principen vid val av nya produkter. Samma krav gäller för varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt.

- **Hushållningsprincipen och kretsloppsprincipen 2 kap 5§**

Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna att

1. minska mängden avfall,
2. minska mängden skadliga ämnen i material och produkter,
3. minska de negativa effekterna av avfall, och
4. återvinna avfall.

I första hand ska förnybara energikällor användas.

- **Rimlighetsavvägning 2 kap 7§**

De ovan listade principerna gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Verksamhetsutövaren ska alltså ta fram underlag, föreslå skyddsåtgärder och försiktighetsmått som inte anses orimligt kostsamma i förhållande till nyttan.

- **Ansvar för skadad miljö 1 kap 8§**

Alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvarar till dess skadan eller olägenheten har upphört för att denna avhjälps i den omfattning det kan anses skäligt

SVEBRA riktlinje SV-RI 2021:1

Hantering av släckmedel

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Syftet är att rekommendationen ska tjäna som riktlinje för personal som hanterar släckmedel samt kunder och brukare som upphandlar tjänster med brandsläckare.

Destruktion eller hantering av släckmedel

Vatten

Vatten släcker glödbränder i fibrösa material, brandtyp A, och är utan tillsatser.

Vatten kan hällas i avloppet.

Släckvätska

Vätskesläckare är släckare innehållande vatten med inblandning av tillsatser för att höja släckeffekten. Tillsatserna kan vara tensider, salter eller andra kemikalier.

Släckarna är i första hand avsedda mot fibrösa material, brandtyp A. Vissa släckvätskor är framtagna för specifika brandtyper t.ex. brand i litiumjonbatterier.

Släckvätska ska hanteras och destrueras av ett företag som hanterar avfall.

Skumvätska

Skumvätska utan fluortensider

Brandsläckningsskum är vatten med en inblandning av tensider. Till skillnad mot vatten- och vätskesläckare släcker skumsläckare både fibrösa ämnen och brinnande vätskor, brandtyp A och B.

Kasserat brandsläckningsskum och andra släckvätskor med tensider skall lämnas till ett företag som hanterar avfall för destruktion och miljöriktigt omhändertagande.

Skumvätska med fluortensider, PFAS

Skumsläckmedel som innehåller fluortensider (PFAS) är miljö- och hälsoskadlig samt är svårnedbrytbar. Lagstiftningsarbete pågår för att stoppa användningen.

SVEBRA avråder från att nya skumsläckare med fluortensider (PFAS) placeras på marknaden. Befintliga släckare med fluortensider ska inte laddas om eller användas vid övning. De ska kasseras eller laddas om med fluortensidfritt släckmedel enligt tillverkarens instruktioner.

Kasserat brandsläckningsskum och andra släckvätskor med fluortensider skall lämnas till ett företag som hanterar avfall för destruktion och miljöriktigt omhändertagande och skall absolut inte tömmas i avlopp eller i naturen.

Vätska för fettbrand

Släckvätska mot fettbrand består av en kaliumbaserad saltlösning med hög släckeffekt mot brand i matolja och fett. Fettbrandsläckare är klassade mot brandtyp A och F och hindrar effektivt återantändning.

Släckvätskan ska hanteras och destrueras av ett företag som hanterar avfall.

Vätska för brand i litiumjonbatterier

Släckvätska för brand i litiumjonbatterier släcker i första hand genom kylning. Släckmedlen är vatten med inblandning av urea eller tensider för att sänka ytspänningen.

Det finns även släckmedel baserade på mineralen vermikulit som tillsats till vätskan. Vermikulit har bra värmeisolering och kan hindra brandspridning.

Släckvätskan ska hanteras och destrueras av ett företag som hanterar avfall. Släckvätskan sorteras utifrån dess innehåll och egenskaper.

Pulver

Brandsläckningspulver är det vanligaste släckmedlet. Pulver släcker de flesta brandtyper och har hög släckeffekt. Det är klassat mot brandtyp A, B och C.

Det finns speciella pulversorter som inte släcker brand i fibrösa material (brandtyp A), så kallade BC-pulver. För brand i metaller finns en speciell pulvertyp, brandtyp D.

Släckmedlet pulver ska inte hanteras som farligt avfall.

Inga speciella åtgärder eller användningsföreskrifter behövs för brandsläckningspulver. Kasserat pulver bör lämnas till ett företag som hanterar avfall.

Koldioxid (CO₂)

Koldioxid är en gas avsedd för brand i vätskor och t.ex. plaster, brandtyp B. Den används i första hand mot elektrisk utrustning och maskiner där ett rent släckmedel eftersträvas.

Koldioxid är en växthusgas som bidrar till den globala uppvärmningen. Användningen för brandsläckningsändamål påverkar inte utsläppt mängd i atmosfären och har därför låg miljöpåverkan.

SVEBRA riktlinje SV-RI 2021:2

Val av brandsläckare vid övning

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Syftet är att rekommendationen ska tjäna som riktlinje för företag som använder brandsläckare i utbildningar.

Val av brandsläckare vid övning

Vattensläckare

SVEBRA rekommenderar att i första hand använda släckare med rent vatten vid släckövning.

Vätske- och skumsläckare

Andra typer av vätskesläckare, tex vatten med tillsats av salter eller skumsläckare är inte att rekommendera då man inte får tömma vätskan på marken eller i dagvattenbrunnar. Det kan innebära att man begår ett miljöbrott.

OBS. Använd aldrig en vätskesläckare som innehåller tensider då dessa tar med sig gifter utvecklade i branden ner till grundvattnet.

Pulversläckare

Pulversläckare som används vid övning bör vara fylld med BC-pulver.

BC-pulver är ett bättre val än ABC-pulver. BC-pulver ger mindre sekundärskador på ytor och elektronik och är lättare att sanera än ABC-pulver.

Koldioxidsläckare

Koldioxidsläckare är inte lämplig att använda då det är en annan släckteknik än övriga släckare. Den bör endast användas i undantagsfall där kursdeltagarna har koldioxidsläckare på sin arbetsplats.

Säkerställ alltid att slang och diffusor är rätt monterad för att minimera risken för köldskador av gasen eller slag av slangen.

Övrigt

För utbildning på registrerat/klassat övningsfält skall gällande regler iakttas avseende tillåtna släckmedel.

SVEBRA riktlinje SV-RI 2021:3

FAQ Skumsläckare

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Syftet är att rekommendationen ska tjäna som riktlinje för personal som hanterar brandsläckare samt kunder och brukare som upphandlar tjänster med brandsläckare.

Ordlista

Släckmedel

Vatten

Vatten släcker glödbränder i fibrösa material och är utan tillsatser. Vatten kan hållas i avloppet.

Släckvätska

Vätskesläckare är släckare innehållande vatten med inblandning av tillsatser för att höja släckeeffekten. Tillsatserna kan vara tensider, salter eller andra kemikalier.

Släckarna är i första hand avsedda mot fibrösa material. Släckvätska ska hanteras och destrueras av ett företag som hanterar avfall.

Skumvätska utan fluortensider

Brandsläckningsskum är vatten med en inblandning av tensider. Till skillnad mot vatten- och vätskesläckare släcker skumsläckare både fibrösa ämnen och brinnande vätskor.

Kasserat brandsläckningsskum och andra släckvätskor med tensider skall lämnas till ett företag som hanterar avfall för destruktion och miljöriktigt omhändertagande.

Skumvätska med fluortensider, PFAS

Skumsläckmedel som innehåller fluortensider (PFAS) är miljö- och hälsoskadlig samt är svårnedbrytbar. Lagstiftningsarbete pågår för att stoppa användningen.

SVEBRA avråder från att nya skumsläckare med fluortensider (PFAS) placeras på marknaden. Befintliga släckare med fluortensider ska inte laddas om eller användas vid övning.

Kasserat brandsläckningsskum och andra släckvätskor med fluortensider skall lämnas till ett företag som hanterar avfall för destruktion och miljöriktigt omhändertagande och skall absolut inte tömmas i avlopp eller i naturen.

Vätska för fettbrand

Släckvätska mot fettbrand består av en kaliumbaserad saltlösning med hög släckeffekt mot brand i matolja och fett. Fettbrandsläckare hindrar effektivt återantändning. Släckvätskan ska hanteras och destrueras av ett företag som hanterar avfall.

Vätska för brand i litiumjonbatterier

Släckvätska för brand i litiumjonbatterier släcker i första hand genom kylning. Släckmedlen är vatten med inblandning av urea eller tensider för att sänka ytspänningen.

Det finns även släckmedel baserade på mineralen vermikulit som tillsats till vätskan. Vermikulit har bra värmeisolering och kan hindra brandspridning.

Släckvätskan ska hanteras och destrueras av ett företag som hanterar avfall. Släckvätskan sorteras utifrån dess innehåll och egenskaper.

Pulver

Brandsläckningspulver är det vanligaste släckmedlet. Pulver släcker de flesta brandtyper och har hög släckeffekt. Släckmedlet pulver ska inte hanteras som farligt avfall.

Inga speciella åtgärder eller användningsföreskrifter behövs för brandsläckningspulver. Kasserat pulver bör lämnas till ett företag som hanterar avfall.

Koldioxid (CO₂)

Koldioxid är en gas avsedd för brand i vätskor och t.ex. plaster. Den används i första hand mot elektrisk utrustning och maskiner där ett rent släckmedel eftersträvas.

Koldioxid är en växthusgas som bidrar till den globala uppvärmningen. Användningen för brandsläckningsändamål påverkar inte utsläppt mängd i atmosfären och har därför låg miljöpåverkan.

Kemikalier

Tensider

Tensider är ämnen som sänker ytspänningen och gör det möjligt att ämnen som inte blandas kan göra det, tex olja och vatten.

Fluortensider

Fluortensider finns av olika typer och vissa äldre typer innehöll PFOS, perfluoroktansulfonsyra och PFOA, perfluoroktansyra. Fluortensider är mycket stabila föreningar som är svåra att bryta ner i naturen och risk finns för bioackumulering.

Salter

Istället för släckmedel med fluortensider kan man tillsätta salter som också reagerar och bildar en tvålliknande hinna som minimerar återantändning.

FAQ

1. Är det förbjudet med skumsläckare nu?

Nej

EU-reglering (lagstiftning) om fluortensider är på gång. SVEBRA rekommenderar i väntan på mer besked att skumsläckare får sitta kvar tills de ska in för omladdning/verkstadsgenomgång, men att de fr.o.m. nu inte ska ersättas med nya skumsläckare med fluortensider vid tid för utbyte/omladdning.

2. Är det förbjudet att använda skumsläckare?

Nej

MSB, Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket avråder från användning av fluorbaserade brandsläckningsskum för de allra flesta typer av bränder. Dessa skumvätskor ska endast användas i sådana fall då inga andra alternativa släckmetoder är tillämpliga, företrädesvis vid omfattande vätskebränder. I de få fall det är nödvändigt att använda fluorbaserade brandsläckningsskum ska skumvätskan samlas upp och skickas till destruktion. Släckvatten och rester av brandsläckningsskum hanteras som farligt avfall.

<https://www-edit.msb.se/siteassets/dokument/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/raddningstjanst/brandskum.pdf>

Myndigheterna lyfter också potentiella risker med andra brandsläckningsskum, bl.a. innehållande andra tensider och uppmärksammar om allas ansvar enligt miljöbalken som ställer krav på kunskap och försiktighet.

SVEBRA rekommenderar att släckare med fluortensider fr.o.m. nu inte ska ersättas med nya skumsläckare med fluortensider samt att släckvätskor innehållande andra tensider inte bör användas utomhus.

3. Måste vi byta alla skumsläckare direkt?

Nej

SVEBRA rekommenderar att släckaren får vara kvar tills den ska laddas om eller inför verkstadsgenomgång det femte året, i väntan på mer besked om EU-reglering (lagstiftning).

Vid utbyte/nyförsäljning avråder SVEBRA från att installera skumsläckare med fluortensider.

4. Vad rekommenderar SVEBRA istället för skumsläckare?

Det beror på var släckaren ska placeras och vilken brandrisk som finns. Se SVEBRAs dokument [SV-RI 2015:1-Val-och-placering-av-brandslackare](#)

5. Skumsläckare utan fluortensider, är dom också dåliga för miljön?

Skumsläckare innehållande andra tensider är också uppmärksammade som en miljörisk beroende av användning.

Skumsläckare som innehåller tensider har ytaktiva egenskaper som kan göra att släckvattnet lättare når grundvattnet. Brandsläckningsskum drar då även med sig skadliga kemiska ämnen som bildas vid själva branden. Det är därför viktigt att minimera mängden släckvatten och att ta om hand det släckvatten som bildas.

SVEBRA rekommenderar att släckare med tensider inte används utomhus.

6. Kommer skumsläckare utan fluortensider också bli förbjudna?

Nej. På det området finns inga pågående förslag på regleringar.

SVEBRA rekommenderar att släckare med tensider inte ska användas utomhus.

7. Vad ska man göra med gamla skumsläckare?

Lämnas till ett av SVEBRAs medlemsföretag som ser till att skummet destrueras av ett företag som arbetar med avfall. SVEBRA har avtal med RagnSells.

Gammalt skum får inte tömmas i avlopp eller utomhus på marken.

8. Får man köpa nya skumsläckare med fluortensider?

SVEBRA rekommenderar att inte sälja släckare med fluortensider.

SVEBRA riktlinje SV-QS 2007

Utbildning Brandsäkerhetstekniker

SVEBRA, Svenska brandsäkerhetsföretag, är branschföreningen för företag som arbetar med brandsäkerhet och bland annat levererar och utför kontroll av brandsläckningsutrustning.

Det finns ett flertal företag som bedriver utbildning för Brandsäkerhetstekniker. Detta dokument säkerställer att alla som kallas för SVEBRA certifierad Brandsäkerhetstekniker har samma grundkunskaper.

Utbildningen avser att ge Brandsäkerhetsteknikern grundkunskap i att kontrollera brandredskap såsom handbrandsläckare, inomhusbrandpost enligt gällande standard.

Med "kontrollera" avses inte den egenkontroll som innehavaren av släckredskapet regelbundet ska göra, utan avser den årliga funktionskontroll som utbildad brandsäkerhetstekniker ska utföra. Tidigare benämnt service av brandredskap.

Förkunskaper

Det finns fyra olika utbildningar för Brandsäkerhetstekniker. Introduktionskurs, grundkurs, uppdateringskurs och instruktörskurs.

Utbildningarna grundkurs och uppdateringskurs SVEBRA certifierar Brandsäkerhetsteknikern.

Introduktionskurs

Inga förkunskaper behövs för att gå introduktionskurs.

Under tiden mellan introduktionskurs och grundkurs ska handledaren gå igenom ett dokument som beskriver vad brandsäkerhetsteknikern måste kunna innan grundkurs.

Grundkurs

För att få gå grundkurs ska man ha gått introduktionskurs och efter det arbetat i tre månader, gärna tillsammans med en erfaren Brandsäkerhetstekniker.

Uppdateringskurs

Eftersom regler och brandredskap förändras ska en Brandsäkerhetstekniker uppdatera sina kunskaper vart femte år.

För att få gå uppdateringskurs måste Brandsäkerhetsteknikern ha gått grundkurs eller ha minst 24 månaders heltid brandsäkerhetsteknikerarbete som sin huvudsakliga arbetsuppgift under de senaste fem åren.

En uppdateringskurs ska informera Brandsäkerhetsteknikern om förändringar i lagar och regler samt förändringar på brandredskap och inträffade händelser som kan påverka säkerheten för teknikern, tex brandsläckare som exploderat.

Instruktörsutbildning

För att få gå instruktörsutbildning ska man ha gått grundkurs.

Vid större uppdatering av utbildningsmaterial för grundkurs ska instruktören gå en ny grundkurs med huvudinstruktören.

Kurslängd

Nedanstående kurslängd är minimum och en kursdag består av 7 st 45 minuters lektioner. Raster, fika och lunch ingår inte i lektionstimmarna.

Antalet deltagare på en utbildning ska vara från 2 stycken till 12 stycken.

Grundkurs

Grundkursen ska vara minst 2 dagar och innehålla minst 14 st lektioner.

Uppdateringskurs

Uppdateringskurs ska innehålla minst 7 st lektioner och kan ske i fysiskt eller digitalt klassrum.

Minimitid per avsnitt

Grundkurs

- SVEBRA information
- Lag, förordning, föreskrift, allmänna råd och standarder inom området, 2 lektion
- Handbrandsläckare, 5 lektioner
- Inomhusbrandpost, 3 lektioner
- Brandredskap, 1,5 lektion
- Utrymning, 1,25 lektion
- Återvinning och miljökrav, 0,25 lektioner
- Examination / avslutning, 1 lektion

Kursmål

Introduktionskurs

En introduktionskurs är till för att personen ska förstå arbetet med att kontrollera brandredskap.

Efter genomgången introduktionskurs ska personen ha färdighet att på ett säkert sätt kunna utföra kontroller i enlighet med rådande regelverk.

Grundkurs

En grundkurs är till för att personen som ska utföra arbetet med att kontrollera brandredskap gör det enligt gällande standard och känner till förekommande riskmoment så att de kan undvikas.

Efter genomgången grundkurs ska personen fått kännedom om alla kända fall av problem med brandredskap som SVEBRAs tekniska kommitté sammanfattat samt informerats om vanligt förekommande fel på brandredskap.

Uppdateringskurs

En uppdateringskurs är till för att Brandsäkerhetsteknikern som har erfarenhet av att kontrollera handbrandsläckare och inomhusbrandposter ska uppdatera och förankra sina kunskaper avseende regelverk och få ev ny information som tillkommit sen vederbörande gick grundkurs eller förra uppdateringskursen.

Instruktörsutbildning

En instruktörsutbildning avser att ge behörighet att utbilda inom grund- och uppdateringskurs.

Efter genomgången instruktörsutbildning ska man ha god förmåga att agera som instruktör inom ramen för uppdraget, det innebär bla god kännedom om kursinnehåll, upplägg och genomförande.

Kursinnehåll

Detta dokument ska inte styra exakt vad som ska sägas utan enbart vilka områden som ska ingå.

Alla kurser ska ha samma områden men innehållets fördjupning beror på vad man vill uppnå med kursen. Man kan också lägga till områden.

Introduktionskursen bör innehålla grundläggande brandteori, statistik, brandkunskap generellt och om varför kontrollerna ska utföras, dvs hur regelverket ser ut samt vad det innebär i praktiken.

Kursinnehåll

- SVEBRA information
- Lag, förordning, föreskrift, allmänna råd och standarder inom området.
- Handbrandsläckare
- Inomhusbrandpost
- Brandredskap
- Utrymning
- Återvinning och miljökrav
- Examination / avslutning

SVEBRA information:

Information från SVEBRA som förklarar föreningens arbete.

Lag, förordning, föreskrift, allmänna råd, standarder inom området

Författningar som ska ingå i kursen i tillämpliga delar:

- Lagen om skydd mot olyckor
- Arbetsmiljölagen
- Arbetsplatsens utformning (AFS)
- ISO 7010 (internationella skyltsymboler)
- Användning och kontroll av trycksatta anordningar (AFS)
- Boverkets byggregler (PBL)
- ADR-S (MSB)
- Lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) och
- Systematiskt Brandskyddsarbete (SBA)

Handbrandsläckare

Dokument som ska ingå i kursen i tillämpliga delar:

- EN3
- SS 3656
- SVEBRA SV-RI 2016:1 Årlig kontroll handbrandsläckare
- SVEBRA SV-INF 2018:3 Kvalitetsmärkning på brandsläckare
- SVEBRA dokument - Kända fel på brandsläckare
- SVEBRA dokument - Tillverkarens instruktioner
- SVEBRA SV-RI 2015:1 Val och placering av brandsläckare

Inomhusbrandpost

Dokument som ska ingå i kursen i tillämpliga delar:

- SS-EN 671-1
- SS-EN 671-2
- SS-EN 671-3
- SVEBRA SV-RI 2015:2 Årlig kontroll inomhusbrandpost

Brandredskap

Exempel på brandredskap som ska informeras att det finns dokument och aktuella standard är:

- SVEBRA SV-RI 2009:1 Brandgasventilation
- SVEBRA SV-RI 2014:1 Torr stigarledning
- Brandfilt
- Släckaggregat

Utrymning

Exempel på information om brand och utrymning:

- Skyltning
- Utrymningsplaner
- Nödljus och elbehörighet
- Utrymningsvägar och gångavstånd

Praktik

Grundutbildningen ska ha en praktisk del som förtydligar teorin. Den praktiska delen kan ske med film men vi rekommenderar att komplettera filmerna med att man får utföra momenten själv.

Efter att man har gått introduktionskursen så följer tre månader med praktik innan man får gå grundkursen. Detta innebär att alla som går grundkurs ska ha utfört kontroll av handbrandsläckare, inomhusbrandposter samt tryckprovning av densamma.

Under grundkursen ska deltagarna även prova att göra kontroll (service) på handbrandsläckare som innebär andra moment än vanliga tryckladdade handbrandsläckare, tex Nu-Swift, "patronsläckare" och Dafo F6.

Godkänd kursarrangör med kursansvarig, instruktörer och kurs.

Certifieringskommittén

SVEBRAs årsmöte utser en certifieringskommitté som ska godkänna kursarrangörer, utbildningar och huvudinstruktörer samt ansvara för kvalitetsdokumentet. Kvalitetsdokumentet QS2007 godkänns på styrelsemöte i SVEBRA.

För att få en kurs godkänd skall en tydlig beskrivning av kursplan inlämnas. Kursmaterial kan behövas för att förtydliga kursplanen.

Kursplan

Kursplan är beskrivning på hur man följer QS 2007s krav på kurslängd, minimitid och kursinnehåll samt praktik för att uppnå kursmål.

I kursplan ska det finnas en lista på brandredskap som ska finnas med i det praktiska momentet.

Kursarrangör

Kursarrangören ska vara medlem i SVEBRA. Företaget ansöker till Certifieringskommittén på blankett och underskriven av firmatecknare.

Certifieringskommittén godkänner kursarrangör och godkännandet gäller så länge uppgifterna på ansökan är aktuella och företaget är medlem i SVEBRA. SVEBRAs styrelse kan besluta att godkännandet ska upphöra.

Kursansvarig

Kursansvarig ska vara anställd av kursarrangören för att säkerställa att kursarrangören har tillgång till aktuell information.

Kursansvarig ska delta (obligatoriskt) på instruktörsdag 1 gång/år.

Instruktör

Instruktören ska ha erfarenhet att kontrollera brandredskap samt vara anställd i ett företag som är medlem i SVEBRA.

Instruktören ska ha genomfört instruktörsutbildning Brandsäkerhetstekniker samt delta (obligatoriskt) på instruktörsdag 1 gång/år. Om man missar alla tillfällen under ett år får man inte ha en utbildning innan man går en ny instruktörsdag. Instruktörsdag kan ske som webinarium

Huvudinstruktör

Huvudinstruktör är den person som utbildar nya instruktörer.

Huvudinstruktören ska vara erfaren inom området och har hållit utbildningar som instruktör.

Ansökan till huvudinstruktör sker till SVEBRAs certifieringskommitté som utser huvudinstruktörer.

Registerhållas

Godkända kursarrangörer med kursansvariga och kurser samt SVEBRA certifierade Brandsäkerhetstekniker ska registerhållas av SVEBRA.

Certifikat

Kursen är giltig i fem års tid och som bevis utfärdas ett certifikat. Förlängning kan ske vid särskilda skäl och ansökes hos Certifieringskommittén.

Certifikat och kursgodkännande gäller bara så länge som Brandsäkerhetsteknikern är anställd i ett företag som är medlem i SVEBRA och ska återlämnas när anställning avslutas eller medlemskap i SVEBRA upphör.

Certifikat kan återkallas på företagets begäran. Detta skall anmälas till Certifieringskommittén.

På certifikatet ska Brandsäkerhetsteknikerns namn, födelsedata och arbetsgivarens namn, adress och organisationsnr samt genomförda utbildningars start och utgångsdatum finnas med. Även kortets referensnummer ska finnas med.

Övrigt

Överträdelser eller liknande anmäles till SVEBRAs styrelse för eventuellt återkallande av ID-kort.

Allmänna riktlinjer vid grundläggande brandskyddsutbildning.

Antagna 2012 av SVEBRA

SYFTE

Målsättningen med gemensamma riktlinjerna vid utbildning är att tillförsäkra kunder till Svebraföretag en grundläggande kunskapsnivå efter genomförd utbildning. Syftet är också att samordna medlemsföretagens brandskyddsutbildningar till en för branschen gemensamma utbildningsnivå.

TILLÄMPNING

Medlemsföretag i Svebra har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer vid denna utbildning. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring till kunder. Medlemsföretag har rätt att tillämpa ett mer omfattande kursinnehåll där så önskas.

Underlåter medlemsföretag att tillämpa riktlinjerna ska Svebras styrelse behandla ärendet i enlighet med stadgarna. Medlemsföretag som bryter mot riktlinjerna kan uteslutas ur föreningen.

KURSBESKRIVNING

MÅL

Kursen ska ge ökad förståelse kring vilka skador bränder orsakar på liv, egendom. Hur risken för brands uppkomst samt skador till följd av brand kan reduceras.

Kursdeltagarna ska ges grundläggande kunskap och förståelse kring hur en brand uppstår och dess förlopp. Vidare ska utbildningen ge kunskaper om att arbeta förebyggande mot brand och användande av brandredskap.

MÅLGRUPP

Kursen vänder sig till alla anställda på ett företag eller annan organisation. Kursen behandlar brandrisker och brandskydd i verksamheter som kontor industri och vårdanläggningar m.fl.

Kursen ska kunna anpassas efter specifik målgrupp t.ex. företag, allmänhet, skolelever, ideella föreningar med flera.

UTFÖRANDE

Kursen ska omfatta minst 3 timmar och innefatta minst en praktisk del. Samtliga kursdeltagare ges tillfälle att släcka brand med lämplig släckredskap (brandsläckare eller brandpost) och använda brandfilt mot brand i kläder. Instruktören ska inneha dokumenterad kunskap och erfarenhet av brandskydd.

INNEHÅLL:

Efter avslutad utbildning ska kursdeltagarna ha kunskap om:

- Bränders påverkan på liv och egendom.
- Brandorsaker och brandförlopp.
- Lagar och rekommendationer
- Förebyggande brandskydd, SBA
- Handlingsplan vid brand
- Utrymning
- Släckmedel och släckredskap – dess funktion och användningsområde
- Praktisk övning med handbrandsläckare och brandfilt. Alt. brandpost

ANTAL DELTAGARE/INSTRUKTÖR

Max 20 deltagare per instruktör

SVEBRA Norm SV-QS 2021

Utbildning Brandsäkerhet - Skog och Entreprenad

SVEBRA, Svenska brandsäkerhetsföretag, är branschföreningen för företag som arbetar med brandsäkerhet inom service, kontroll och utbildning.

Syfte

Syftet med utbildningen är att få brandkunskap för att kunna förebygga bränder, öka kunskapen om brandsäkerhet vid reparation och underhåll. Syftet är också att lära sig om transport av farligt gods i samband med arbete i skog och mark.

Förkunskaper

Rekommendation att genomföra Skötselskolans brandutbildning avseende arbete i skog och mark.

Kurslängd

Kursen innehåller 8 stycken lektioner à 45 minuter. Raster, fika och lunch ingår inte i lektionstimmarna. Antalet deltagare på en utbildning kan vara 1-20 stycken.

Kursmål

Kursdeltagaren ska efter genomgången utbildning ha goda kunskaper om riskbedömningar, brandsäkerhet vid reparation och underhåll, samt transport av farligt gods i samband med arbete i skog och mark.

Kursinnehåll

- Lagar och förordningar
- Kravställare
- Utförarens ansvar
- Brandskydd & brandfarlig vara
- Farligt gods
- ADR 1.3
- Transportbestämmelser
- Miljö
- Risker & säkerhet
  - Omgivning
  - Arbetssätt
  - Fordon
  - Kontrollista

Godkänd kursarrangör, huvudinstruktör och instruktörer.

SVEBRA utbildning AB godkänner kursarrangörer och har avtal med instruktörer samt genomför instruktörsutbildningar. SVEBRA utbildning AB ansvarar för att uppdaterat utbildningsmaterial tillhandahålls till kursarrangörer. SVEBRA utbildning AB ansvarar för mallar för kvalitetssäkring och att kvalitetskontroller genomförs vid behov.

Certifieringskommittén tar beslut om avstängning av kursarrangör, huvudinstruktör och instruktörer.

Överklagan av certifieringskommitténs beslut görs till styrelsen i SVEBRA. Förändringar i dokumentet SV-QS 2021 godkänns på styrelsemöte i SVEBRA.

Kursarrangör

Kursarrangören blir intressentmedlem i SVEBRA. Kursarrangören ska vara ekonomiskt stabil.

Kursarrangören förbinder sig till att använda, av SVEBRA utbildning AB framtaget utbildningsmaterial.

Kursarrangören ansvarar för att sina instruktörer har rätt kompetens enligt denna norm.

Huvudinstruktör

Huvudinstruktör är den person som utbildar instruktörer och ska vara erfaren inom området och ha pedagogisk erfarenhet.

Ansökan till huvudinstruktör sker till SVEBRA utbildning AB och SVEBRAs certifieringskommitté tar beslut och utser huvudinstruktörer.

Instruktör

Instruktören ska ha erfarenhet av Brandskydd. Instruktören ska även inom de senaste 5 åren genomgått en ADR kapitel 1.3 utbildning. Instruktören ska ha kännedom om skogs- och/eller entreprenadmaskiner och dess risker.

Ansökan för att bli instruktör sker till SVEBRA utbildning AB som undersöker kompetens/erfarenhet och godkänner att instruktörer får delta på instruktörsutbildning. Efter genomförd utbildning och kompetenstest får instruktören genomföra utbildningar.

Registerhållning

Godkända kursarrangörer, huvudinstruktör och instruktörer registerhålls av SVEBRA utbildning AB.

Certifikat

Kursen är giltig i fem års tid och som bevis utfärdas ett personcertifikat. Förlängning kan ske vid särskilda skäl och ansökes hos Certifieringskommittén. Efter fem år går man utbildningen Brandsäkerhet -Skog och Entreprenad för att få ny certifiering.

På certifikatet ska deltagarens födelsedata, namn och giltighetstid finnas med. SVEBRA utbildning AB utfärdar certifikaten efter genomförd kurs med godkänt certifieringstest.

Överträdelser eller liknande anmäles till SVEBRAs styrelse för eventuellt återkallande av certifikat.

SVEBRA 802412-8376

Stadgar

- § 1 Föreningens namn/firma är Svenska Brandsäkerhetsföretag – SVEBRA.
- § 2 Föreningens säte skall vara i Stockholm.
- § 3 Föreningen är en ideell förening med syfte att:
1. själv och i samverkan med andra intressenter aktivt verka för bättre brandsäkerhet i Sverige.
  2. vara en stark och aktiv företrädare för medlemmarna gentemot andra aktörer, som direkt eller indirekt påverkar medlemmarnas marknad (t.ex. myndigheter, kommuner, försäkringsbolag och andra organisationer).
  3. höja statusen för brandsäkerhet som en samhällsviktig funktion, t.ex. genom kompetensutveckling som certifieringsutbildningar, information och rådgivning.
  4. främja medlemmarnas intressen på såväl det kommersiella som det tekniska området.
  5. bevaka att föreningens etiska regler, som komplement till lagar och förordningar efterlevs till kundernas, föreningens och dess medlemmars bästa.
  6. vara ett forum där medlemmarna ges möjlighet att diskutera frågor av gemensamt intresse, informera och lämna varandra råd och assistans.
- § 4 Som fullvärdig medlem kan antas varje företag som i Sverige konstruerar, utvecklar och/eller tillverkar brand- och skyddsmateriel, importerar och/eller bedriver handel med brand- och skyddsmateriel och -tjänster och/eller bedriver forskning, utbildning respektive konsultverksamhet inom branschområdet samt är beredd att aktivt verka för branschens intressen.
- Som intressentmedlem kan antas organisationer och företag som önskar stödja föreningens verksamhet.
- § 5 Ansökan om inträde skall vara skriftlig och lämnas på av föreningen fastställd blankett.
- § 6 Medlem skall vid ansökan om medlemskap i föreningen erlægga en ansökningsavgift. Dessutom skall medlem erlægga årlig medlemsavgift och serviceavgift till föreningen.
- Medlemsmöte kan vid behov fastställa avgifter för speciella ändamål. Avgifterna fastställs vid årsmötet.
- § 7 Utträde ur föreningen kan ske endast vid verksamhetsårets utgång (31/12). Uppsägning skall ske skriftligt senast tre månader före verksamhetsårets utgång. Styrelsen kan dock vid särskilda omständigheter medge kortare uppsägningstid.
- Om medlem bryter mot föreningens stadgar eller mot dess beslut, skadar föreningen, motverkar dess intressen och ändamål, på annat sätt uppträder illojalt och rättar sig inte efter av styrelsen skriftligen meddelad varning äger styrelsen rätt att utesluta medlemmen.

Som uteslutningsgrund skall i synnerhet anses, att medlem inte följer föreningens betalningsföreskrifter eller att det inträffar sådan förändring i medlemmens företag att medlemmen inte skulle ha beviljats medlemskap vid inträdesansökan efter ändringen.

Den som utträder eller utesluts ur föreningen äger inte rätt att återfå erlagda avgifter och heller inte andel i föreningens tillgångar.

Den som blir utesluten har inte rätt att åter ansöka om medlemskap inom 12 månader från det datum då styrelsen beslutade om uteslutning.

Medlem som uteslutits kan inte åter bli medlem utan prövning från styrelse/etiska nämnd.

Alla certifikat och godkännanden som utfärdats av SVEBRA återkallas vid utträde.

§ 8 Medlemskap upphör då skriftligt meddelande om uteslutningsbeslutet avsänts till medlemmens senast kända adress.

§ 9 Föreningen har en styrelse som består av minst 5 och max 9 ordinarie ledamöter. Årsmötet beslutar om antalet ledamöter och suppleanter.

Föreningens ordförande och suppleanter väljs för ett år. Övriga ledamöter väljs för en period om två år. Hälften av ledamöterna ska väljas om vid årsmötet. Styrelsen väljer inom sig vice ordförande samt övriga funktionärer.

Styrelsen kan adjungera ledamot fram till nästa medlemsmöte som ersättare till en ledamot som inte längre är anställd i ett medlemsföretag i SVEBRA.

Styrelsen är beslutsför om minst 50% av styrelsen är närvarande. Styrelsens ordförande har utslagsröst vid jämnt röstetal inom styrelsen.

Valberedningen föreslår ordförande och ledamöter i styrelsen. Årsmötet beslutar.

Valberedningen skall bestå av minst tre personer.

§ 10 Styrelsen ansvarar för frågor angående

1. föreningens stadgar
2. föreningens ekonomi
3. föreningens marknadsföring
4. illojal konkurrens
5. etik/normer/interna regelverk
6. utveckling, kompetensutveckling
7. rekrytering och andra medlemsfrågor
8. intern kommunikation
9. externa kontakter inklusive remisser

§ 11 Om jävsförhållande inom styrelsen befaras uppstå i någon fråga skall jävig styrelsemedlem inte delta i vare sig behandlingen av eller beslutet i ärendet.

§ 12 Föreningen tecknas förutom av ordförande och vice ordförande, var för sig, av dem styrelsen därtill utser dock minst två i förening. För löpande förvaltning tecknas föreningen av person/företag som utsetts av styrelsen.

- § 13 För granskning av styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper utses årligen vid årsmötet för tiden fram till nästa ordinarie årsmöte två revisorer och en revisorssuppleant.
- § 14 Föreningen skall varje år hålla ordinarie årsmöte senast under april månad och höstmöte senast under november månad på ort och tid som styrelsen bestämmer.
- Kallelse till dessa föreningsmöten sker skriftligt. Kallelse skall avsändas senast 30 dagar innan mötet. Vid extra medlemsmöte skall kallelsen sändas senast 14 dagar före mötet. Revisorer skall underrättas om kallelse samtidigt med att den avsänds till medlemmarna.
- § 15 Senast då kallelse till ordinarie årsmöte utgår skall hos styrelsen finnas tillgänglig en årsredovisning bestående av resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse.
- § 16 Vid ordinarie årsmöte är följande ärenden obligatoriska:
1. Val av mötesordförande
  2. Anmälan av styrelsens val av protokollförare
  3. Upprättande av närvarolista/röst-längd och ev fullmakter
  4. Val av 2 st justerare/rösträknare
  5. Fråga om mötet utlysts i behörig ordning
  6. Styrelsens förvaltningsberättelse
  7. Revisorernas berättelse
  8. Frågan om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen
  9. Beslut med anledning av föreningens överskott eller underskott
  10. Arbetsgruppers redovisning av föregående och information om innevarande verksamhetsår
  11. Fastställande av ansökningsavgift, medlemsavgift, serviceavgifter och ev. särskilda avgifter i föreningen samt styrelsearvoden.
  12. Val av antalet ledamöter i styrelsen. Ordinarie och suppleanter.
  13. Val av ordförande, ledamöter och suppleanter i styrelsen
  14. Val av revisorer och suppleanter
  15. Val av valberedning
- § 17 Vid höstmötet är följande ärenden obligatoriska:
1. Val av mötesordförande
  2. Anmälan av styrelsens val av protokollförare
  3. Upprättande av närvarolista/röst-längd
  4. Val av 2 st justerare /rösträknare
  5. Fråga om mötet utlysts i behörig ordning
  6. Arbetsgruppers arbetsplaner, mål och budget för kommande år
  7. Föreningens budget och avgifter

- § 18 Vid ordinarie årsmöte och höstmöte får till beslut endast upptas sådana ärenden, som varit angivna i kallelsen till mötet, såvida inte 2/3 av de röstberättigade beslutar annat. Varje närvarande, fullvärdigt medlemsföretag äger en röst. Vid extra medlemsmöte får till beslut inte upptas andra ärenden än de som angivits i kallelsen. Motioner till års- respektive höstmöte skall föreläggas styrelsen senast 60 dagar före respektive möte.
- Årsmöte, höstmöte eller extra medlemsmöte får inte till beslut ta upp fråga om stadgeändring om stadgeändrings-förslagets huvudsakliga innehåll inte intagits i kallelsen till mötet.
- § 19 Beslut om ändring av dessa stadgar eller om upplösning av föreningen är ej giltigt, om ej alla medlemmar samtycker därtill eller beslutet fattas på två på varandra följande medlemsmöten och på det senare av dessa biträds av minst 2/3 av de röstberättigade. Varje medlemsföretag äger en röst. Avser beslutet föreningens upplösning, skall ett av mötena vara ordinarie årsmöte.
- § 20 Finns vid föreningens upplösning tillgångar eller skulder skall de fördelas lika mellan dem som var fullvärdiga medlemmar då slutgiltigt beslut om upplösning fattas.
- § 21 Föreningens styrelse är skyldig tillse att från medlem infordrade uppgifter behandlas strängt konfidentiellt och skyddas mot obehörig insyn. Medlem bör skydda intern information från föreningen mot obehörig insyn.
- § 22 Tvister mellan förening, å ena, samt styrelsen, ledamot därav, likvidator, medlem, medlemsföretag eller röstberättigad, som ej är medlem, å andra sidan, skall avgöras vid allmän domstol. Föreningen äger dock alltid hos domstol anhängiggöra talan beträffande ostridigt förfallen fordran. Medlem äger ej till kvittning härmed åberopa annat än fordran som medgivits av föreningen.

SVEBRA 802412-8376

Stadgar

Fastställd 2015-04-24 Utgåva 3:0 Förslag (2022-04-14)

§ 1	Föreningens namn/firma är Svenska Brandsäkerhetsföretag – SVEBRA.
§ 2	Föreningens säte skall vara i Stockholm.
§ 3	<p>Föreningen är en ideell förening med syfte att:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. själv och i samverkan med andra intressenter aktivt verka för bättre brandsäkerhet i Sverige. 2. vara en stark och aktiv företrädare för medlemmarna gentemot andra aktörer, som direkt eller indirekt påverkar medlemmarnas marknad (t.ex. myndigheter, kommuner, försäkringsbolag och andra organisationer). 3. höja statusen för brandsäkerhet som en samhällsviktig funktion, t.ex. genom kompetensutveckling som certifieringsutbildningar, information och rådgivning. 4. främja medlemmarnas intressen på såväl det kommersiella som det tekniska området. 5. bevaka att föreningens etiska regler, som komplement till lagar och förordningar efterlevs till kundernas, föreningens och dess medlemmars bästa. 6. vara ett forum där medlemmarna ges möjlighet att diskutera frågor av gemensamt intresse, informera och lämna varandra råd och assistans.
§ 4a	<p>Som fullvärdig medlem kan antas varje företag som i Sverige konstruerar, utvecklar och/eller tillverkar brand- och säkerhetsmateriel, importerar och/eller bedriver handel med brand- och säkerhetsmateriel och -tjänster och/eller bedriver forskning, utbildning respektive konsultverksamhet inom branschområdet samt är beredd att aktivt verka för branschens intressen.</p> <p>Fullvärdig medlem ska betala ansökningsavgift för att antas samt betala årlig medlems- och serviceavgift till föreningen. Därtill kan föreningen besluta att fullvärdig medlem ska betala avgift för speciella ändamål.</p>
§ 4b	<p>Som intressentmedlem, kan antas fysisk person, organisation eller företag som önskar stödja föreningens verksamhet.</p> <p>Intressentmedlemmar får närvara på stämmor och föreningsaktiviteter men har inte rösträtt.</p> <p>Intressentmedlemmar betalar en av föreningen bestämd årlig avgift.</p>
§ 5	<p>Ansökan om medlemskap görs på föreningens hemsida.</p> <p>Fråga om att anta sökande som medlem avgöras av föreningens styrelse.</p>
§ 6	<p>Föreningsstämman beslutar om avgifterna i föreningen. Beslut om avgifter kan fattas såväl vid årsstämma som vid höstmöte och extra föreningsstämma.</p>

- § 7 Utträde ur föreningen kan ske endast vid verksamhetsårets utgång (31/12). Uppsägning skall ske skriftligt senast en månad före verksamhetsårets utgång.
- Om medlem bryter mot föreningens stadgar eller mot dess beslut, skadar föreningen, motverkar dess intressen och ändamål, på annat sätt uppträder illojalt och rättar sig inte efter av styrelsen skriftligen meddelad varning äger styrelsen rätt att utesluta medlemmen.
- Som uteslutningsgrund skall i synnerhet anses, att medlem inte följer föreningens betalningsföreskrifter eller att det inträffar sådan förändring i medlemmens företag att medlemmen inte skulle ha beviljats medlemskap vid inträdesansökan efter ändringen.
- Den som utträder eller utesluts ur föreningen äger inte rätt att återfå erlagda avgifter och heller inte andel i föreningens tillgångar.
- Den som blir utesluten eller verksamhet företrädd av samma verklig huvudman/huvudmän har inte rätt att åter ansöka om medlemskap inom 12 månader från det datum då styrelsen beslutade om uteslutning.
- Alla certifikat och godkännanden som utfärdats av SVEBRA återkallas vid utträde.
- § 8 Medlemskap upphör då skriftligt meddelande om uteslutningsbeslutet avsänts till medlemmens senast kända adress.
- § 9 Föreningen har en styrelse som består av minst fem och max nio ordinarie ledamöter samt max fyra suppleanter. Årsstämman beslutar om antalet ledamöter och suppleanter.
- Två av styrelsens ledamöter kan vara externa. Övriga ska vara verksamma i företag som är fullvärdig medlem.
- Föreningens ordförande och suppleanter väljs för ett år. Övriga ledamöter väljs för en period om två år. Hälften av ledamöterna ska väljas om vid årsstämman. Styrelsen väljer inom sig vice ordförande samt övriga funktionärer.
- Styrelsen kan adjungera ledamot som inte längre är verksam i ett medlemsföretag i SVEBRA fram till nästa stämma.
- Styrelsen är beslutsför om minst 50% av styrelsen är närvarande. Styrelsens ordförande har utslagsröst vid jämnt röstetal inom styrelsen.
- Valberedningen skall bestå av minst tre personer varav en är sammankallande. Valberedningens ledamöter väljs på två år.
- § 10 Styrelsen ansvarar för frågor angående
1. föreningens stadgar
  2. föreningens ekonomi
  3. föreningens marknadsföring
  4. illojal konkurrens
  5. etik/normer/interna regelverk
  6. utveckling, kompetensutveckling
  7. rekrytering och andra medlemsfrågor
  8. intern kommunikation
  9. externa kontakter inklusive remisser
- § 11 Om jävsförhållande inom styrelsen befaras uppstå i någon fråga skall jävig styrelsemedlem inte delta i vare sig behandlingen av eller beslutet i ärendet.

§ 12	Föreningens firma tecknas av ordföranden enskilt samt av styrelseledamöterna, minst två i förening. För löpande förvaltning tecknas föreningens firma av person/företag som utsetts av styrelsen.
§ 13	För granskning av styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper utses årligen vid årsstämman för tiden fram till nästa ordinarie årsstämma två revisorer och en revisorssuppleant.
§ 14	I SVEBRA ska finnas en teknisk kommitté. Teknisk kommittén består av tre ledamöter, varav två väljs av årsstämman och en utses av styrelsen. Ledamöterna som väljs av årsstämman väljs för en period om två år, och den av styrelsen utsedda ledamoten väljs för en period om ett år.
§ 15	I SVEBRA ska finnas en certifieringskommitté. Certifieringskommittén består av tre ledamöter, varav två väljs av årsstämman och en utses av styrelsen. Ledamöterna som väljs av årsstämman väljs för en period om två år, och den av styrelsen utsedda ledamoten väljs för en period om ett år.
§ 16	Etiskt råd är ett från föreningen oberoende råd som anlitas av föreningen.
§ 17	Etiska rådets huvudsakliga verksamhet ska vara att på uppdrag av styrelsen: <ol style="list-style-type: none"> 1. pröva anmälningar om brott mot SVEBRAs stadgar och etiska regler samt 2. pröva om medlem agerar i strid med SVEBRAs stadgar och etiska regler. Etiskt råds prövning ska resultera i en rekommendation till styrelsen. Etiska rådet ska även behandla övriga frågor och lämna rekommendation till SVEBRAs styrelse på dennes begäran.
§ 18	Om jävsförhållande inom Etiskt råd befaras uppstå i någon fråga skall jävig ledamot inte delta i vare sig behandlingen av eller beslutet i ärendet.
§ 19	Etiskt råds rekommendationer ska alltid bifogas till protokollet på SVEBRAs styrelsemöte då beslut fattas om eventuell påföljd. Styrelsen beslutar huruvida publicering ska ske. Den/de det direkt berör ska dock alltid få ta del av rådets rekommendationer.
§ 20	Etiskt råd ska ta upp till behandling varje anmälan som rör förhållanden mellan medlemsföretag och mellan medlemsföretag och kund. Anmälan ska vara skriftlig och tillsändas etiska rådet. Om anmälan ges in anonymt får etiskt råd enbart pröva den om anmälan avser fråga av principiell betydelse och efter styrelsens medgivande på föreningens bekostnad. Rådets rekommendation ska innehålla rådets motivering.
§ 21	Innan Etiskt råd lämnar rekommendation i ärende ska anmäld medlem, eller den som annars direkt berörs av rekommendationen, beredas tillfälle att yttra sig.

- § 22 Om medlemsföretag bryter mot föreningens stadgar eller etiska regler kan Etiskt råd rekommendera och styrelsen besluta om påföljder enligt följande:
1. föreläggande med ändringsåtgärd inom föreskriven tid, vid risk för ytterligare påföljd,
  2. varning
  3. uteslutning ur föreningen
- Om medlem varnas och denna varning erhålles inom 24 månader från tidigare varning kan påföljden bli uteslutning.
- § 23 Styrelsens beslut är bindande för medlemsföretagen.
- Medlemsföretag har dock rätt att ansöka om omprövning av beslut genom vilket medlemsföretaget funnits bryta mot föreningens stadgar eller etiska regler.
- Begäran om omprövning ska ställas till styrelsen. Styrelsen bestämmer om ärendet ska tas upp till förnyad prövning. Styrelsens beslut att inte ta upp ett ärende till förnyad prövning är slutligt och överprövning kan alltså inte begäras av sådant beslut.
- § 24 Anmälare och den som blir anmäld står för sina egna kostnader med anledning av anmälan samt delar kostnaden för etiska rådets prövning av anmälan.
- § 25 Föreningen skall varje år hålla två föreningsstämmor, ordinarie årsstämma senast under april månad och höstmöte senast under november månad på ort och tid som styrelsen bestämmer.
- Styrelsen ska kalla till en extra föreningsstämma, om styrelsen anser att det finns skäl att hålla en extra stämma eller om en revisor i föreningen eller minst en tiondel de fullvärdiga medlemmarna skriftligen begär att en sådan stämma sammankallas för att behandla ett angivet ärende. Kallelsen ska utfärdas inom två veckor från den dag då en sådan begäran kom in till föreningen.
- Extra stämma ska hållas motsvarande den som finns i lagen om ekonomiska föreningar.
- Kallelse till föreningsstämma sker skriftligt.
- Kallelse till årsstämma och höstmöte skall avsändas senast 30 dagar innan stämman.
- Kallelse till extra stämma skall avsändas senast 14 dagar innan stämman.
- Revisorer skall underrättas om kallelse till stämma samtidigt med att den avsänds till medlemmarna.
- § 26 Senast då kallelse till ordinarie årsstämma utgår skall hos styrelsen finnas tillgänglig en årsredovisning bestående av resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse.

§ 27 Vid årsstämma är följande ärenden obligatoriska:

1. Val av mötesordförande
2. Anmälan av styrelsens val av protokollförare
3. Upprättande av närvarolista/röstlängd och ev fullmakter
4. Val av 2 st justerare/rösträknare
5. Fråga om stämman utlysts i behörig ordning
6. Styrelsens förvaltningsberättelse
7. Revisorernas berättelse
8. Frågan om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen
9. Beslut med anledning av föreningens överskott eller underskott
10. Redovisning av pågående projekt samt projekt som avslutats efter föregående stämma.
11. Val av antalet ledamöter i styrelsen. Ordinarie och suppleanter.
12. Val av ordförande, ledamöter och suppleanter i styrelsen
13. Val av revisorer och revisorsuppleant
14. Val av ledamot i tekniska kommittén
15. Val av ledamot i certifieringskommittén
16. Val av valberedning

§ 28 Vid höstmötet är följande ärenden obligatoriska:

1. Val av mötesordförande
2. Anmälan av styrelsens val av protokollförare
3. Upprättande av närvarolista/röst-längd
4. Val av 2 st justerare / rösträknare
5. Fråga om mötet utlysts i behörig ordning
6. Redovisning av pågående projekt och förslag om tänkta projekt.
7. Fastställande av budget samt ansöknings-, medlems-, service-, intressentmedlemsavgift och ev. övriga avgifter i föreningen samt styrelsearvoden och övriga ersättningar.

§ 29 Inför årsstämma ska valberedningen föreslå:

- ordförande, ledamöter och suppleanter i styrelsen
- revisorer och revisorssuppleant
- ledamot i tekniska kommittén och
- ledamot i certifieringskommittén
- ledamöter i valberedningen

Valberedningens sammankallande skall ta kontakt med styrelsen inför årsstämma.

§ 30 Vid årsstämma och höstmöte får till beslut endast upptas sådana ärenden, som varit angivna i kallelsen, såvida inte 2/3 av de röstberättigade beslutar annat. Varje närvarande, fullvärdigt medlemsföretag äger en röst.

Vid extra medlemsmöte får till beslut inte upptas andra ärenden än de som angivits i kallelsen.

Motioner till årsstämma- respektive höstmöte skall föreläggas styrelsen senast 60 dagar före stämman respektive möte.

Årsstämma, höstmöte eller extra stämma får inte besluta om stadgeändring om stadgeändringsförslagets huvudsakliga innehåll inte intagits i kallelsen till stämman eller mötet.

§ 31	Beslut om ändring av dessa stadgar eller om upplösning av föreningen är ej giltigt, om ej alla fullvärdiga medlemmar samtycker därtill eller beslutet fattas på två på varandra följande stämma och medlemsmöte och på det senare av dessa biträds av minst 2/3 av de röstberättigade. Varje medlemsföretag äger en röst. Avser beslutet föreningens upplösning, skall ett av mötena vara ordinarie årsstämma.
§ 32	Finns vid föreningens upplösning tillgångar eller skulder skall de fördelas lika mellan dem som var fullvärdiga medlemmar då slutgiltigt beslut om upplösning fattas.
§ 33	Föreningens styrelse är skyldig tillse att från medlem infordrade uppgifter behandlas strängt konfidentiellt och skyddas mot obehörig insyn. Medlem bör skydda intern information från föreningen mot obehörig insyn.
§ 34	Twister mellan förening, å ena, samt styrelsen, ledamot därav, likvidator, medlem, medlemsföretag eller röstberättigad, som ej är medlem, å andra sidan, skall avgöras vid allmän domstol. Medlem äger ej till kvittning härmed åberopa annat än fordran som medgivits av föreningen.

SVEBRA RIKTLINJER E-91

Etiknormer

Fastställd 1991 Version 1:2

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). Skillnaden är att SV-INF är en sammanfattning medan SV-RI är en riktlinje för företag som jobbar med brandsäkerhet men också organisationer och företag som köper in sådana tjänster och produkter.

1. Allmänt

Etiknormer är i första hand att betraktas som ett stöd för våra medlemmar hur SVEBRA önskar att vi sköter relationerna såväl internt som externt. God etik och affärsmoral torde ge bättre förutsättningar för såväl medlemsrekrytering som att trygga kundernas förtroende för oss.

Kunder och medlemmar skall med förtroende kunna vända sig till etiknämnden när tvister och problem uppstår.

Reglerna är indelade i:

A – Interna regler

B – Externa regler

C – Etik- och Reklamationsnämnden

A INTERNA REGLER

2. Ryktesspridning

Medlemsföretag skall verka för att falsk/illvillig ryktesspridning gentemot kollegor, deras personal och produkter motarbetas.

3. Försäljningsetik

Medlemsföretag skall vid kundkontakter tala för egen vara och ej nedsättande mot annat medlemsföretags produkter. Vid produktjämförelse skall argumentationen vara saklig och sann.

Vid gemensamma aktiviteter, till exempel produkt-demonstrationer, skall deltagande företag samarbeta och uppträda på sådant sätt att branschens anseende stärks.

4. Ritningar och beskrivningar

Teknisk information av ren standardkaraktär som är av vikt för service och underhåll av egna produkter bör lämnas till berörda kollegor i SVEBRA. För sådana ingrepp av service- och underhållskaraktär där medlemsföretaget kräver speciell utbildning eller kompetens bör möjlighet finns för annat medlemsföretag att förhandla om tillgång även till teknisk dokumentation av icke standardkaraktär.

5. Affärer mellan medlemsföretagen

Brandredskapsföreningen bildar en liten bransch och det är vanligt att man säljer och underhåller även kollegornas produkter. Medlemsföretagen skall vid affärer mellan företagen, ej genom prissättning och andra åtgärder försvåra för varandra att ge sina respektive kunder bästa service. Undantaget om en direkt konkurrenssituation med egen verksamhet uppstår.

6. Agentur

Vid övertagandet av en agentur från ett medlemsföretag, skall god moral iakttagas.

Övertagande får ej ske med huvudsyfte att skada en kollega i hans verksamhet.

Agenturen skall således överensstämja med företagets affärsmässiga struktur och affärsidé.

7. Personal

7.1 Vid personalövergång från ett medlemsföretag till ett annat skall medlem avstå från att acceptera eventuella erbjudande om tillgång till kollegas interna dokumentation i form av marknadsregister, kundförteckning, kalkyler och internprislistor mm.

7.2 Medlemmar bör ej bedriva personalvärning med huvudsakligt syfte att skada kollega. En eventuell värning bör endast ske då personen uppenbart tillför bolaget en för verksamheten klar resurs.

B EXTERNA REGLER

9. Lagar och förordningar

Medlemsföretagen skall följa gällande lagar och förordningar.

10. Försäljnings- och leveransvillkor

Av SVEBRA antagna allmänna leveransvillkor gäller. (Dock förhandlingsbart med kund.)

11. Ryktesspridning

Medlemsföretag skall verka för att falsk/illvillig ryktesspridning gentemot kollegor, deras personal och produkter motarbetas.

12. Produktkvalitet

SVEBRA-företagen skall marknadsföra fullgoda produkter och tjänster. Där standardiseringsnormer föreligger bör dessa följas.

C ETIK- OCH REKLAMATIONSNÄMNDEN

15. Ledamöter

Nämnden består av tre ledamöter och två suppleanter. Suppleant kallas då ordinarie ledamot ej kan närvara eller kan antas vara jävig.

16. Val

Nämnden väljs av årsmötet för två år på så sätt att en eller två ordinarie och en suppleant utses varje år.

17. Mötesverksamhet

Etiknämndens sammanträden protokoll-förs och rapport lämnas till styrelsen.

18. Ärenden och anmälan

Nämnden skall ta upp till behandling varje anmälan som rör förhållande mellan medlemsföretag och mellan medlemsföretag och kund. Anmälan till nämnden skall vara skriftlig.

Nämnden skall snabbt kunna sammanträda då en anmälan inkommer samt även kunna ta upp frågor på eget initiativ.

8. Tvister

Tvistigheter mellan medlemsföretag som ej kan lösas av parterna skall efter skriftlig anmälan tas upp av Etik- och Reklamationsnämnden.

13. Marknadsföring

Felaktig eller vilseledande information i marknadsföringen, till exempel i annonser och broschyrmaterial skall ej förekomma hos SVEBRA-medlemmar.

Marknadsföringen skall ske efter övriga vedertagna etiska och moraliska regler.

Medlem som representerar SVEBRA gentemot myndigheter, organisationer etc skall vid dessa kontakter ej tala i egen sak, samt snarast delge övriga medlemsföretag viktig information från dessa kontakter.

14. Tvist

Tvister mellan medlemsföretag och kunder som ej kan lösas av parterna skall tagas upp av Etik- och Reklamationsnämnden.

19. Beslut och påföljder

Nämndens utslag är bindande för medlemsföretagen. Överklagan kan ske till SVEBRAs styrelse.

Om medlemsföretag gravt bryter mot föreningens etikregler kan nämnden utdöma påföljder enligt följande:

1. Rekommendation med angivande av åtgärd. Åtterrapporering till Etiknämnden inom en angiven tidsfrist.
2. Varning! Handlingen får ej upprepas
3. Uteslutning ur föreningen.
Ex. Tidigare varning har ej anammats.
Ex. Om man flagrant bryter mot föreningens etiska regler.

Samtliga utslag skall distribueras till SVEBRAs medlemsföretag.

SVEBRA RIKTLINJER L-92

Allmänna leveransbestämmelser

Fastställd 1992 Utgåva 1

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). Skillnaden är att SV-INF är en sammanfattning medan SV-RI är en riktlinje för företag som jobbar med brandsäkerhet men också organisationer och företag som köper in sådana tjänster och produkter.

1. Tillämplighet

1.1 Dessa allmänna leveransbestämmelser skall tillämpas vid all försäljning av brand- och räddningsmateriel mellan näringsidkare, såvida annat inte skriftligen avtalats. Bestämmelserna gäller endast mellan näringsidkare och skall i intet fall äga tillämpning mot enskild konsument.

2. Order, ordererkännande och avtal

2.1 När köparens order är skriftlig är avtal träffat först när säljaren skriftligen accepterat köparens order eller avlämnat godset. Skriftlig order är bindande för köparen under tre veckor i avvaktan på säljarens ordererkännande eller avlämnande av godset.

2.2 Avviker ordererkännandet genom tillägg, inskränkningar eller förbehåll från order och köparen inte vill godta dessa ändringar, skall han inom en vecka meddela säljaren detta. Avtal är annars träffat enligt säljarens ordererkännande.

3. Produktinformation

3.1 Uppgifter i produktinformation, prislister och liknande handlingar är bindande endast i den utsträckning avtalet uttryckligen hänvisar till dem.

4. Ritningar och beskrivningar

4.1 Ritningar och tekniska handlingar rörande godset eller dess tillverkning, vilka överlämnas av den ena parten till den andra, förblir den överlämnade partens egendom. Mottagna ritningar, tekniska handlingar eller annan teknisk information får inte utan andra partens medgivande användas annat än för montage, igångsättning, drift och underhåll av godset. I övrigt får de inte utan medgivande från den överlämnande parten användas eller kopieras, reproduceras, utlämnas eller på annat sätt bringas till tredje parts kännedom.

4.2 När ansvarstiden för fel börjar löpa skall säljaren på köparens begäran kostnadsfritt tillhandahålla avtalat antal eller minst ett exemplar av uppgifter och ritningar, som är tillräckligt utförliga för att köparen skall kunna ombesörja montage, igångsättning, drift och underhåll (inbegripet löpande reparationer) av godsets alla delar. Säljaren är dock inte skyldig att tillhandahålla ritningar för tillverkning av godset eller reservdelar.

5. Leveransprov

5.1 Avtalade leveransprov skall utföras i säljarens fabrik under normal arbetstid, om inte annat överenskommit. Har tekniska bestämmelser för proven inte avtalats, skall de utföras i överensstämmelse med de normer som allmänt tillämpas inom vederbörande industribransch i det land där godset tillverkas.

5.2 Säljaren skall underrätta köparen om leveransprov i så god tid att köparen kan närvara. Om köparen inte är företrädd vid proven, skall säljaren tillställa honom provningsprotokollet, vars riktighet han inte äger bestrida.

5.3 Visar sig godset vid leveransprov inte vara avtalsenligt, skall säljaren snarast möjligt bringa godset i avtalsenligt skick. På köparens begäran skall nytt prov därefter utföras. Var avvikelserna obetydliga kan nytt prov inte påfordras.

5.4 Säljaren skall bära alla kostnader för leveransprov, som utförs i hans fabrik. Köparen skall dock själv svara för resor och uppehåll för sina representanter.

5.5 Kostnad för provutlösning eller besiktning av myndighet, försäkringsbolag eller annan tredje part omfattas ej av avtalet om det inte skriftligen har avtalats vid sidan om de allmänna leveransbestämmelserna.

6. Pris

6.1 Säljaren har rätt att vidta sådana förändringar av priset, som orsakas av förändrade växelkurser, skatter eller andra offentliga avgifter. När den avtalade leveranstiden överstiger ett år gäller det av säljaren på leveransdagen tillämpade priset om ej annat har avtalats.

6.2 Köparen skall utöver avtalat pris utge ersättning för transportemballage och mervärdesskatt. Transportemballage debiteras till självkostnadspris och återtagas ej.

6.3 Säljaren har rätt att uttaga expeditions-/faktureringsavgift på order med ett ordervärde understigande 1/20 del av på leveransdagen gällande basbelopp. Avgiften får inte överstiga 1/500 dels basbelopp.

7. Leverans

7.1 Leveransklausuler tolkas i enlighet med vid avtalets ingående gällande INCOTERMS. Om ingen leveransklausul särskilt avtalats anses leveransen ske Ex Works.

8. Montagearbete

8.1 Om ej annat har avtalats innefattas ej montagearbete. Vid avtal om montagearbete ingår ej håltagnings-, byggnadsarbeten, målning eller andra efterlägningsarbeten om så inte skriftligen har avtalats.

9. Leveranstid och försening

9.1 Har parterna i stället för en bestämd leveranstidpunkt avtalat en tidrymd inom vilken leverans skall ske, löper denna från avtalets ingående.

9.2 Finner säljaren att han inte kan hålla avtalad leveranstid eller framstår dröjsmål på hans sida såsom sannolikt, skall han utan uppskov skriftligen meddela köparen detta och därvid ange orsaken till dröjsmålet samt såvitt möjligt den tidpunkt, då leverans beräknas kunna ske.

9.3 Uppstår leveransförsening på grund av någon i punkt 14.1 angiven omständighet eller på grund av någon handling eller underlåtenhet från köparens sida, skall leveranstiden förlängas så mycket, som med hänsyn till alla omständigheter i fallet kan anses skäligt. Detta gäller oavsett om orsaken till dröjsmålet inträffar före eller efter utgången av den avtalade leveranstiden.

9.4 Köparen har rätt till vite vid leveransförsening endast om det skriftligen har avtalats vid sidan om de allmänna leveransbestämmelserna.

Vite beräknas från den dag leverans skulle ha skett. Vitet skall, för varje hel vecka förseningen varar, utgöra 0,5% av den del av det avtalade priset som

hänför sig till den del av godset som på grund av förseningen inte kan tas i avsett bruk. Vitet skall inte överstiga 7,5% av detta beräkningsunderlag. Vitet förfaller till betalning vid skriftligt krav från köparen, dock tidigast när allt gods levererats eller vid tidpunkten för hävning enligt punkt 9.5

Köparen förlorar sin rätt till vite, om han inte har framställt krav härom inom sex månader efter att leverans skulle ha skett.

9.5 Är köparen berättigad till maximalt vite enligt punkt 9.4 och godset ännu inte levererats, har köparen rätt att genom skriftligt meddelande kräva leverans inom en sista skälig frist, som inte får vara kortare än en vecka. Underlåter säljaren av någon annan orsak än sådan, för vilken köparen bär ansvaret, att leverera inom fristen, har köparen rätt att genom skriftligt meddelande till säljaren häva avtalet i vad avser den del av godset som inte kunnat tas i avsett bruk.

9.6 Häver köparen avtalet har han även rätt till ersättning för den skada han lider på grund av säljarens försening utöver det maximala vite han kunnat kräva enligt punkt 9.4. Skadeståndet skall inte överstiga 7,5% av den del av priset som hänför sig till den del av godset som hävningen avser.

Bortsett från vite enligt punkt 9.4 och begränsad ersättning enligt punkt 9.6 är varje krav från köparen med anledning av säljarens försening uteslutet.

9.7 Finner köparen att han inte kommer att kunna mottaga godset på avtalad dag eller framstår dröjsmål på hans sida såsom sannolikt, skall han utan uppskov skriftligen meddela säljaren detta och därvid ange orsaken till dröjsmålet samt såvitt möjligt den tidpunkt, då mottagandet beräknas kunna ske.

Underlåter köparen att mottaga godset på avtalad dag, är han ändå skyldig att erlagga varje betalning, som gjorts beroende av leverans, som om godset i fråga hade levererats. Säljaren skall ombesörja lagring av godset på köparens risk och bekostnad. På begäran av köparen skall säljaren försäkra godset på köparens bekostnad.

9.8 Såvida inte köparens i punkt 9.7 angivna underlåtenhet beror på förhållande, som avses i punkt 14.1, äger säljaren skriftligen uppfordra köparen att inom en skälig frist mottaga godset.

Underlåter köparen, av någon annan orsak än sådan för vilken säljaren bär ansvaret, att mottaga godset inom fristen, har säljaren rätt att genom skriftligt meddelande till köparen häva avtalet såvitt avser den del av leveransfärdigt gods som på grund av köparens underlåtenhet inte mottagits, och av köparen erhålla ersättning för skada, som köparens underlåtenhet

åsamtat honom. Ersättningen skall inte överstiga den del av priset som hänför sig till den icke mottagna delen av godset.

10. Betalning

10.1 Om inte annat avtalats, erläggs betalningen kontant med en tredjedel vid avtalets ingående och med en tredjedel då den huvudsakliga delen av godset anmälts leveransfärdigt. Slutlikvid erläggs vid godset avlämnande.

Vid kreditköp skall betalningen vara säljaren tillhanda senast den dag som har avtalats. Kredittiden beräknas från fakturadatum och skall uppgå till längst 30 dagar.

10.2 Accept eller annan betalningsförbindelse anses inte som betalning förrän den är helt inlöst.

10.3 Betalar köparen inte i rätt tid har säljaren rätt till dröjsmålsränta från förfallodagen med en räntesats som överstiger i säljarens land officiellt fastställt diskonto med 10 procentenheter.

Om köparen inte betalat tre månader efter förfallodagen, har säljaren rätt att häva avtalet genom skriftligt meddelande till köparen. Säljaren har då rätt till ersättning för den skada han lider.

Ersättningen skall dock inte överstiga det avtalade priset med tillägg för dröjsmålsränta.

11. Äganderättsförbehåll

11.1 Det levererade godset förblir säljarens egendom, till dess det blivit till fullo betalt, i den utsträckning som sådant äganderättsförbehåll är giltigt enligt tillämplig lag.

12. Garanti

12.1 Säljaren är skyldig att i enlighet med bestämmelserna nedan, genom utbyte eller reparation, avhjälpa alla fel i godset som beror på bristfälligheter i konstruktion, material eller tillverkning.

12.2 Säljarens ansvar avser endast fel som visar sig inom ett år från den dag godset levererades. Används godset mer intensivt än som avtalats eller som kan anses förutsatt vid avtalets ingående, förkortas ansvarstiden i motsvarande grad.

12.3 För i enlighet med punkt 12.1 reparerade eller i utbyte levererade delar har säljaren samma ansvar som för det ursprungliga godset under en tid av ett år från avhjälpandet. För godset i övrigt förlängs ansvarstiden endast med den tid som godset inte kunnat användas pga felet.

12.4 Köparen skall skriftligen till säljaren reklamera fel utan oskäligt uppehåll efter att felet har visat sig och i intet fall senare än två veckor efter ansvarstidens utgång. Reklamationen skall innehålla en beskrivning

av hur felet yttrar sig. Finns det anledning att anta att felet kan orsaka skada skall reklamationen ske genast.

Reklamerar köparen inte felet inom de frister som här angetts förlorar han rätten att göra gällande anspråk pga felet.

12.5 Sedan säljaren har mottagit skriftlig reklamation skall han med den skyndsamhet som omständigheterna påkallar avhjälpa felet. Han skall själv bära kostnaderna för avhjälpandet i enlighet med reglerna i detta avsnitt.

Avhjälpandet skall utföras hos säljaren såvida han inte finner det mera lämpligt att den felaktiga delen eller godset byts eller repareras hos köparen.

Kräver demontering och inmontering av delen särskild fackkunskap, är säljaren skyldig att utföra sådan demontering och inmontering. Kan delen demonteras och inmonteras utan särskild fackkunskap, har säljaren fullgjort vad som åligger honom på grund av felet när han till köparen levererar en vederbörligen reparerad eller utbytt del.

12.6 Reklamerar köparen och det visar sig inte föreligga något fel som säljaren svarar för, har denne rätt till ersättning för det arbete och de kostnader reklamationen orsakat honom.

12.7 Nödvändiggör demontering och inmontering ingrepp i annat än godset svarar säljaren inte för arbete och kostnader som orsakats därav.

12.8 Transport av delar eller godset till och från köparen skall ske på säljarens risk och bekostnad, såvida annat inte har avtalats. Köparen är skyldig att följa säljarens instruktioner om hur transporten skall utföras.

12.9 Är inte annat avtalat skall köparen bära de merkostnader för avhjälpande av fel som säljaren orsakas av att godset befinner sig på annan plats än den i avtalet angivna bestämmelseorten eller – då någon sådan inte angivits – leveransorten.

12.10 Felaktiga delar som byts ut skall ställas till säljarens förfogande och blir hans egendom.

12.11 Avhjälpes säljaren inte felet inom skälig tid har köparen rätt att skriftligen ge honom en slutlig frist för det. Avhjälpes säljaren inte felet inom fristen har köparen rätt att efter eget val:

- låta utföra nödvändiga reparationer eller framställa nya delar på säljarens risk och bekostnad, förutsatt att köparen därvid förfar med omdöme, eller
- kräva prisavdrag med högst 15% av det avtalade priset.

Är det inte avhjälpna felet väsentligt har köparen rätt att genom skriftligt meddelande till säljaren häva avtalet. Köparen har därvid rätt till ersättning för den skada han lider. Ersättningen skall dock inte uppgå till mer än 15% av det avtalade priset.

12.12 Säljarens ansvar avser inte fel, som beror på av köparen tillhandahållet material eller på av denne föreskriven eller specificerad konstruktion.

12.13 Säljarens ansvar avser endast fel som uppstår under de i avtalet förutsedda arbetsförhållandena och vid riktig användning av godset.

Säljarens ansvar omfattar inte fel orsakade av omständigheter som tillkommit efter att faran för godset gått över på köparen. Det omfattar tex inte fel förorsakade av bristfälligt underhåll eller oriktig montering från köparens sida, ändringar utan säljarens skriftliga medgivande, av köparen oriktigt utförda reparationer, normal förslitning eller försämring.

12.14 Oavsett vad som stadgas i punkterna 12.1-12.13 har säljaren inte något ansvar för fel i någon del av godset längre än två år från den ursprungliga ansvarstidens början.

12.15 Utöver vad som föreskrivs i punkterna 12.1-12.14 har säljaren inte något ansvar för fel. Säljaren är inte skyldig att på grund av fel i godset utge någon ersättning till köparen för produktionsbortfall, utebliven vinst eller annan indirekt skada. Denna begränsning av säljarens ansvar gäller dock inte om han gjort sig skyldig till grov vårdslöshet.

13. Produktansvar

13.1 Säljaren ansvarar för personskada endast om det kan visas att skadan orsakats genom vårdslöshet av säljaren eller av någon som han svarar för. Säljaren har inte något ansvar för skada på fast eller lös egendom som inträffar då godset är i köparens besittning. Säljaren har inte heller något ansvar för skada på produkter framställda av köparen eller på produkter, i vilka dessa ingår. I övrigt ansvarar säljaren för skada på fast eller lös egendom enligt de villkor som gäller för personskada. Säljaren ansvarar inte i något fall för produktionsbortfall, utebliven vinst eller annan indirekt skada.

13.2 I den omfattning som säljaren åläggs produktansvar gentemot tredje man, är köparen skyldig att hålla säljaren skadeslös i samma utsträckning som säljarens ansvar är begränsat enligt föregående stycken i denna punkt.

Ovan angivna begränsningar i säljarens ansvar gäller inte om han gjort sig skyldig till grov vårdslöshet.

Om tredje man framställer krav mot säljaren eller köparen på ersättning för skada som avses i denna punkt, skall andra parten genast underrättas härom.

13.3 Part är skyldig att låta sig instämmas till den domstol eller skiljenämnd som behandlar frågan om ersättningskrav mot någon av parterna, om kravet grundas på skada som påstås var orsakad av det levererade godset.

14. Befrielsegrunder (force majeure)

14.1 Följande omständigheter utgör befrielsegrunder om de medför att avtalets fullgörande hindras eller blir oskäligt betungande: Arbetskonflikt och varje annan omständighet, som parterna inte kan råda över, såsom eldsvåda, krig, mobilisering eller oförutsedda militärinkallelser av motsvarande omfattning, rekvisition, beslag, valutarestriktioner, uppror och upplopp, knapphet på transportmedel, allmän varuknapphet, inskränkningar i fråga om drivkraft samt fel i eller försening av leveranser från underleverantörer, som orsakas av sådan befrielsegrund.

Omständighet som inträffat då avtalet ingås utgör befrielsegrund endast om dess inverkan på avtalets fullgörande då inte kunde förutses.

14.2 Det åligger part som önskar återropa befrielsegrund att utan dröjsmål skriftligen underrätta andra parten om uppkomsten därav, liksom om dess upphörande.

Om befrielsegrund hindrar köparen skall han ersätta säljaren för de utgifter denne får vidkännas för att säkra och skydda godset.

14.3 Om avtalets fullgörande försenas mer än sex månader av befrielsegrund som nämns i punkt 14.1, har vardera parten, utan inskränkning av vad som i övrigt gäller enligt dessa bestämmelser, rätt att häva avtalet genom skriftligt meddelande till andra parten.

15. Skiljedom och tillämplig lag

15.1 Tvist med anledning av avtalet skall i första hand lösas genom förhandling mellan parterna, varvid ett utslag i SVEBRAs etik- och reklamationsnämnd kan tjäna som riktlinje. Kan tvisten därvid inte lösas skall den avgöras av allmän domstol på ort där säljaren har sitt säte.

15.2 Tvist med anledning av avtalet skall bedömas enligt lagen i säljarens land, om inte annat är uttryckligen avtalat.

SVEBRA RIKTLINJER G-97

Garantibestämmelser för handbrandsläckare

Fastställd 1992 Utgåva 2:1, reviderad 2005-03-22

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). Skillnaden är att SV-INF är en sammanfattning medan SV-RI är en riktlinje för företag som jobbar med brandsäkerhet men också organisationer och företag som köper in sådana tjänster och produkter.

1. Syfte

- 1.1 Målsättningen med de gemensamma garantibestämmelserna är att tillförsäkra kunder till SVEBRA-företag ökad köptrygghet.
- 1.2 Meningen är också att samordna medlemsföretagens bestämmelser till ett för branschen gemensamt synsätt på dessa frågor.

2. Tillämplighet

- 2.1 Dessa garantibestämmelser gäller endast vid försäljning av handbrandsläckare och utgör ett tillägg till Svenska Brandredskapsföreningens, SVEBRA:s allmänna leveransbestämmelser.
- 2.2 Vid försäljning till enskild konsument gäller i första hand konsumentköplagens bestämmelser. Om reglerna i konsumentköplagen inte är tillämpliga skall SVEBRAs allmänna leverans- och garantibestämmelser tillämpas.

3. Medlemsföretags skyldigheter

- 3.1 Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens garantibestämmelser.
- 3.2 Delar av bestämmelserna får uteslutas endast om det är motiverat av uppenbara tekniska eller marknadsföringsmässiga skäl. Medlemsföretag har dock rätt att tillämpa för kunden mer förmånliga villkor.
- 3.3 Underlåter medlemsföretag att tillämpa bestämmelserna skall SVEBRAs reklamationsnämnd behandla ärendet i enlighet med sina regler. Medlemsföretag som bryter mot bestämmelserna kan uteslutas ur föreningen.

4. Villkor för enskild konsument

- 4.1 Säljaren ansvarar för fel som visat sig inom **två** år från av köparen styrkt leveransdag. Säljaren ansvarar inte för fel som beror på fel vid omladdning, tillsyn, årlig översyn eller handhavande.
- 4.2 Vid fel i innerbeläggning på behållare till vätskesläckare ansvarar säljaren för fel som visat sig inom **sex** år från av köparen styrkt leveransdag. Felet skall vara av sådan omfattning eller art att det är funktionshindrande.
- 4.3 Om felet är tryckläckage i patron eller i tryckladdad släckare ansvarar säljaren för fel som visat sig inom **fem** år från av köparen styrkt leveransdag. Säljarens ansvarar för tryckläckage gäller inte om släckaren har omladdats efter leverans eller om årlig översyn har utförts av annat än av säljaren rekommenderat företag.

5. Villkor för näringsidkare

- 5.1 Säljaren ansvarar för fel som visat sig inom **två** år från av köparen styrkt leveransdag. Säljaren ansvarar inte för fel som beror på fel vid omladdning, tillsyn, årlig översyn eller handhavande.
- 5.2 Vid fel i innerbeläggning på behållare till vätskesläckare ansvarar säljaren för fel som visat sig inom **sex** år från av köparen styrkt leveransdag. Felet skall vara av sådan omfattning eller art att det är funktionshindrande.
- 5.3 Om felet är tryckläckage i patron eller i tryckladdad släckare ansvarar säljaren för fel som visat sig inom **fem** år från av köparen styrkt leveransdag.
- 5.4 Den förlängda ansvarstiden för tryckläckage gäller endast om årlig service utförts av leverantören eller av annat företag rekommenderat av leverantören. Säljarens ansvarar för tryckläckage gäller inte om släckaren har omladdats efter leverans.

SVEBRA INFORMERAR

Betydelsen av tredjeparts-certifiering av säkerhetsprodukter

Fastställd 2005-09-24 Utgåva 1:1

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). Skillnaden är att SV-INF är en sammanfattning medan SV-RI är en riktlinje för företag som jobbar med brandsäkerhet men också organisationer och företag som köper in sådana tjänster och produkter.

Syfte med tredjeparts-certifiering

Under senaste åren har många nya standarder på brandområdet utarbetats av CEN. Standarderna är gemensamma inom hela EU och ersätter successivt tidigare svenska standarder. Normalt är de nya reglerna frivilliga och det är ofta upp till säljaren och kunden att avtala om standarden skall gälla i det enskilda fallet.

Det finns följaktligen ingen myndighet eller organisation som automatiskt kontrollerar om produkten uppfyller kraven i en standard eller om tillverkarens uppgifter är riktiga. Många standarder omfattar inte heller regler för hur provning och godkännande skall ske eller verifieras. En annan försvårande omständighet är att trots att standarderna är gemensamma är översättningar och tillämpningar olika i skilda delar av Europa. Som exempel kan nämnas att det i Sverige finns speciella krav på köldhårdighet för vissa typer av brandsläckare.

Tyvärr saknar ofta kunden erforderlig kompetens för att säkerställa relevanta krav, avgöra om produkten motsvarar dessa eller fastställa om produkten uppfyller tillämplig standard.

Många kunder lever kvar i uppfattningen att tvingande myndighetskrav reglerar egenskaper och ställer minimikrav som säkerställer en god funktion. Man utgår därför ifrån att alla produkter som marknadsförs uppfyller dessa krav.

Tyvärr blir den olyckliga följden av detta missförstånd att många produkter som inte uppfyller de krav som man rimligen kan ställa på en säkerhetsprodukt ändå upplevs som ”godkända” av kunder och brukare.

En enkel och tillförlitlig metod att säkerställa att en produkt uppfyller relevanta krav, tex enligt gällande standard, är att de verifieras av ett oberoende organ så kallad tredjeparts-certifiering.

Det är först i kombination med en tredjeparts-certifiering som man med fog kan hävda att en produkt är ”godkänd” enligt tillämplig standard. Ett framgångsrikt exempel på tredjeparts-certifiering är SIS-märkning av handbrandsläckare enligt den svenska standarden. Myndigheter och försäkringsbolag har genom att hänvisa till standarden och SIS-märkningen på ett enkelt sätt kunnat föreskriva alternativt rekommendera brandsläckare som uppfyller relevanta krav.

Hur genomförs tredjeparts-certifiering

Certifieringen genomförs av en fristående och oberoende part till exempel SIS, SAQ, SP (Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut) eller liknande organisationer.

Certifieringsorganet kontrollerar och säkerställer att produkten uppfyller standardens krav. Provningsrapporter kontrolleras så att all provning har skett enligt standarden. Ofta omfattar certifieringen också krav på

kvalitetssäkring och löpande inspektioner av verksamheten. Syftet är att säkerställa att även produkter ur löpande produktion uppfyller kraven.

Om produkten uppfyller kraven tillåts någon form av märkning till exempel SIS- eller P-märke.

För att få certifiera produkter måste certifieringsorganet stå under kontroll av SWEDAC och vara ackrediterat för produktområdet.

Vilka produkter kan certifieras

Inom brandredskapsområdet finns standarder och möjlighet till certifiering på följande områden.

Produkt	Standard	Certifieringsorgan
Brandsläckare	SS-EN 3	SIS/DNV
Brandposter	SS-EN 671-1	SP
Brandslang	SS 2840	SIS/DNV
Skumsläckmedel	NT Fire 023	SP

Fördelar med certifiering

- Produkten är konstruerad enligt standard och uppfyller vissa minimikrav så att funktionen säkerställs
- Produkterna håller en högre och jämnare kvalitet
- Certifieringen innebär i allmänhet att andra tvingande myndighetsföreskrifter uppfylls till exempel krav på behållargodkännande på brandsläckare. Risken minimeras för att försäljningen skall ske i strid med gällande produktansvars- och produktsäkerhetslagstiftning
- I många fall föreskriver försäkringsbolag att produkten ska vara certifierad. Det gäller till exempel för brandsläckare som monteras i anläggningsmaskin, fritidsbåt, vid heta arbeten mm. Om kravet inte uppfylls kan eventuell ersättning utebli eller sättas ner
- Sjöfartsverket, Vägverket och andra myndigheter har i vissa fall krav eller lagstiftning som anger att produkten skall vara certifierad.

SVEBRA informerar

Kommunal försäljning av brandskyddsprodukter och tjänster

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag är branschföreningen för företag som levererar och utför underhåll på brandskyddsutrustning. Medlemsföretagen tillhandahåller också konsulttjänster och bedriver utbildningsverksamhet.

Den kommunala räddningstjänsten bedriver en omfattande brandförebyggande verksamhet. I vissa fall sammanfaller denna verksamhet med de privata företagens försäljning.

Konkurrensförhållanden som då uppstår mellan de kommunala och privata organisationerna har under många år diskuterats. Det är i första hand två frågor som berörs:

- Eftersom räddningstjänsten även utför tillsyn och kontroll av brandskyddet kan ett jävsförhållande uppstå. Samma organisation kan utforma brandskyddsåtgärder och därefter utföra tillsyn av desamma.
- Eftersom räddningstjänstens huvudsakliga verksamhet är skattefinansierad finns risk att den avgiftsfinansierade verksamheten inte kan särskiljas utan delvis subventioneras av den skattefinansierade. Därmed skulle en osund konkurrenssituation mellan privat och offentlig verksamhet kunna uppstå.

Mot denna bakgrund och även i beaktande av Räddningstjänstens ändrade roll i och med Lagen om Skydd mot olyckor har SVEBRA valt att sammanställa information om lagar och bestämmelser som reglerar samverkan och konkurrens mellan privata och kommunala aktörer. Dokumentet skall också redovisa de bedömning och ställningstaganden som myndigheter, domstolar och andra organisationer har presenterats i frågan.

Vidare anger SVEBRA de rekommendationer som föreningen anser skall styra och reglera den kommunala verksamheten för att ett så konkurrensneutralt förhållande som möjligt skall råda på marknaden.

Lagar och regler

Kommunallagen

Kommunallagen är den grundläggande lag som styr kommunernas verksamhet. Lagen ger en kommun rätt att bedriva näringsverksamhet om den drivs utan vinstsyfte och om syftet är att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt innevånarna i kommunen.

Med allmännyttiga anläggningar menas till exempel grundläggande infrastruktur, handel och distribution av el, viss fastighetsuthyrning och hantering av hushållsavfall.

Vid sidan om denna generella princip innehåller kommunallagen också tre viktiga begränsningsregler:

- Lokaliseringsprincipen anger att kommunens verksamhet i huvudsak skall bedrivas i det egna geografiska området. En kommun kan dock träffa avtal med annan kommun och under formaliserade former samarbete till exempel i ett räddningstjänstförbund.
- Självkostnadsprincipen innebär att kommuner inte får ta ut högre avgifter än vad som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som tillhandahålls. Syftet med en verksamhet får inte vara att generera vinst.
- Likställighetsprincipen innebär att samtliga kommuninnevånare skall behandlas lika i termer av rättigheter och skyldigheter. Det innebär att avgifter skall spegla aktuell verksamhet och får inte flyttas till andra områden inom kommunen. Om till exempel ett överskott från Heta Arbeten-utbildning flyttas till andra verksamheter innebär det att hantverkare subventionerar andra kommuninnevånare.

Kommunallagen innehåller också jävsregler som anger att en anställd som är jävig inte skall delta eller närvara vid handläggningen av berörda ärenden. Med jäv menas bland annat att den anställde har fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon.

Konkurrenslagen

Konkurrenslagen innehåller i första hand förbudsregler gällande konkurrensbegränsande samarbete och missbruk av dominerande ställning.

Även om lagens syfte inte är att reglera förhållandet mellan privat och offentlig verksamhet är den tillämplig på den kommunala verksamheten när den kan betraktas som näringsverksamhet och inte myndighetsutövning.

Det är i första hand två konkurrensbegränsningar som kan vara aktuella:

- Om ett företag utnyttjar sin dominerande ställning och underprissätter en vara eller tjänst så att en konkurrent elimineras.
- Konkurrensen kan snedvridas om räddnings-tjänsten i sin försäljningsverksamhet tillskansar sig fördelar med stöd av sin myndighetsutövning.

Lagen om offentlig anställning

I lagen om offentlig anställning finns regler om bisysslor. Där anges att en arbetstagare inte får ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet. Dessa regler är tillämpliga på den verksamhet som bedrivs inom räddningstjänsten.

Lagen om offentlig upphandling

Lagen om offentlig upphandling reglerar hur stat, landsting, kommuner och kommunala bolag och föreningar skall bedriva sin inköpsverksamhet. Lagen slår fast principen att varor eller tjänster skall inhandlas i form av offentlig upphandling. Det gäller även när kommunen köper till exempel brandserviceverksamhet eller utbildningar från till exempel ett räddningstjänstförbund eller ett kommunalt bolag.

Bedömningar

Räddningstjänstens försäljning av brandmateriel och tjänster föregås inte alltid av officiella beslut i kommunerna utan det är en verksamhet som har vuxit fram parallellt med det förebyggande arbetet. Det finns därför inte många juridiska bedömningar av verksamheten.

För gemene man är också lagstiftningen svårtolkad eftersom frågeställningen berör många områden – kommunens befogenheter, jävsregler och konkurrenslagstiftning.

I nedanstående tre fall har en officiell bedömning gjorts av räddningstjänstens försäljning av brandprodukter och tjänster.

Konkurrensrådets yttrande

Konkurrensrådet var ett råd under näringsdepartementet som hade till uppgift att belysa och undanröja konkurrenskonflikter mellan offentlig och privat verksamhet. Rådet var partsammansatt av representanter från näringsliv och offentlig förvaltning. I yttrande 12/99 ger man sin syn på räddningstjänstens försäljning av brandmateriel och tjänster. I korthet angav man följande:

Försäljning av utbildningstjänster

Konkurrensrådet anger att det ingår som en del i räddningstjänstens förebyggande arbete att erbjuda rådgivning och utbildning. Den bör erbjudas inom ramen för den anslagsfinansierade verksamheten.

Eftersom risk finns att efterfrågan överstiger räddningstjänstens kapacitet kan finnas anledning att med en avgift reglera efterfrågan.

I vissa fall kan också personal inom räddningstjänsten besitta en unik kompetens vilket skulle kunna motivera att man erbjuder utbildning inom ett specifikt område.

Försäljning av konsulttjänster

Konkurrensrådet anger att rådgivning liksom utbildningsverksamheten är en del av räddningstjänstens förebyggande arbete. Jämfört med utbildningsverksamheten tillkommer dock jävs- och trovärdighetsproblem eftersom räddningstjänsten även utövar tillsyn av brandskydd som de själva utformat. Det skulle även innebära en konkurrensfördel om företag kan anlita samma instans som även utför kontroll av brandskyddet.

Konsultverksamheten kan bedrivas där räddningstjänstens unika erfarenheter behöver utnyttjas.

Sammantaget anser rådet att konsultverksamheten bör hållas på en begränsad nivå och ske på ett sådant sätt att myndighetens opartiskhet inte kan ifrågasättas och så att den inte snedvrider konkurrensen jämfört med privata företag.

Försäljning av brandskyddsutrustning

Konkurrensrådets bedömning är att kommunala räddningstjänster inte skall bedriva försäljning av brandskyddsutrustning.

Försäljningen sker av många andra aktörer på marknaden och räddningstjänsten har ingen unik kompetens när det gäller denna försäljning. Försäljningen skapar också trovärdighets- och konkurrensproblem. Rådet ifrågasätter tillvägagångs-sättet att särskilja myndighetsrollen genom att ha olika personer som utövar försäljning och tillsyn.

Konkurrensrådet anger att en räddningstjänst skulle kunna bedriva försäljningsverksamhet där godtagbara alternativ saknas. Att en kommun saknar brandmaterieföretag är dock inte tillräckligt skäl utan en bedömning skall göras av vilka andra distributionsformer som finns och vilka privata företag som finns i angränsande regioner.

Konkurrensverkets bedömning

Efter en anmälan gällande Värnamo kommuns försäljning av brandskyddsmateriel utredde Konkurrensverket frågan och beslutade om ett utlåtande.

Eftersom Värnamo kommun bara hade ca 10% marknadsandel ansågs inte verksamheten ha en dominerande ställning. Därmed kunde försäljningsverksamheten enligt konkurrenslagens regler inte bedömas som missbruk av dominerande ställning.

Konkurrensverkets roll är även att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet. I sitt beslut påtalade man ett antal problem och uttalade följande:

”På varu- och tjänsteområden med fungerande konkurrens är enligt Konkurrensverket i princip den enda acceptabla lösningen från konkurrenssynpunkt att kommuner inte driver verksamhet i egen regi utan i stället vid behov köper önskvärd vara eller tjänst på marknaden efter anbudstävlan”.

Konkurrensverket påtalade också att statsmakterna har en restriktiv hållning till kommunal näringsverksamhet i konkurrens med privata företag. Kommunal verksamhet garanteras ytterst av skattemedel, vilket innebär ett lågt eller ofta försumbart ekonomiskt risktagande jämfört med privata företag. Det finns också en stor risk för korssubventionering dvs att skattefinansierad verksamhet påverkar kostnader och subventioner prissättning på den konkurrensutsatta.

Konkurrensverket anser i beslutet att ingen tillfredsställande garanti finns för att den kommunala räddningstjänsten inte utnyttjar sin officiella ställning för att tillskansa sig konkurrensfördelar på den konkurrensutsatta marknaden, då både myndighetsutövningen och affärsverksamheten utförs av personal inom en och samma förvaltning. Det är en otillfredsställande ordning att man inom denna förvaltning kan ålägga enskilda och företag att anskaffa brandskyddsmateriel, därefter sälja materielen och slutligen kontrollera sig själv.

Dom gällande Vetlanda kommun

Kommunstyrelsen i Vetlanda kommun beslutade att räddningstjänsten skulle sälja brandredskap och utföra service på brandutrustning. Man skulle också bedriva utbildnings- och konsultverksamhet samt larmhantering. Beslutet överklagades och länsrätten i Jönköping gjorde en bedömning.

Eftersom ett av syftena med verksamheten var att generera intäkter och vinst stred beslutet mot bestämmelserna i kommunallagen. Verksamheten bedömdes inte vara kompetenslig och ligga inom kommunens allmänna befogenheter.

Länsrätten upphävde därför kommunstyrelsens beslut.

SVEBRA rekommendationer

Försäljning av tjänster

Räddningstjänsten besitter en unik kompetens och unika resurser i brandskyddsarbetet.

Räddningstjänstens brandförebyggande arbete är också mycket värdefullt för landets brandskydd. Det är därför viktigt att tillvarata dessa resurser på bästa sätt i form av rådgivning och utbildningsverksamhet.

Där det finns en fungerande marknad med köpare och leverantörer bör därför inte räddningstjänstens resurser användas utan de bör koncentreras till alla de områden där det finns begränsade resurser för brandskyddsarbete.

I början av 90-talet ändrades brandskyddsregler och rutiner för byggprocessen. Byggherren fick ett ökat ansvar och skall utreda och visa att brandsäkerheten uppfyller alla krav. Till följd av detta har det vuxit fram en brandkonsultbransch med en bred och djup kompetens. Ur kompetenssynpunkt finns därför ingen anledning för räddningstjänsten att sälja tjänster på denna marknad. Undantag kan göras i speciella fall där kompetens saknas utanför räddningstjänsten. Det kan till exempel gälla komplicerade industriprocesser och unik infrastruktur.

I de flesta fall berör konsultverksamheten myndighetsområden där räddningstjänsten är kravställare och även utför tillsyn. Det innebär oacceptabla konkurrensfördelar för räddningstjänsten och jävsförhållandet kan ifrågasätta och försvåra myndighetsfunktionen.

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar SVEBRA:

- Räddningstjänsten kan bedriva intern försäljning av tjänster till kommunens olika verksamheter. Det kan gälla såväl utbildnings- och konsultverksamhet som service och underhåll.
- Räddningstjänsten kan som en del i sitt brandförebyggande arbete bedriva avgiftsfri rådgivning och information till allmänheten och företag i kommunen.
- Räddningstjänsten skall ej bedriva allmän brandutbildning av standardkaraktär. Det gäller till exempel utbildning i Heta Arbeten, Allmän brandskyddsutbildning, utbildning i SBA mm.

- Räddningstjänsten kan bedriva utbildning där räddningstjänsten besitter en unik kompetens eller resurs till exempel avancerade insats- och utrymningsövningar.
- Räddningstjänsten skall inte bedriva konsultverksamhet riktad mot den privata marknaden. Enskilda undantag kan gälla i de fall räddningstjänsten besitter en unik kompetens inom aktuellt område.

Försäljning av produkter

Både konkurrensverket och Konkurrensrådet är tydliga i sitt ställningstagande och uttalanden. Man ser stora risker både ur konkurrenssynpunkt och vad gäller jävsförhållandet. Även Länsrättens dom gällande Vetlanda kommun är entydig.

Konkurrensrådet anger att kommuner skulle kunna erbjuda brandmateriel om det inte finns godtagbara privata alternativ. SVEBRA kan konstatera att det idag finns ett flertal företag och organisationer som erbjuder rikstäckande distribution och service.

Sammantaget är därför SVEBRAs rekommendation följande:

- Räddningstjänsten skall ej bedriva försäljning av brandredskap eller utföra omladdning av brandsläckare.
- Räddningstjänsten kan bedriva intern försäljning av brandredskap till kommunens olika verksamheter

Brandmän med brandskyddsarbete som bisyssla

Många brandmän arbetar på sin fritid extra på egna företag eller som anställda på andra brandskyddsföretag.

SVEBRA bedömer jävsproblemen likvärdiga som om personen i fråga utförde samma arbeten inom räddningstjänstens ram. Personen bör därför inte arbeta med frågor som är kopplade till tillsyns- eller myndighetsfunktionen. Det kan gälla konsulttjänster eller andra frågor relaterade till att bedöma lämpliga brandskyddsåtgärder enligt myndighetskrav eller gällande lagstiftning.

Konkurrensproblematiken som underprissättning och korssubvention uppstår inte i och med att verksamheten bedrivs i det privata regi.

SVEBRA rekommenderar följande beträffande bisysslor för anställd personal inom räddningstjänsten:

- Personen kan som bisyssla utföra allmän brandutbildning av standardkaraktär samt utföra service och försäljning av brandredskap.

Personen skall ej utföra brandskyddsdocumentation eller projekt i Systematiskt Brandskyddsarbete eller annan konsultverksamhet där myndigheten är kravställare eller där myndighet bedömer utfört konsultarbete.

SVEBRA informerar SV-INF 2018:2

Europastandard för handbrandsläckare

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Europastandard ersätter svensk standard

Den 19e april 1996 antog vi i Sverige den nya europastandarden för handbrandsläckare. Standarden har beteckningen EN3, men heter i Sverige SS-EN3.

Standarden är utarbetad av CEN, den europeiska standardiseringsorganisationen, och publicerades av CEN den 14 september 1995.

Fram till årsskiftet 1996/97 gällde den nya standarden parallellt med den tidigare svenska standarden SS1192.

Förändringar som ställer krav på kund och säljare

Skillnaderna är många jämfört med den nuvarande svenska standarden. De viktigaste är:

- Helt ny klassindelning som medger många fler provbål och individuell klassning för A och B-bål. Ribban för de övre klasserna har också höjts vilket ger mer rättvisa åt större släckare och släckare med bättre konstruktioner och effektivare släckmedel.
- Många konstruktionstekniska regler försvinner vilket innebär att många nya modeller och tekniska lösningar kommer att släppas även på den svenska marknaden.
- Minimikraven för funktion och kvalitet kommer att sänkas. Släckare med t.ex. sämre korrosionsskydd och med testventil istället för manometer kommer att accepteras.

Sammanfattningsvis får förändringarna till följd att ett större ansvar läggs på säljare och köpare av brandmateriel.

På marknaden kommer att finnas både bättre och sämre släckare i mer varierande prislägen. Kunden kommer inte enbart att kunna köpa en klassning utan måste mer aktivt välja vilken skyddsnivå han vill ligga på.

Provningsförfarande och certifiering

Enligt tidigare svensk standard provades släckarna i Sverige av SP, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut.

Den nya standarden medger att provningar utförs av andra europeiska provningsanstalter. Det innebär att provningskostnaderna har reducerats för tillverkare som levererar släckare till flera länder i Europa.

Den frivilliga certifieringen är även i fortsättningen nationell och i Sverige tillhandahålls den av DNV. En certifierad släckare känns igen på SIS-märket.

Utöver standarden för hand-brandsläckare skall släckare uppfylla tryckkärlsbestämmelser. I Sverige har svenska föreskrifter varit giltiga fram till maj 2002. Därefter gäller det europeiska direktivet för tryckbärande anordningar.

Släckare som uppfyller direktivet är märkt med CE-märke.

Myndigheter och försäkringsbolag har med några få undantag anpassa sina regler och krav till europastandarden.

Även kursprogram, utbildningslitteratur, skyltning m.m. har uppdaterats.

Tilläggs skylt anpassad till ny standard

Servicestandard

Utöver brandsläckarstandarden har det också utarbetats en svensk standard för service och underhåll av brandsläckare, SS 3656.

Standarden trädde i kraft den 17 augusti 2001 och innehåller bl.a.:

- Krav på serviceteknikers kompetens, erfarenhet och utrustning.
- Arbetsmoment och tidsintervall vid tillsyn, årligt underhåll och verkstadsgenomgång

Krav på provtryckning eller utbyte av slang på kolsyresläckare och släckare med slangventil

MÅNGA FÖRÄNDRINGAR – BÅDE TILL DET BÄTTRE OCH SÄMRE

Jämfört med den tidigare svenska standarden skiljer sig förslaget på många punkter. Viktigaste förändringar är den ändrade effektivitetsklassningen. Andra viktiga nyheter är:

Nya storlekar och bestämda släckmedelsmängder

Enligt europastandarden måste släckmedels-mängden överensstämma med nominella värden angivna i standarden.

För pulversläckare godtas 1, 2, 3, 4, 6, 9 och 12 kg; för CO₂ 2 och 5 kg samt för vatten- och skumsläckare 2, 3, 6 och 9 liter.

Nyheter på den svenska marknaden blir därför 2, 3 och 6 liters skumsläckare samt 4 och 9 kg pulversläckare.

Försvinner gör 10 liters vatten- och skumsläckare samt 6 kg kolsyresläckare. De gamla 12 kg pulverapparaterna som enligt nuvarande standard har fyllts med 10-11 kg kommer att återfå fyllnads-mängden 12 kg.

Fler utlösningmöjligheter

Enligt nuvarande svensk standard tillåts enbart klämgrepp eller slagdon för aktivering av släckarna. Metoden för utlösning regleras inte enligt europastandarden. Därför kan såväl rattventiler som andra utlösningmetoder bli aktuella.

Liksom tidigare skall det dock finnas en separat säkring. Maximalt erforderlig kraft för att aktivera säkerhets- och utlösninganordningen är också reglerad i standarden.

Kortare tömningstider

Tömningstiden kommer att mätas som total tömnings-tid istället för ”effektiv funktions-tid” som vi anger enligt svensk standard.

Min tömningstid framgår av tabellen.

Släckmedels-mängd	Tömningstid min
1 - 3 kg/lit.	6 sekunder
4 - 6 kg/lit.	9 sekunder
6 - 10 kg/lit.	12 sekunder
11 - 12 kg/lit.	15 sekunder

Slang på släckare med mer än 3 kg/liter

På släckare med en släckmedelsmängd på 3 kg/liter eller mindre tillåts munstycket vara monterat direkt på ventilen.

På övriga krävs slang med min längd 400 mm.

Kravet på säkerhetsbleck försvinner

I flertalet andra länder i Europa förkommer inte sprängbleck på släckarna. Standarden föreskriver inte heller att ventilerna skall förses med sprängbleck.

Svenska tryckkärlsbestämmelser har dock föreskrivit att brandsläckare skall vara försedda med övertrycksanordning. I och med att det europeiska direktivet för tryckbärande anordningar har antagits även i Sverige har de svenska bestämmelserna upphört att gälla. Det är då upp till tillverkaren att besluta om sprängbleck eller annan säkerhetsanordning.

Manometern kan ersättas av en testventil

Som alternativ till manometer får släckarna förses med en testventil. Vid den årliga översynen ansluts då en yttre manometer för kontroll av släckarens tryck.

I lågtemperaturländer kan vi bibehålla kravet på -30°C

Provningarna mot vibration, korrosion, temperatur m.m. kommer att förändras och i många fall vara på en lägre nivå. Bland annat kan en släckare godkännas för temperaturområdet -20°C till + 60°C. I så kallade lågtemperaturländer kan vi dock ha kvar kravet -30°C.

Filter kommer på vätskesläckare

Skum- och vätskesläckare måste vara försedda med en sil som hindrar att partiklar sätter igen munstycket. Silen placeras normalt i stigarrörets inlopp.

Ändrat utseende men färgen förblir röd

Släckarna skall normalt vara röda men de kan kompletteras med en färgmärkning som anger släckmedelstyp.

Etiketterna får lite annorlunda utformning. De skall endast förses med symboler som anger lämpliga användningsområden och inte med överkorsade symboler.

Symbolerna behöver inte heller vara gröna eller röda.

NY EFFEKTIVITETSKLASSNING

Fler och större provbål

Fler klasser införs, många med större provbål och mer bränsle.

Enligt nuvarande svensk standard är det största B-bålet på 100 liter vätska och 4,0 m². Största bål enligt europastandarden blir på 155 liter och 7,3 m².

Individuell klassning för A- och B-bränder

Släckarna får en separat klassning för A- respektive B-bål.

Enligt nuvarande svensk standard klassas släckarna i klass I, II eller III efter det provbål där de uppnådde lägst effekt.

Den nya klassningen betecknas av ett nummer följt av bokstavskoden A eller B.

Liksom idag betecknar A klassning mot träbål och B vätskebål.

Klass A - glödbrännder

Bålet består av korslagda trästavar lika nuvarande standard. Samtliga träbål har bredden 0,5 m och höjden 0,56 m.

8 storlekar på provbål förekommer – från nr 5 till 55. Numren anger träbålets längd i decimeter. Eftersom trästavarna ligger med 1 dm avstånd anger numren även antalet trästavar i provbålets tvärgående riktning.

Bålet tänds med ett antändningskärl med heptan. Förbrinntiden är 8 minuter. Under de 2 första minuterna är antändningskärlet placerat under träbålet. Därefter skjuts det bort och branden får fortgå i 6 minuter innan släckningen påbörjas.

Provbål mot A-brand

EN-klass	SIS-klass	Antal tvärstavar	Bålets längd
5 A	A-I	5 st	0,5 m
8 A		8 st	0,8 m
13 A	A-II	13 st	1,3 m
21 A		21 st	2,1 m
27 A	A-III	27 st	2,7 m
34 A		34 st	3,4 m
43 A		43 st	4,3 m
55 A		55 st	5,5 m

Efter som SIS-bålen och EN3-bålen har olika utformning är de olika klasserna inte helt jämförbara.

Provbål mot B-brand

EN-klass	SIS-klass	Bränslemängd	Provbålets yta
21 B	B-I	14 liter	0,66 m ²
34 B		23 liter	1,07 m ²
55 B	B-II	37 liter	1,73 m ²
70 B		47 liter	2,20 m ²
89 B		59 liter	2,80 m ²
113 B		75 liter	3,55 m ²
144 B	B-III	96 liter	4,52 m ²
183 B		122 liter	5,75 m ²
233 B		155 liter	7,32 m ²

De angivna SIS-klasserna överensstämmer inte exakt med EN-klassificeringens bränslemängder och provbål

Klass B - vätskebränder

Provbålen betecknas av ett nummer följt av bokstaven B. Siffran anger mängden vätska i liter. 1/3 del av vätskemängden är vatten och 2/3 är heptan. De olika bålstorlekarna framgår av tabellen.

Bålen är runda och har en yta i dm² som motsvarar provbålets nummer x pi (3,14). Yta och vätskemängd är vald så att kärnen fylls med ca 10 mm vatten och 20 mm bränsle.

Till skillnad mot träbålen får provningar mot B-bål ske utomhus om vindhastigheten är tillräckligt låg. Förbrinntiden är 1 minut.

Klass C – mot gasbränder

Bokstaven C anger att släckaren är lämplig att använda mot gasbränder. Inga släckprov behöver utföras utan det är upp till tillverkaren att märka släckaren med C och med symbolen för gasbrand om man bedömer att den är lämplig. Endast pulversläckare får klassas mot gasbränder.

Exempel på effektivitetsklassning

Tabellen visar vilken effektivitetsklassning som kan bli aktuell för de olika släckarmodellerna.

Värdena skall enbart ses som rimliga typvärden. I praktiken kommer klassningen att variera beroende på släckmedlets kvalitet och släckarens konstruktion.

Exempel på effektivitetsklassning

Modell	Innehåll	SIS-klass	EN-klass
Pulver	1 kg	BE-I	5A 34B C
	2 kg	ABE-I	13A 70B C
	3 kg	ABE-I	-
	4 kg	-	21A 113B C
	5 kg	ABE-II	
	6 kg	ABE-III	34A 183B C
	9 kg	-	43A 233B C
	10-11 kg	ABE-III	-
	12 kg	-	55A 233B C
	Skum	2, 3 liter	-
6 liter		-	13A 144B
9 liter		-	21A 183B
10 liter		AB-II	-
Vatten	2, 3 liter	-	
	6 liter	-	8A
	9 liter	-	13A
	10 liter	A-I	-
Koldioxid	2 kg	BE-I	34B
	5 kg	BE-II	89B
	6 kg	BE-II	-

Ovanstående klassning gäller bara som exempel. Med andra släckmedel och konstruktioner kan klassningen skilja.

SVEBRA informerar SV-INF 2018:5

Kvalitetsmärkning på handbrandsläckare

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Kvalitetsmärkning

Detta dokument har tagits fram för att visa vad de olika märkningarna på brandsläckare innebär och hur de påverkas vid kontroll av brandsläckare enligt SS 3656.

EN3

EN3 är Europastandarden gällande brandsläckares konstruktion och funktion och består av flera olika delar t.ex. EN3-7, EN3-8, EN3-9 och EN3-10.

I standarden anges detaljerade krav på konstruktionen t.ex. storlekar, släckmedelsmängd, att behållarens färg skall vara röd m.m.

Även märkning av släckeffekt för olika typer av bränder samt tekniska detaljer kring provning definieras i standarden.

En släckare kan som ett bevis på kvalitet märkas med EN3 om den har certifierats för detta av ett ackrediterat organ.

SVEBRA föreskriver att alla handbrandsläckare på svenska marknaden skall vara godkända enligt EN3.

CE är en obligatorisk produktmärkning som visar att brandsläckaren överensstämmer med EU:s direktiv PED 2014/68/EU och får säljas inom europeiska ekonomiska samarbetsrådet (EES). Det är tillverkare, tillverkarens representant, importör som är ansvarig för den korrekta tillämpningen av EU-direktivet.

För vissa produkter med höga krav på säkerhet skall ett ackrediterat kontrollorgan säkerställa att kraven efterlevs. I Sverige är det Arbetsmiljöverket som ansvarar för marknadskontrollen av handbrandsläckare och har kring detta utarbetat produktföreskrifter AFS som ger vägledning.

Kontrollorgan

DNV-GL, Inspecta-Kiwa är exempel på ackrediterade kontrollorgan som kan kontrollera och utfärda certifikat/intyg om överensstämmelse mot olika direktiv och föreskrifter t.ex. EN3 eller PED.

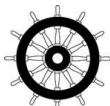
Brandsläckare kan vara märkta med kontrollorganets logotyp och angivning av respektive föreskrift/direktiv.

Återkommande kontroll

Koldioxidsläckare och gasflaskor i till exempel gasläcksystem ska regelbundet genomgå en återkommande kontroll. Kontrollen ska utföras av ett ackrediterat kontrollorgan.

Syftet med kontrollen är att bedöma att gasflaskan fortfarande är säker att använda. Kontrollen omfattar en invändig och utvändig kontroll, tryckprovning samt kontroll av eventuell säkerhetsutrustnings funktion.

Efter godkänd kontroll märks gasflaskan med; nationalbokstav (S), det registrerade märket för kontrollorganet, år/månad för utförd kontroll och i vissa fall även år för nästa kontroll.

Rattmärke

Brandsläckare som är märkta med rattmärke är godkända enligt EUs direktiv för marin utrustning MED 2014/90/EU som är obligatorisk för brand-skyddsutrustning på båtar som är flaggade i EU.

För att en brandsläckare ska få ha "ratten"-märket så skall den ha godkänts enligt MED 2014/90/EU av ett ackrediterat organ.

I likhet med PED så är det tillverkare, tillverkares representant, importör som är ansvarig för den korrekta tillämpningen av direktivet.

Transportstyrelsen ansvarar för marknadskontroll av utrustning godkänd för marint bruk och har som vägledning förordningar och föreskrifter för detta.

SS 3656

SS 3656 är en svensk standard som beskriver service och underhåll av brandsläckare. Standarden definierar de intervall som skall gälla och vilka kontrollmoment som brandsläckaren som minimum skall genomgå.

Service och underhåll skall följa tillverkarens eller dennes representants rekommendationer. För modellen godkända reservdelar skall användas för att brandsläckarens funktion och EN3 godkännande skall bibehållas.

Milieukeur

Eftersom det inte finns någon svensk miljömärkning för handbrandsläckare så har SVEBRA hänvisat till den holländska miljömärkningen Milieukeur som är ledande miljömärkning i Europa för handbrandsläckare.

För att erhålla Milieukeur certifikat ställs bland annat krav på släckmedlets sammansättning, släckarens funktion, hantering vid kassation av produkten m.m.

Verkstadsgenomgång och omladdning ska ske enligt tillverkarens rekommendationer för att Milieukeurmärkningen, och effektklassning enligt EN3 skall gälla.

Säkerhetsdatablad

Den som hanterar eller använder kemikalier i sitt arbete ska via säkerhetsdatabladet bland annat få information om produkternas farliga egenskaper, risker och de skyddsåtgärder som ska vidtas inklusive åtgärder vid första hjälpen, avfallshantering och transportinformation.

Det är företaget som släpper ut en kemisk produkt på marknaden, tillverkaren eller importör, som ansvarar för att upprätta och lämna säkerhetsdatablad till den som använder produkterna yrkesmässigt och till dem som säljer produkterna vidare.

Säkerhetsdatabladet ska vara skrivna på svenska och innehålla alla uppgifter som är av betydelse för att förebygga skador på människor och miljö samt vara anpassade till svenska förhållanden och regelverk.

Säkerhetsdatabladet ska ses över och uppdateras regelbundet. Det är inte preciserat i regelverket hur gamla säkerhetsdatabladen får vara men en tumregel är att de inte ska vara äldre än 3 år. Uppdatering ska ske så snart ny information som kan påverka riskhanteringsåtgärder eller ny information om faror blir tillgänglig.

Verkstadsgenomgång och omladdning ska ske enligt tillverkarens rekommendationer och kemikalierester ska hanteras enligt informationen i säkerhetsdatabladet.

SVEBRA riktlinje SV-INF 2020:1

Brandpostslang

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Detta dokument har tagits fram för att förtydliga vad som gäller för brandpostslingar med invändig dimension 19, 25 eller 33mm.

Tryckprovning och utbyte

Brandpostslingar av typen 19 och 25mm ska tryckprovas vart 5e år till arbetstrycket 12 bar och 33mm slangar ska tryckprovas till 7 bar.

Efter att ha frågat tillverkare av brandpostslang så har SVEBRA kommit fram till att lightslang, dvs de som är både väv/gummi ska bytas vart 30år och övriga vart 20år.

Tryckprovning rekommenderas att man gör med provtryckningsnippel i strålröret. Alternativ är att montera ett rör med nippel på matarslangen.

Huvudkran

Det finns huvudkranar av typen sektorventil som inte klarar av att man ökar trycket vilket innebär att det vatten som finns i brandpostslangen trycks in i vattenledningen vilket är enligt lag förbjudet.

För att undvika att man trycker in smutsigt vatten så kan man montera en tillfällig huvudkran.

Slanglängd

Brandposter har maximalt 30m brandpostslang.

Längden på slangen som är monterad på slangrullen finns skrivet på brandpostens typgodkännande som finns skrivet på slangrulle eller på skåpet.

För att vara godkänd brandpost så ska slangen ha den längd som står skrivet på typgodkännandet.

Skarvad slang

Brandpostslang får inte skarvas utan ska vara i ett stycke.

Komplett utbyte

Man kan antingen bara byta själva slangens eller så byter man hela rullen med slang för att få en ny brandpost.

Vid byte av slang rekommenderas att man även byter matarslangen, dvs slangens från huvudkran in i brandpostrullen.

Efter byte av slang eller strålrör rekommenderas att man gör tryckprovning av brandposten.

SVEBRA

SVENSKA BRANDSÄKERHETSFÖRETAG